

UTREDNING OM PROGRAMMEN ERASMUS+ OCH EUROPEISKA SOLIDARITETSKÅREN UR ETT REGIONALT JÄMLIKHETSPERSPEKTIV

Rapport 17 June 2026

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Erasmus+
Förenar och berikar.

Rapporter och utredningar 2026:3c

© Utbildningsstyrelsen

Rapporter och utredningar 2026:3c

ISBN 978-952-13-7078-6 (pdf)

ISSN-L 1798-8918

ISSN 1798-8926 (pdf)

Ombrytning: PunaMusta Oy

www.oph.fi

INNEHÅLL

1	INLEDNING	5
1.1	Bakgrund och mål	5
1.2	Centrala begrepp.	6
1.2.1	Erasmus+.	6
1.2.2	Europeiska solidaritetskåren.	7
1.2.3	Europeiska unionens kompetensunion (Union of Skills).	7
1.2.4	Definition av regional jämlikhet.	8
1.3	Metoder och material	9
2	LÄGESBILD AV PROGRAMMENS REGIONALA GENOMFÖRANDE PER SEKTOR.	12
2.1	Genomförande av programmen.	12
	Projektaktivitet överlag.	12
	Kommuner utan projektaktivitet.	17
	Partner.	19
2.2	Vuxenutbildning.	23
2.3	Yrkesutbildning.	28
2.4	Allmänbildande utbildning.	34
2.5	Ungdomssektorn.	39
2.6	Motions- och idrottsområdet.	45
2.7	Sammanfattning	48
3	NYTTAN OCH EFFEKTERNA AV DELTAGANDET.	51
3.1	Nyttan och effekterna regionalt.	51
3.2	Faktorer som främjar och hindrar deltagande.	53
3.3	Sammanfattning.	57
4	FÖRSLAG TILL INDIKATORMEKANISM	58
5	SLUTSATSER OCH UTVECKLINGSFÖRSLAG.	61
	KÄLLOR.	66
	BILAGOR.	67
	Bilaga 1: Figurer från den statistiska granskningen.	67

1 INLEDNING

1.1 Bakgrund och mål

Syftet med utredningen är att ge en aktuell regional lägesbild av genomslaget för EU-programmen Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren, som riktar sig till utbildnings-, ungdoms- och idrottsområdena, samt av den regionala jämlikheten i deltagandet i programmen.

I denna rapport har man utrett hur aktörer från olika delar av Finland har deltagit i EU-programmen, beskrivit programmens effekter på främjandet av internationalisering, identifierat faktorer som främjar respektive hindrar deltagandet samt tagit fram utvecklingsidéer för Utbildningsstyrelsens uppföljning, styrning och arbete med intressentgrupper. Utredningen innehåller också ett förslag till en indikatormekanism som gör det möjligt att på ett enhetligt sätt följa upp det regionala deltagandet, ansökningsaktiviteten, verksamhetens kontinuitet och genomslag under den kommande programperioden.

Utredningen riktar sig till de fem sektorer som programmen täcker (vuxenutbildning, yrkesutbildning, allmänbildande utbildning, ungdomssektorn och idrottssektorn) och granskar det senaste statistiska materialet från 2021–2025 samt kvalitativa uppgifter om kommuner, landskap och organisationer där den internationella verksamheten är begränsad eller exceptionellt aktiv. Projekt inom högskolesektorn har inte granskats i utredningen. Utgångspunkten för utredningen är att granska den regionala jämlikheten på två nivåer: jämlikhet i fråga om möjligheter och hur jämlikheten förverkligas i praktiken. I samma sammanhang har man identifierat ett behov av att utveckla den regionala uppföljningen av ansökningsaktiviteten och deltagandet så att den blir mer detaljerad än i dag.

I resultatavtalen¹ mellan Utbildningsstyrelsen och undervisnings- och kulturministeriet kopplas Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren till mål som gäller mobilitet, ungdomsarbete och stärkande av det europeiska samarbetet. Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren ses som centrala verktyg för att öka de studerandes, lärarnas och de ungas möjligheter till internationella erfarenheter, kompetensutveckling och interkulturell växelverkan. Finansieringen inom programmen Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren fördelas vanligtvis utifrån ansökningar och identifierade behov, samtidigt som helhetsbilden beaktas. I programmen betonas principen att inget område utan grund upprepade gånger ska få mindre uppmärksamhet. Genom programmen stöds också stärkandet av europeiska värderingar. Effekterna följs upp med hjälp av de indikatorer och den rapportering som fastställts i resultatavtalen. Genom uppföljningen strävar man efter att visa vilket mervärde programmen ger i förhållande till Utbildningsstyrelsens strategiska mål.

Utredningens mål och forskningsfrågor beskrivs i tabell 1.

1 [Resultatavtalen mellan undervisnings- och kulturministeriet och ämbetsverken](#)

TABELL 1. UTREDNINGENS MÅL OCH FORSKNINGSFRÅGOR

Mål	Forskningsfrågor
- Analysera det senaste statistiska materialet från åren 2021–2025 för de fem sektorer som omfattas av EU-programmen för utbildnings-, ungdoms- och idrottsområdena. - Sammanställa kvalitativa uppgifter om de kommuner och landskap där den internationella verksamheten är begränsad eller mycket aktiv. - Skapa en heltäckande regional lägesbild av vilken betydelse Europeiska unionens program för utbildnings-, ungdoms- och idrottsområdena har haft för främjandet av internationalisering i Finland inom de utvalda sektorerna på utbildningsområdet och inom ungdomsväsendet. - Ta fram information om vilka faktorer som främjar respektive hindrar internationalisering på regional nivå samt på kommun- och organisationsnivå. - Ta fram preliminära utvecklingsidéer för att främja deltagandet i internationella program samt för utbildningar riktade till kunder och intressentgrupper.	- Vilka strukturer och faktorer på kommun-, landskaps- och organisationsnivå främjar internationell verksamhet inom fostran och utbildning samt ungdoms- och idrottsområdena? - Vilka strukturer och faktorer på kommun- och landskapsnivå samt inom organisationerna hindrar genomförandet av internationell verksamhet? - Vilka faktorer främjar bäst synergin mellan nationellt och internationellt utvecklingsarbete, så att den internationella verksamheten på bästa sätt stöder det nationella utvecklingsarbetet i alla regioner? - Kommun- och regional nivå: Vilka fördelar erbjuder internationalisering för dem som deltar i Europeiska unionens program, ur kommunens och den regionala utvecklingens perspektiv? Hur kan internationella nätverk och resurser utnyttjas strategiskt? - Vad bör beaktas för att främja det regionala deltagandet när man förbereder sig för EU:s nästa programperiod för Erasmus+ 2028–2034 och de riktlinjer som styr den, såsom kompetensunionen (Union of Skills)?

Utredningen fortsätter uppföljningen av genomslaget för Utbildningsstyrelsens internationella verksamhet. Den utredning som publicerades 2023 (Mayer, Siltanen, Ruokonen & Varjonen, 2023) etablerade en analysmodell där den statistiska granskningen kompletterades med intervjumaterial och fokus låg på både aktiva områden och områden som inte var aktiva. Den ovannämnda utredningen visade att bland annat befolkningsstrukturen, utbildningsstrukturen, organisationsfältet och lokala arbetssätt ligger bakom de regionala skillnaderna. Denna utredning uppdaterar analysen till EU:s programperiod 2021–2027 och materialet från 2021–2025.

Utredningen genomfördes av Owal Group Oy mellan januari och juni 2026 under ledning av uppföljningsgruppen för Utbildningsstyrelsens nationella programkontor för EU-programmen.

1.2 Centrala begrepp

1.2.1 Erasmus+

Erasmus+ är EU:s program för utbildning, ungdom och idrott. Programmet erbjuder barn, unga, studerande och vuxna möjligheter till internationalisering samt finansiering för utbildning, studier eller praktik utomlands. Programmet erbjuder också aktörer inom småbarnspedagogiken, skolor och gymnasier (läroanstalter och organisationer) möjlighet att samarbeta med internationella partner. Programmets beräknade budget för 2021–2027 är 26,2 miljarder euro, det vill säga nästan dubbelt så stor som under den föregående programperioden 2014–2020. Inom Erasmus+-programmet avses med ackreditering ett formellt erkännande som beviljas en organisation och som visar att organisationen har förutsättningar att bedriva internationell verksamhet långsiktigt och i enlighet med programmets mål. Ackrediterad mobilitet avser i sin tur internationell mobilitet för elever, studerande, personal, unga eller andra deltagare som genomförs av en organisation som beviljats ackreditering.

Prioriteringarna för programperioden 2021–2027 för Erasmus+ är social delaktighet, miljöansvar, den digitala omställningen samt deltagande i det demokratiska livet. Programmet stöder åtgärder i linje med prioriteringarna för det europeiska området för utbildning, handlingsplanen för digital utbildning och den europeiska kompetensagendan. Programmet stärker också den europeiska

pelaren för sociala rättigheter, genomför EU:s ungdomsstrategi 2019–2027 och utvecklar den europeiska dimensionen inom idrotten. Erasmus+ är sett till genomförandet i Finland ett omfattande instrument för internationalisering som erbjuder individer möjligheter till mobilitet och organisationer finansiering för internationellt samarbete.

1.2.2 Europeiska solidaritetskåren

Europeiska solidaritetskåren är EU:s finansieringsprogram för unga i åldern 18–30 år och för alla organisationer som är intresserade av solidaritetsverksamhet. Målet är att programmet ska vara mer inkluderande, grönare och mer digitalt än tidigare. Programmet förbättrar de ungas och organisationernas möjligheter att vara aktiva i samhället och solidariska. Inom Europeiska solidaritetskåren kan unga med stöd utföra volontärarbete och lösa samhällseliga utmaningar såväl lokalt som på europeisk nivå. De projekt som finansieras inom programmet riktar sig till samhällseliga och humanitära utmaningar på gräsrotsnivå, ökar känslan av samhörighet och stärker hållbar utveckling, delaktighet och likabehandling.

1.2.3 Europeiska unionens kompetensunion (Union of Skills)

Europeiska unionens kompetensunion² (Union of Skills) är en omfattande strategisk ram som Europeiska kommissionen presenterade 2025 och vars mål är att stärka EU:s konkurrenskraft genom investeringar i människor, kompetens och utbildning av hög kvalitet. Enligt kommissionen utmanas EU:s arbetsmarknad samtidigt av kompetensbrist, arbetskraftsbrist inom vissa sektorer och snabbt föränderliga kompetensbehov som särskilt drivs på av digitaliseringen, den gröna omställningen och den tekniska omvandlingen.

Grundtanken med kompetensunionen är att EU:s konkurrenskraft och sociala hållbarhet är beroende av hur väl människor kan skaffa, uppdatera och använda sin kompetens i olika skeden av livet och hur effektivt kompetensen kan spridas mellan medlemsländerna. Kommissionen motiverar behovet bland annat med att en betydande andel vuxna har svårigheter med grundläggande färdigheter, att en del unga har bristande kunskaper i läsförståelse, matematik och naturvetenskap och att en stor andel små och medelstora företag uppger att de har svårt att hitta den kompetens de behöver.

Kommissionen sammanfattar målen bland annat i följande helheter:

1. bättre grundläggande färdigheter och utbildning av hög kvalitet,
2. kontinuerlig fortbildning och omskolning,
3. överförbarhet av kompetens och kvalifikationer inom EU samt
4. att locka till sig och behålla kompetens i Europa.

Kompetensunionen kan ses som EU:s svar på en strukturell utmaning på kompetensområdet, det vill säga frågan om hur man säkerställer att de europeiska utbildnings- och arbetsmarknadssystemen kan tillgodose behovet av rätt kompetens tillräckligt snabbt och rättvist i hela unionen. Ett särdrag hos kompetensunionen är också dess styrmodell. Enligt kommissionen kräver genomförandet av strategin en ny form av sektorsövergripande styrning där utbildningsanordnare, företag, arbetsmarknadens parter och beslutsfattare förs samman. Till stöd för kompetensunionen ska bland annat ett europeiskt observatorium för kompetensinventering (European Skills Intelligence Observatory) och en högnivåstyrelse för europeisk kompetens (European Skills High-Level Board)

2 [European Commission - Union of Skills](#)

inrättas. Högnivåstyrelsen har redan inlett sin verksamhet och höll ett inledande möte i maj 2026. Dessutom kopplar kommissionen kompetensunionen till den europeiska planeringsterminen (European Semester), vilket visar att kompetenspolitiken framöver i allt högre grad betraktas som en del av EU:s samordning av ekonomisk politik, sysselsättningspolitik och konkurrenskraftsfrågor. Kompetensunionen är direkt kopplad till nästa programperiod för Erasmus+, eftersom ett förstärkt Erasmus+-program för perioden 2028–2034 i kommissionens förslag ses som ett centralt instrument för att stödja internationell mobilitet i utbildningssyfte, kontinuerlig kompetensutveckling och förmågan hos organisationer inom utbildning, ungdom och idrott att möta förändrade kompetensbehov inom ramen för EU:s mål för konkurrenskraft, sysselsättning och utbildningspolitik.

1.2.4 Definition av regional jämlikhet

I undervisnings- och kulturministeriets och Utbildningsstyrelsens resultatavtalsdokument definieras regional jämlikhet som likvärdig tillgång till utbildning och tjänster i olika delar av Finland. Definitionen betonar tillgänglighet, resursfördelning och beaktande av regionala särdrag. Målet är att minska de regionala skillnaderna och säkerställa att alla har lika möjligheter till utbildning och kompetensutveckling oberoende av boningsort. Detta innebär att såväl fysiska som digitala tjänster fungerar i hela landet. Definitionen styr dessutom beslutsfattandet så att beslut fattas utifrån behov och effekter. Grundtanken är att boningsorten inte får försämra utbildningens kvalitet eller tillgången till tjänster.

Ur internationaliseringens perspektiv innebär regional jämlikhet att läroanstalter och organisationer som är verksamma i kommuner och regioner ska ha så likvärdiga möjligheter som möjligt att ansöka om och utnyttja internationaliseringsfinansiering samt delta i EU:s program inom utbildnings-, ungdoms- och idrottsområdena. Hur väl detta förverkligas kan följas upp genom att man exempelvis granskar från vilka regioner finansiering söks, hur framgångsrika ansökningarna är i ansökningsomgångarna och i vilken utsträckning den beviljade finansieringen utnyttjas. Uppföljningen kan synliggöra regionala skillnader både i antalet ansökningar och i deltagandet i de möjligheter som programmen erbjuder. Dessa skillnader kan förklaras av praktiska faktorer såsom lokala resurser, tillgång till information, tidigare erfarenhet av internationell verksamhet och kompetens i ansökningsprocesserna.

Man strävar efter att förbättra den regionala balansen i finansieringen genom nationella stödåtgärder. Utbildningsstyrelsen har erbjudit rådgivning och utbildning inom programmens olika sektorer. För att nå målgrupperna och engagera olika aktörer arbetar man uppsökande, kommunicerar och ger rådgivning på många olika sätt med beaktande av sektorernas särdrag. Organisationer, föreningar och andra aktörer inom medborgarsamhället saknar helt strukturer som stöder internationalisering. Därför spelar rådgivning och handledning som riktas även till dessa grupper en viktig roll. Målet är att främja ett jämlikt deltagande så att även mindre aktiva regioner kan delta. Dessutom har man utvecklat finansieringsmodeller som beaktar regionala särdrag. Åtgärderna kan sänka tröskeln för att delta i programmet. Effekterna blir dock i regel synliga först över en tidsperiod på flera år.

Jämlikheten har granskats utifrån fyra dimensioner som kompletterar varandra.

1. Lika möjligheter: Har organisationer som är verksamma i olika regioner faktiska möjligheter att få information och stöd samt hitta partner för att ansöka?
2. Jämlikhet i ansökningsaktiviteten: Lämnas det in ansökningar från olika regioner och olika typer av organisationer?
3. Jämlikhet i det faktiska deltagandet: I vilken utsträckning genomförs finansierade projekt i olika regioner i förhållande till regionens aktörsstruktur och målgrupper?

4. Jämlikhet i fråga om uppnådda nyttor: När nyttan av verksamheten även regioner där kapaciteten att ansöka är svagare?

1.3 Metoder och material

Utredningen bygger på dokument-, statistik- och intervjumaterial, en kompletterande elektronisk informationsförfrågan till regioner med låg aktivitet, en indikatorworkshop samt en samlad analys av det material som samlats in under dessa arbetsfaser. I informationsinsamlingen har man använt dokument, statistiskt material från 2021–2025, sektorsspecifika fokusgruppintervjuer, individuella intervjuer, en elektronisk informationsförfrågan till regioner med låg aktivitet samt en validerings- och indikatorworkshop. Metoderna gör det möjligt att granska genomförandet av programmen ur olika perspektiv. Genom att kombinera metoderna har man eftersträvat en heltäckande bild och en djupgående förståelse av programmens effekter och hur den regionala jämlikheten förverkligas.

I denna utredning skiljer man mellan programmens regionala genomförande, förutsättningarna för deltagande, upplevda nyttor och effekter på längre sikt. Det statistiska materialet beskriver i första hand ansöknings- och genomförandeaktiviteten, hur finansieringen fördelas samt aktörernas regionala fördelning. Materialet från intervjuerna, informationsförfrågan och workshopen kompletterar i sin tur den statistiska bilden genom att beskriva aktörernas erfarenheter av hinder för deltagande, faktorer som möjliggör deltagande och nyttor samt utvecklingsområden.

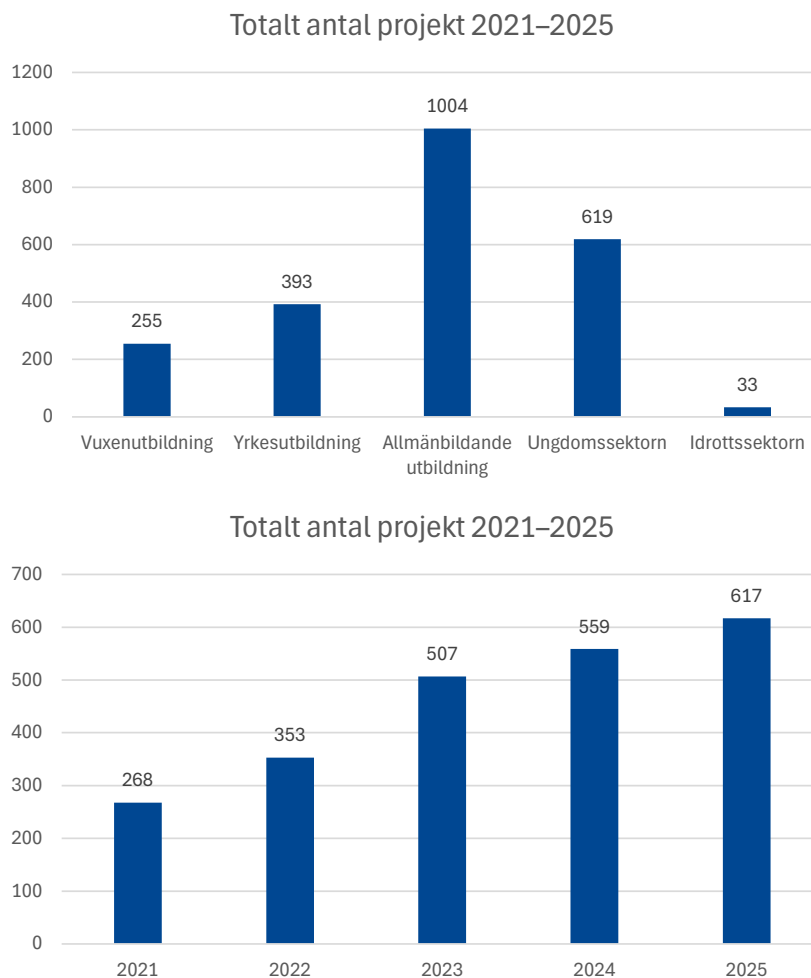
I **dokumentanalysen** har man bland annat granskat EU:s programsidor och nyhetsmaterial (Erasmus+, Europeiska solidaritetskåren och kompetensunionen), Utbildningsstyrelsens sidor om EU-programmen samt planerings- och uppföljningsmaterial, resultatavtalsdokument mellan undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen för åren 2018–2027 och årliga rapporter om revideringen av resultatavtalen samt den utredningsrapport om regional jämlikhet som publicerades 2023 (Mayer, Siltanen, Ruokonen & Varjonen, 2023).

Som underlag för den **statistiska analysen** har man använt statistiskt material om projekt från 2021–2025 som Utbildningsstyrelsen har tillhandahållit. Totalt omfattar analysen 2 304 projekt. Av dessa är 2 053 Erasmus+-projekt och 251 projekt inom Europeiska solidaritetskåren. Till skillnad från de övriga sektorerna inleddes den decentraliserade finansieringen inom Erasmus+ för idrottssektorn, som söks nationellt, först 2023. I utredningen har projekt som finansierats inom högskolesektorn inte granskats.

Följande sektorer har ingått i granskningen:

- Vuxenutbildning (255 projekt; sammanlagd finansiering cirka 15,4 miljoner euro; projektens medianbelopp cirka 38 000 euro)
- Yrkesutbildning (393 projekt; sammanlagd finansiering cirka 63,6 miljoner euro; projektens medianbelopp cirka 147 000 euro)
- Motions- och idrottsområdet (33 projekt; sammanlagd finansiering cirka 510 000 euro; projektens medianbelopp cirka 15 000 euro)
- Ungdomssektorn (619 projekt; sammanlagd finansiering cirka 39 miljoner euro; projektens medianbelopp cirka 42 000 euro)
- Allmänbildande utbildning (1 004 projekt; sammanlagd finansiering cirka 49,9 miljoner euro; projektens medianbelopp cirka 30 600 euro)

FIGUR 1. TOTALT ANTAL PROJEKT PER SEKTOR OCH ÅR.

När det gäller den statistiska analysen bör man beakta att en kommuns aktivitet i denna utredning definieras utifrån om det finns projekt registrerade för kommunen i statistiken. Inom ungdomssektorn är till exempel över hälften av de sökande organisationer, och många av dem har ett verksamhetsområde som sträcker sig över kommungränserna. Dessa projekt är dock registrerade för endast en kommun i statistiken. Inom ungdomssektorn finns det dessutom regionala och nationella aktörer vars finansiering avser ett större område än deras hemort. Inom yrkesutbildningen är knappt en fjärdedel av anordnarna av yrkesutbildning utbildningssamkommuner som är verksamma i flera kommuner. Omkring 70 procent av anordnarna av yrkesutbildning är privata föreningar, stiftelser och aktiebolag. Även deras verksamhet kan omfatta flera kommuner. Även inom vuxenutbildningssektorn är exempelvis organisationer verksamma över kommungränserna. De ovannämnda aktörernas projekt är dock registrerade för endast en kommun i statistiken. Vid granskningen av statistiken bör man också beakta att projekt inom Europeiska solidaritetskåren samt KA121-, KA151- och KA155-projekt inte ingår i de temaspecifika analyserna, eftersom inga teman anges för dessa projekt i ansökningsskedet. Projekten kan därför inriktas på vilket som helst av programmets teman.

När det gäller idrottssektorn bör man beakta att den har färre decentraliserade insatser för vilka finansiering beviljas nationellt än de övriga sektorerna. Till skillnad från inom de övriga sektorerna söks finansiering för KA2-projekt centraliserat direkt hos genomförandeorganen. Därför granskas

inte de sökande organisationerna eller partnerorganisationerna i europeiska samarbetsprojekt inom motions- och idrottsområdet i denna utredning.

Genom fokusgruppintervjuer och individuella intervjuer breddades förståelsen av den helhet som utredningen behandlar och av läget när det gäller främjandet av internationalisering i vissa regioner. Fokusgruppintervjuerna riktades till aktörer inom vuxenutbildningen, yrkesutbildningen, den allmänbildande utbildningen, ungdomssektorn och motions- och idrottsområdet. Sammanlagt genomfördes sex fokusgruppintervjuer. Sammanlagt deltog 26 personer i fokusgruppintervjuerna. Dessutom genomfördes fyra individuella intervjuer och parintervjuer med sammanlagt sex deltagare. Teman för intervjuerna var bland annat hinder för och faktorer som främjar internationalisering, skillnader mellan olika partnerroller, synergier mellan nationellt och internationellt utvecklingsarbete samt strategiskt utnyttjande av regionerna. Intervjuerna genomfördes via Teams i mars–april 2026.

Den kompletterande elektroniska informationsförfrågan riktades till kommuner som inte hade fått finansiering från EU-program för utbildnings-, ungdoms- eller idrottsområdet. Informationsförfrågan skickades till dessa kommuners registraturer med en begäran om att den skulle vidarebefordras till tjänsteinnehavare, sakkunniga och andra aktörer inom kommunen, läroanstalterna och idrottssektorn. Genom informationsförfrågan samlades information in om kännedomen om programmen, deras betydelse, faktorer som hindrar respektive främjar deltagande samt kommunikationen. Informationsförfrågan besvarades av 38 sakkunniga från 34 kommuner.

I validerings- och indikatorworkshopen presenterades och diskuterades utredningens resultat och man tog fram underlag för en indikatormekanism som i fortsättningen skulle kunna användas för att följa utvecklingen av den regionala jämlikheten. Workshopen ordnades via Teams den 17 april 2026 och samlade 16 sakkunniga från yrkesläroanstalter, kommunernas bildningsväsende, vuxenutbildningssektorn, idrottsföreningar och Utbildningsstyrelsen.

2 LÄGESBILD AV PROGRAMMENS REGIONALA GENOMFÖRANDE PER SEKTOR

I detta kapitel granskas programmens regionala genomförande per sektor. Den centrala frågan är i vilken omfattning Europeiska unionens program inom utbildnings-, ungdoms- och idrottsområdena har genomförts och hur de har bidragit till att främja internationaliseringen i Finland inom de utvalda sektorerna för utbildning, ungdomsverksamhet och idrott.

2.1 Genomförande av programmen

Centrala iakttagelser

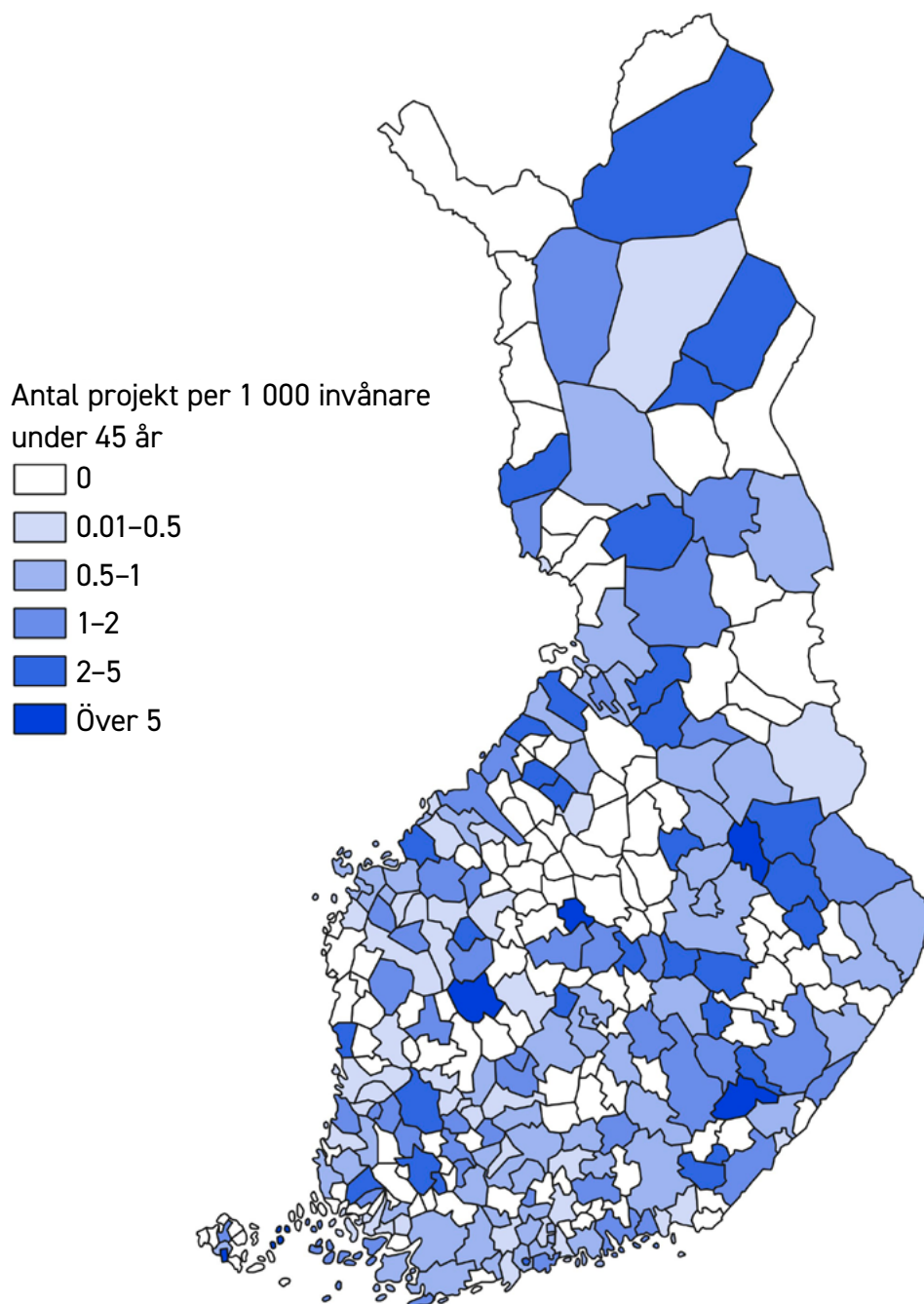
- Projekt inom programmen för utbildning, ungdom och idrott har genomförts i alla landskap, men skillnaderna i antalet projekt är stora. Nyland är mest aktivt (841 projekt) och Kajana-land minst aktivt (21 projekt).
- Aktiviteten på sektornivå varierar dock betydligt runt om i Finland, och i olika delar av landet finns kommuner som är aktiva inom en eller flera sektorer.
- Aktiva kommuner är vanligtvis större, har en växande befolkning och en högre andel högskoleutbildade. Kommuner utan projektaktivitet är huvudsakligen små (färre än 4 000 invånare) och landsbygdsdominerade.

Projektaktivitet överlag

Projekt har genomförts i samtliga landskap under 2021–2025. Projektaktiviteten i landskapen varierar mellan 21 och 841 registrerade projekt. Nyland har varit mest aktivt (841 projekt) och Kajana-land minst aktivt (21 projekt). Samtliga landskap har haft projektaktivitet inom vuxenutbildning, yrkesutbildning, ungdomssektorn och allmänbildande utbildning. Inom idrottssektorn har 14 landskap varit aktiva under 2023–2025.

FIGUR 2. KOMMUNERNAS PROJEKTAKTIVITET PÅ KARTAN .

Antal projekt per 1 000 invånare under 45 år På kartan bestäms kommunens aktivitet utifrån den sökande organisationen eller dess hemkommun.

TABELL 2. ANTAL PROJEKT PER LANDSKAP OCH SEKTOR

Landskap	Vuxenutbildning	Yrkesutbildning	Allmänbildande utbildning	Ungdomssektorn	Idrott	Totalt
Åland	12	5	15	9		41
Södra Karelen	1	5	36	13	1	56
Södra Österbotten	12	17	20	11	2	62
Södra Savolax	11	15	19	16	1	62
Kajanaland	1	8	8	4		21
Egentliga Tavastland	5	21	30	1	1	58
Mellersta Österbotten	5	8	9	10		32
Mellersta Finland	15	11	52	32	2	112
Kymmenedalen	2	11	19	15	1	48
Lapland	8	13	28	17	2	68
Birkaland	26	36	80	39	2	183
Österbotten	7	19	39	12	2	79
Norra Karelen	2	6	35	12		55
Norra Österbotten	7	21	140	55	2	225
Norra Savolax	14	18	60	16		108
Päijänne-Tavastland	4	14	25	15	5	63
Satakunta	7	11	30	5	1	54
Nyland	105	128	298	303	7	841
Egentliga Finland	11	26	61	34	4	136
Totalt	255	393	1 004	619	33	2304

Totalt har projekt registrerats för 176 kommuner. I de kommuner där projekt har genomförts varierar antalet projekt per 1 000 invånare under 45 år mellan 0,01 och 5. Genomsnittet är 1,9 projekt per 1 000 invånare under 45 år. Kommuner med projektaktivitet finns i olika delar av landet. Framför allt i mellersta och norra Finland finns det dock flera kommuner för vilka ingen projektaktivitet har registrerats.

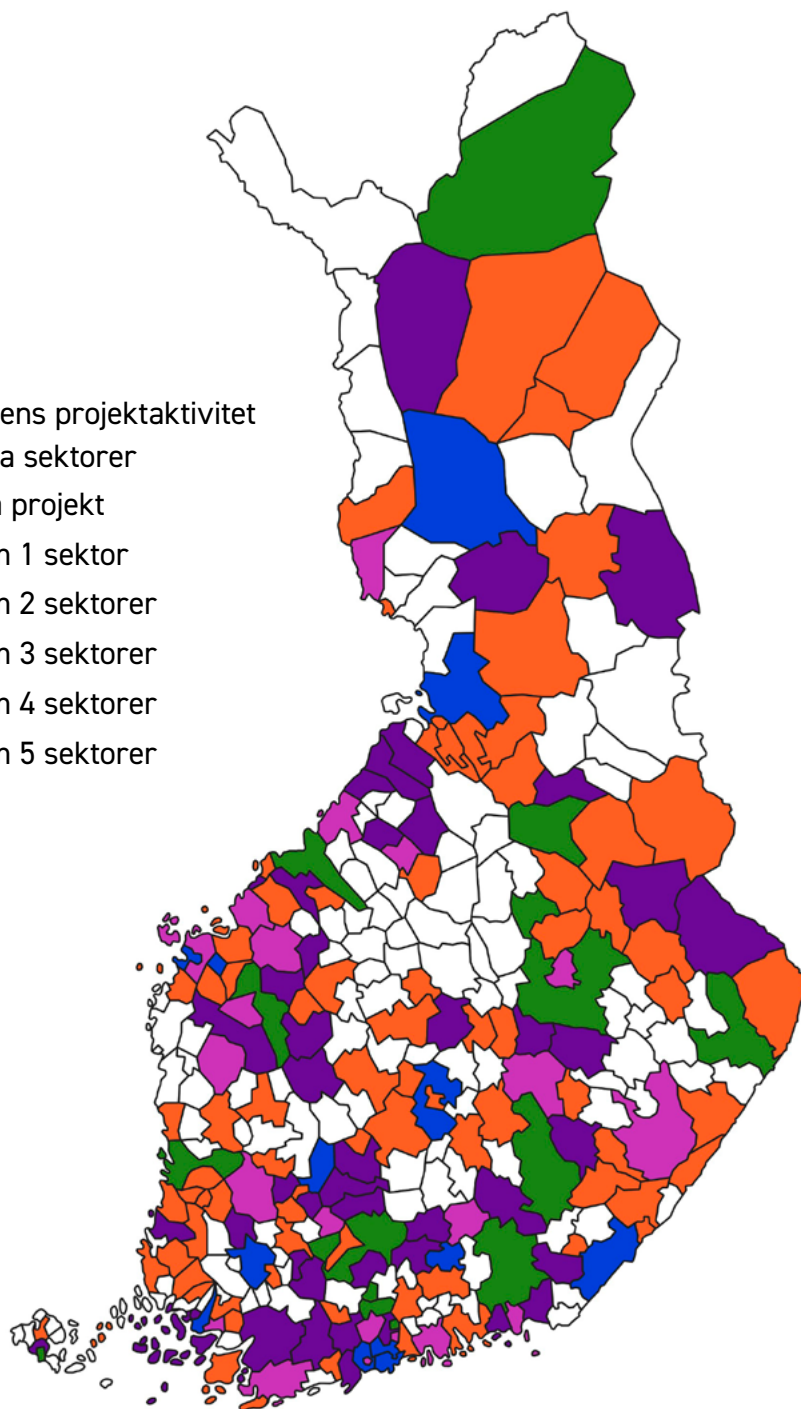
Det finns stora skillnader mellan kommunerna i fråga om hur många sektorer de har varit aktiva inom. Nästan hälften (46 %) av de aktiva kommunerna har varit aktiva inom en sektor. Av kommunerna har 27 procent varit aktiva inom två sektorer och 28 procent inom fler än tre sektorer. Aktiviteten på sektornivå varierar dock betydligt runt om i Finland, och i olika delar av landet finns kommuner som är aktiva inom en eller flera sektorer.

FIGUR 3. KOMMUNERNAS PROJEKTAKTIVITET INOM OLIKA SEKTORER PÅ KARTAN.

På kartan bestäms kommunens aktivitet utifrån den sökande organisationen eller dess hemkommun.

Kommunens projektaktivitet
inom olika sektorer

- Inga projekt
- inom 1 sektor
- inom 2 sektorer
- inom 3 sektorer
- inom 4 sektorer
- inom 5 sektorer

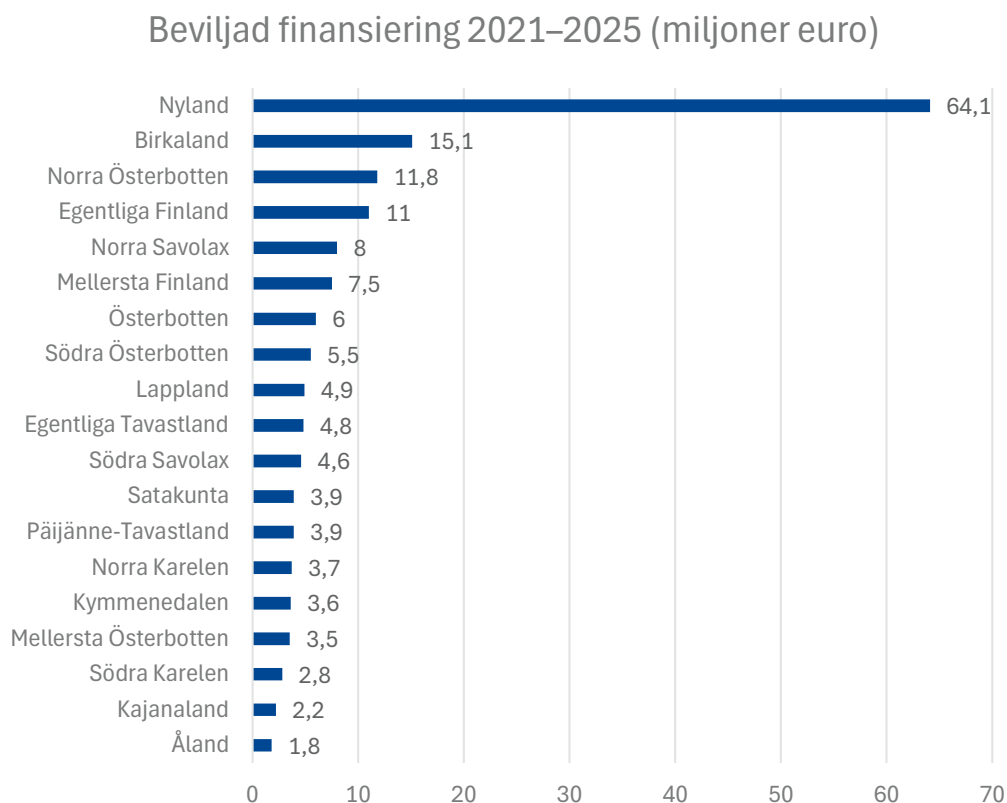
Under 2021–2025 har projekten beviljats sammanlagt cirka 168,6 miljoner euro i finansiering³. I absoluta tal finns det stora skillnader mellan landskapen i den beviljade finansieringen. Finansieringen per landskap har varierat från 1,8 miljoner euro som beviljats Åland till 64,1 miljoner euro som beviljats Nyland. Skillnaderna mellan regionerna och särskilt den stora finansiering som hänförs till Nyland förklaras delvis av organisationernas placering och den så kallade

3 Det är fråga om den totala beviljade finansieringen. I en del projekt har det funnits partner och en del av finansieringen kan därför ha gått till en utländsk partner.

huvudkontorseffekten. Den innebär att nationella aktörer ansöker om finansiering, medan själva projektet kan genomföras även på andra håll i landet. Den finansiering som beviljats per projekt har varierat mellan cirka 1 000 och 460 000 euro och medianbeloppet per projekt har varit cirka 41 000 euro.

FIGUR 4. FINANSIERING SOM BEVILJATS PROJEKTEN PER LANDSKAP.

Projekt inom samtliga sektorer ingår.

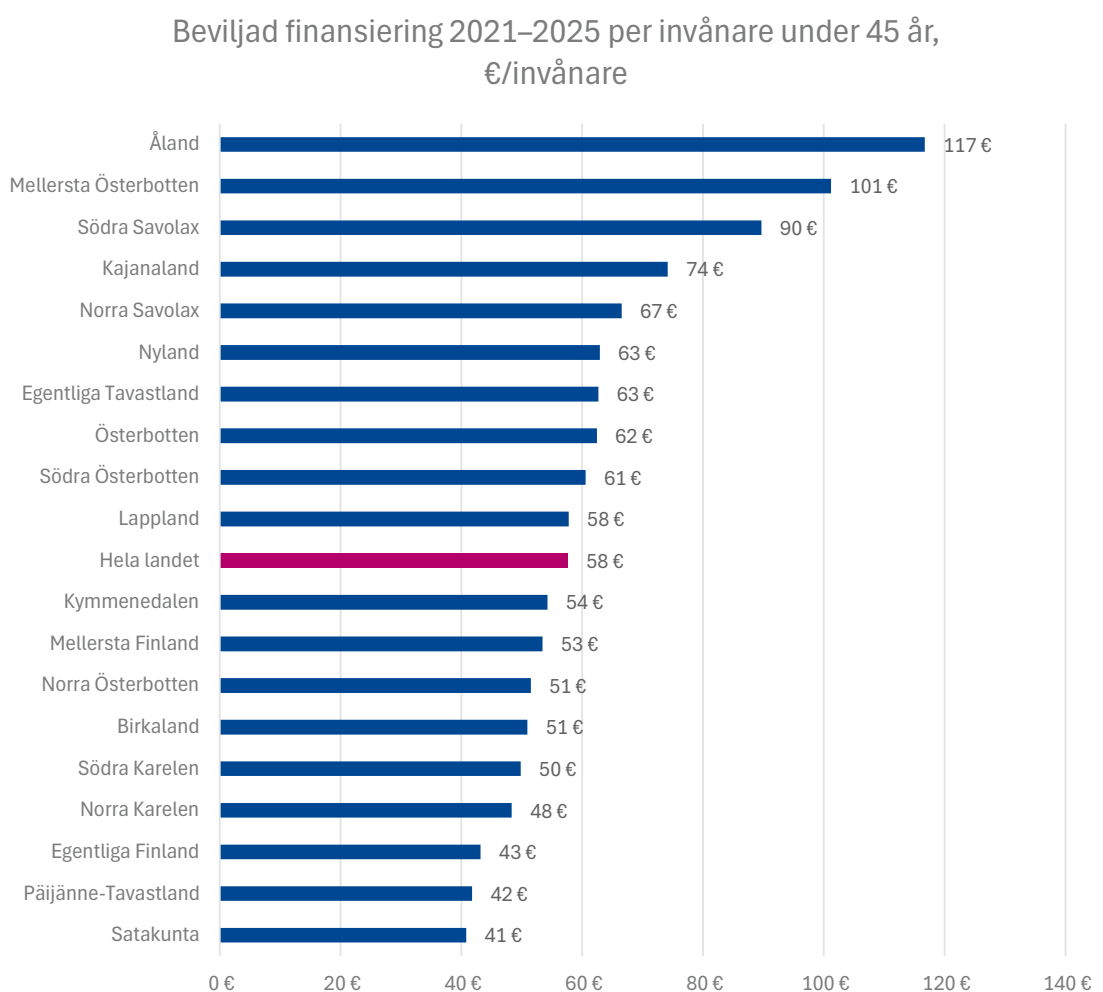

När den beviljade finansieringen sätts i relation till landskapets invånarantal framträder stora skillnader. Den beviljade finansieringen per invånare under 45 år har varierat från 41 euro i Satakunta till 117 euro på Åland. För hela landet har beloppet varit cirka 58 euro per invånare.

De totala finansieringsbeloppen i absoluta tal återspeglar regionernas befolkningsunderlag, och en del av den totala finansieringen i Nyland förklaras av riksomfattande aktörer som är baserade där. När den beviljade finansieringen granskas i förhållande till invånarantalet (euro per invånare) uppvisar flera regioner med mindre befolkning, exempelvis Åland och Mellersta Österbotten, hög aktivitet och god framgång. Nyland och Birkaland, som har stor befolkning, ligger däremot ungefär i mitten när det gäller finansiering per invånare. Sammantaget är finansieringen per invånare relativt jämnt fördelad mellan regionerna.

FIGUR 5. FINANSIERING SOM BEVILJATS PER LANDSKAP I FÖRHÅLLANDE TILL BEFOLKNINGEN UNDER 45 ÅR.

Projekt inom samtliga sektorer ingår.

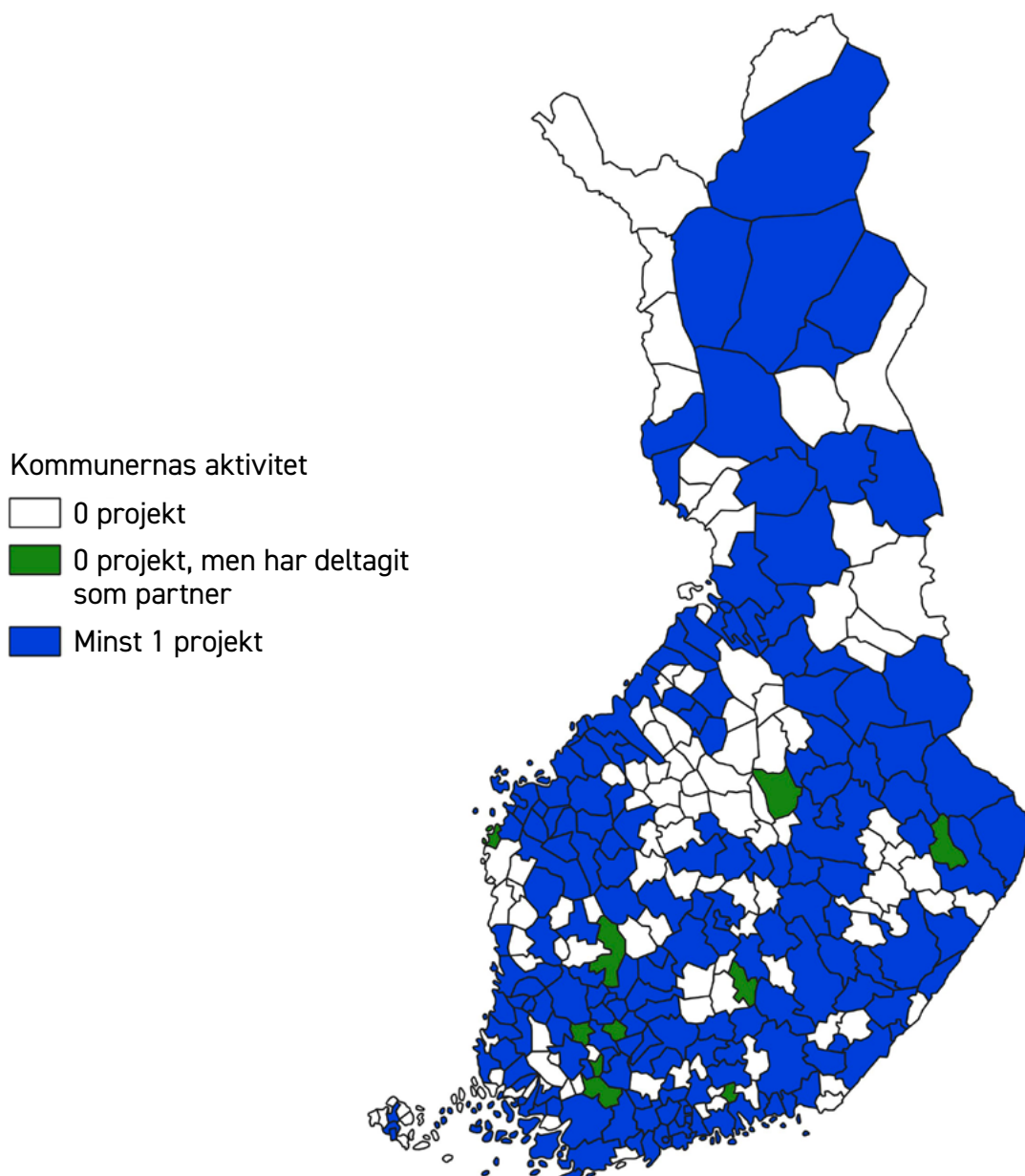

Kommuner utan projektaktivitet

Projektaktivitet har förekommit i samtliga landskap. I det statistiska materialet kan man identifiera sammanlagt 132 kommuner för vilka inga projekt har registrerats. Tio av dessa kommuner har dock varit partner i något projekt. Kommuner utan projektaktivitet är koncentrerade till norra och mellersta Finland, men enstaka sådana kommuner finns runt om i landet.

FIGUR 6. KOMMUNERNAS AKTIVITET PÅ KARTAN.

På kartan bestäms kommunens aktivitet utifrån den sökande organisationen eller dess hemkommun.

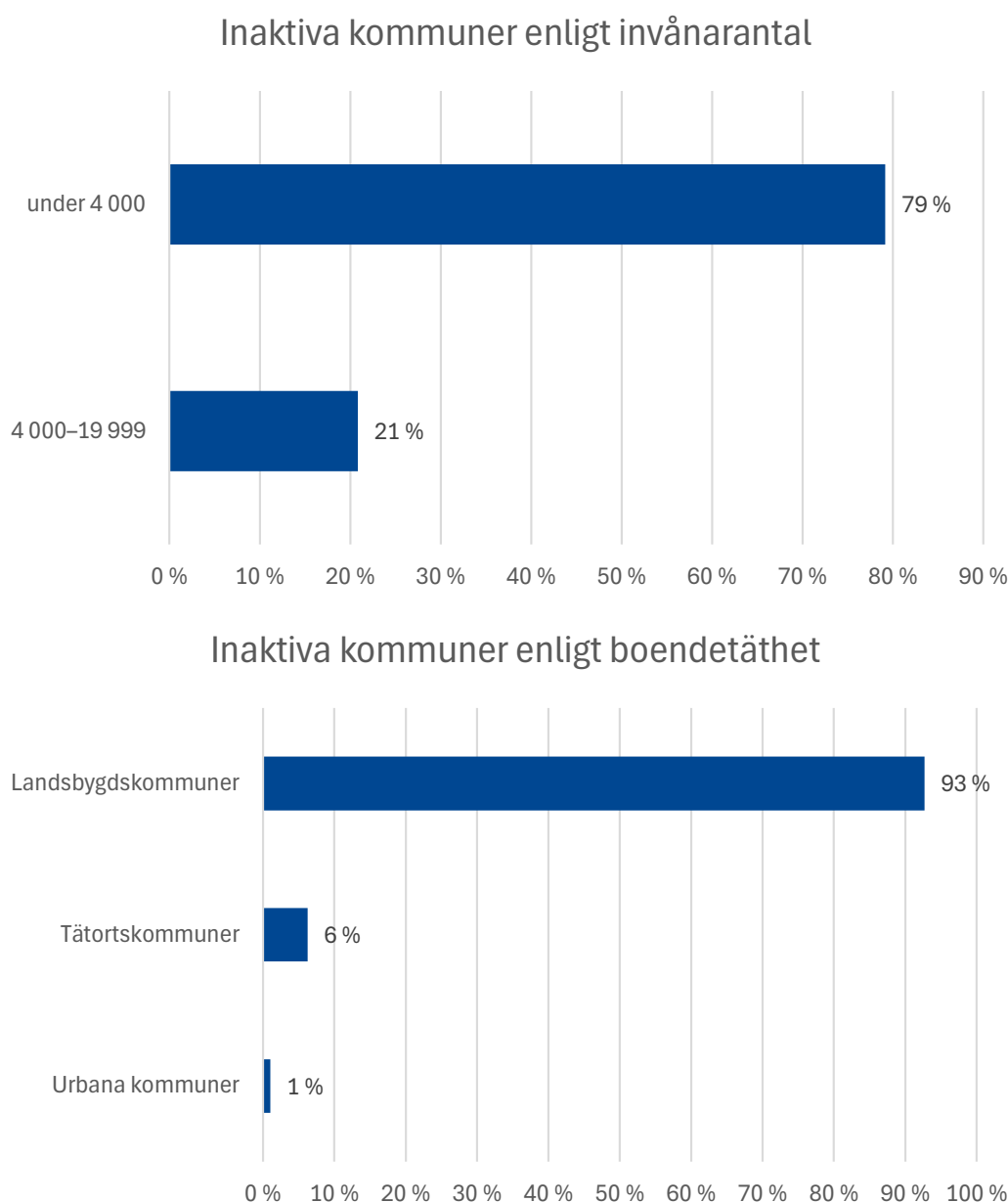
En granskning av kommunerna utan projektaktivitet visar att knappt en fjärdedel av de 132 kommunerna (23 %, 30 kommuner) har ansökt om finansiering men inte fått den. Av de kommuner som har ansökt om finansiering men inte fått den har fyra varit partner i något projekt.

När de kommuner som har varit partner och de som har ansökt om finansiering räknas bort från gruppen av kommuner utan projektaktivitet återstår 96 kommuner helt utan projektaktivitet. Det bör dock beaktas att det här är kommuner för vilka inga projekt har registrerats enligt det statistiska materialet. Bland dem kan det ändå finnas kommuner som indirekt har dragit nytta av projekt som registrerats för andra kommuner.

En granskning av kommunerna utan projektaktivitet visar att de i regel är små landsbygdskommuner. Av dessa har 79 procent färre än 4 000 invånare och 93 procent är landsbygdskommuner.

FIGUR 7. KOMMUNER UTAN PROJEKTAKTIVITET ENLIGT FOLKMÄNGD OCH BOENDETÄTHET.

Här ingår kommuner för vilka inga projekt har registrerats och som varken har varit partner eller ansökt om finansiering.

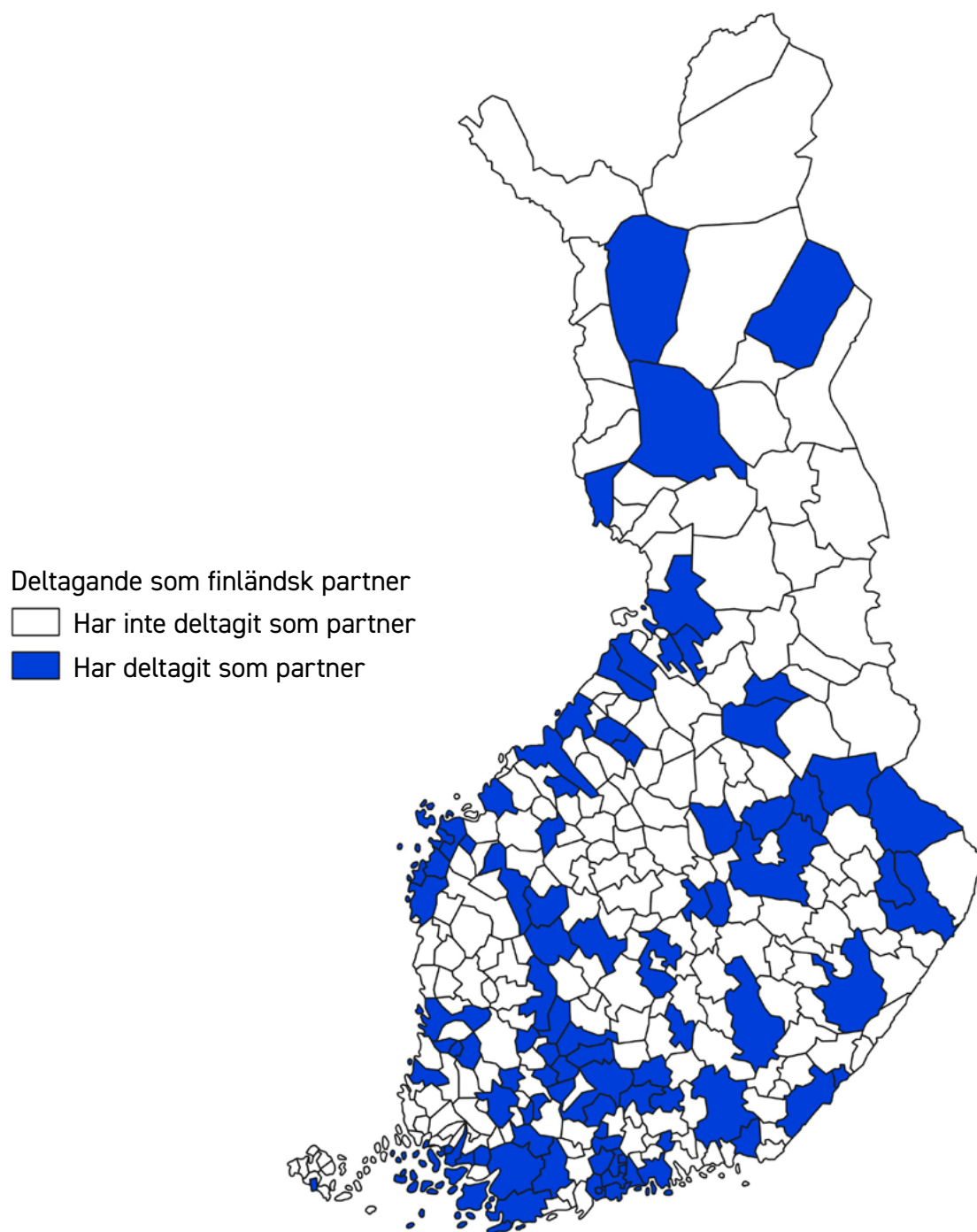

Partner

Finländska organisationer har deltagit som partner i 748 projekt, det vill säga utan att själva ha ansökt om och samordnat projektet. Av dessa var 89 procent projekt där ansökan hade lämnats in utomlands och 11 procent projekt som leddes från Finland. Deltagandet som partner är relativt väl spritt över olika delar av Finland, om än något mer koncentrerat till södra Finland. På kommunnivå finns organisationer som har deltagit som partner i stor utsträckning i samma kommuner som också har egen registrerad projektverksamhet. Det finns dock tio kommuner där ingen egen projektverksamhet har registrerats men där deltagande som partner har registrerats.

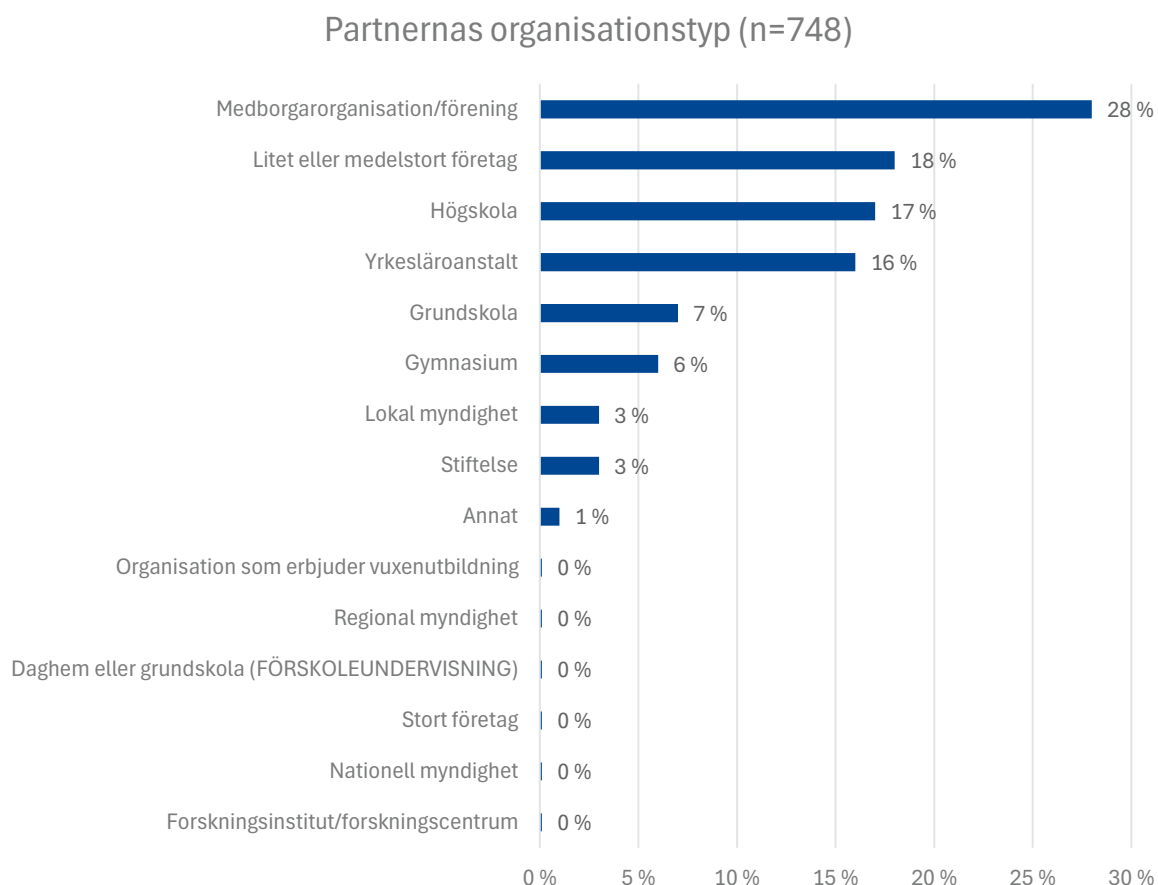
FIGUR 8. DELTAGANDE SOM PARTNER PÅ KARTAN.

På kartan bestäms kommunens deltagande utifrån den sökande organisationen eller dess hemkommun.

Många olika typer av organisationer har deltagit som partner. Vanligast som partner är medborgarorganisationer och föreningar (28 %), små och medelstora företag (18 %), högskolor (17 %) och yrkesläroanstalter (16 %).

FIGUR 9. DE FINLÄNDSKA PARTNERNAS ORGANISATIONSTYP

Finländska partner har deltagit i projekt inom yrkesutbildning, allmänbildande utbildning, ungdomssektorn och vuxenutbildning. Vanligast har deltagandet som partner skett i projekt inom yrkesutbildning (33 %) och allmänbildande utbildning (28 %). Deltagandet som partner har oftast skett i Erasmus+-samarbetspartnerskap.

FIGUR 10. FINLÄNSKA PARTNERS DELTAGANDE I PROJEKT INOM OLIKA SEKTORER.

Finländska organisationer har som partner deltagit i projekt inom många olika teman. Projekten har oftast varit inriktade på utveckling av undervisning och utbildning, digitalisering, delaktighet och jämlikhet, den gröna omställningen samt hälsa och välbefinnande.

2.2 Vuxenutbildning

Centrala iakttagelser

- Inom vuxenutbildningssektorn har 255 projekt genomförts. Bland projektgenomförarna har stiftelser som finansierar folkhögskolornas verksamhet och högskolor (enheter som erbjuder fortbildning) en framträdande roll.
- Det finns betydande regionala skillnader i utnyttjandet av internationella program inom vuxenutbildningen, och deltagandet är i hög grad beroende av organisationernas resurser och den lokala aktiviteten.
- Verksamheten har särskilt fokuserat på att främja delaktigheten bland vuxna i utsatt ställning och invandrare. Den viktigaste nyttan anses vara att individernas yrkesmässiga självkänsla stärks och att organisationerna förnyas pedagogiskt.

För vuxenutbildningens del har granskningen omfattat 255 projekt. Projekten har framför allt varit inriktade på ackrediterade mobilitetsprojekt och kortvariga mobilitetsprojekt inom vuxenutbildningen. Projektgenomförarna har framför allt varit stiftelser (32 %), högskolor (30 %) och lokala myndigheter (16 %). (Se bilaga 1.) Vid granskningen bör man beakta att stiftelserna och högskolorna är huvudmän. I mobilitetsprojekten är aktörer inom det fria bildningsarbetet (medborgarinstitut och folkhögskolor) samt olika föreningar och organisationer de huvudsakliga förmånstagarna. Bland aktörerna i samarbetsprojekten finns bland annat studiecentraler och ideella föreningar, såsom Centralförbundet för studieverksamhet, samt i viss mån högskolor (när det gäller fortbildningsverksamhet) och yrkesläroanstalter (fortbildning).

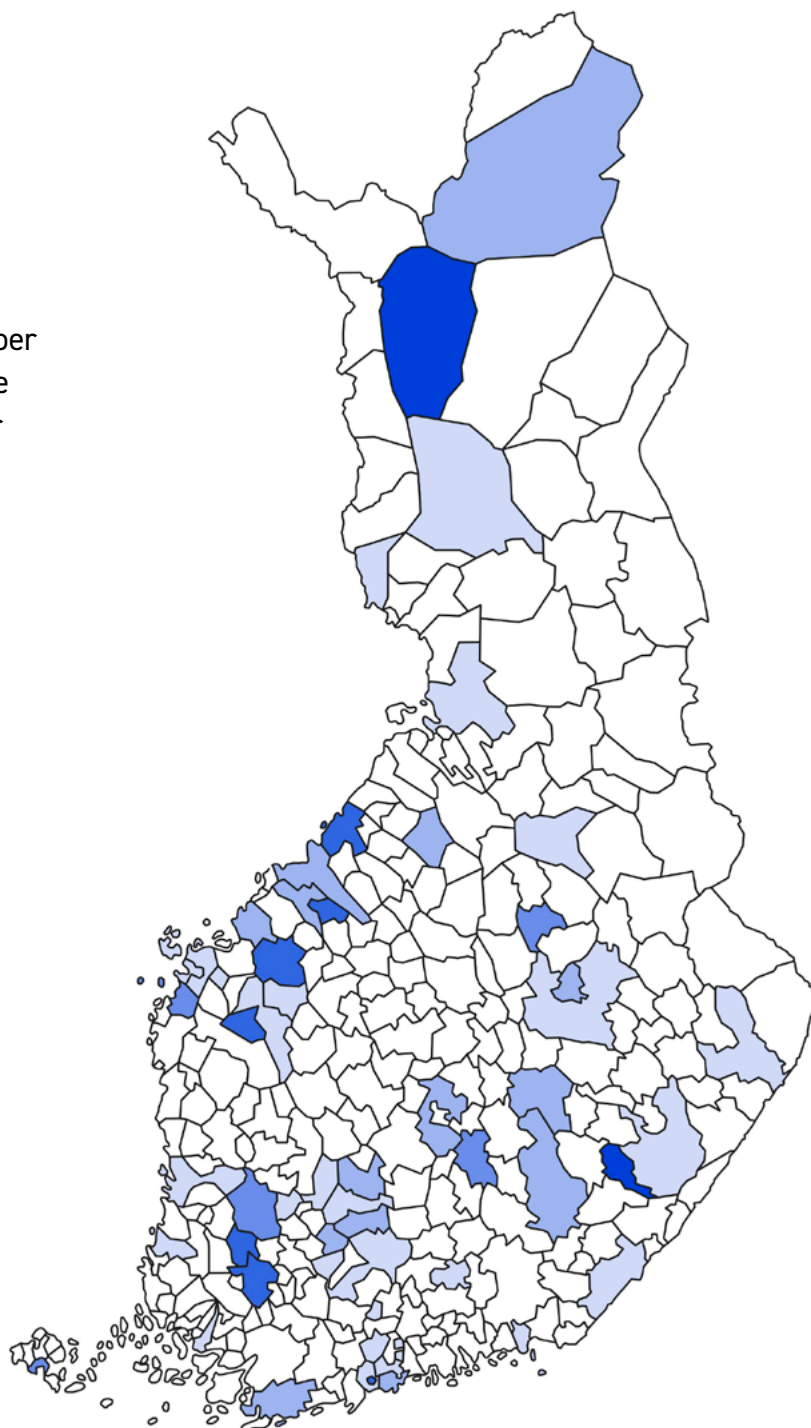
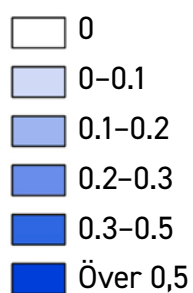
Projekten inom vuxenutbildningen har varit inriktade på ett brett spektrum av teman. De vanligaste temana har varit utveckling av lärande, undervisning och kompetens, delaktighet och likabehandling, digitalisering samt demokrati, värderingar och medborgarskap.

Totalt har projekt registrerats för 56 kommuner. I de kommuner där projekt har genomförts varierar antalet projekt per 1 000 invånare som fyllt 18 år mellan 0,01 och 1,1. Genomsnittet är 0,2 projekt per 1 000 invånare som fyllt 18 år. Projektaktiviteten är relativt punktvis fördelad mellan kommunerna, även om aktivitet kan observeras i olika delar av Finland. Bland de aktiva kommunerna finns också små kommuner där aktiviteten i förhållande till befolkningen är relativt hög.

FIGUR 11. KOMMUNERNAS PROJEKTAKTIVITET PÅ KARTAN

Antal projekt per 1 000 invånare som fyllt 18 år. På kartan bestäms kommunens aktivitet utifrån den sökande organisationen eller dess hemkommun.

Antal projekt per
1 000 invånare
som fyllt 18 år

Projekt inom vuxenutbildningen har beviljats sammanlagt cirka 15,4 miljoner euro i finansiering⁴. I absoluta tal finns det stora skillnader mellan landskapen i den beviljade finansieringen. Finansieringen per landskap har varierat från 29 000 euro som beviljats Norra Karelen till 7,5 miljoner euro som beviljats Nyland. Den finansiering som beviljats per projekt har varierat mellan cirka 4 000 och 400 000 euro och medianbeloppet per projekt har varit cirka 38 000 euro.

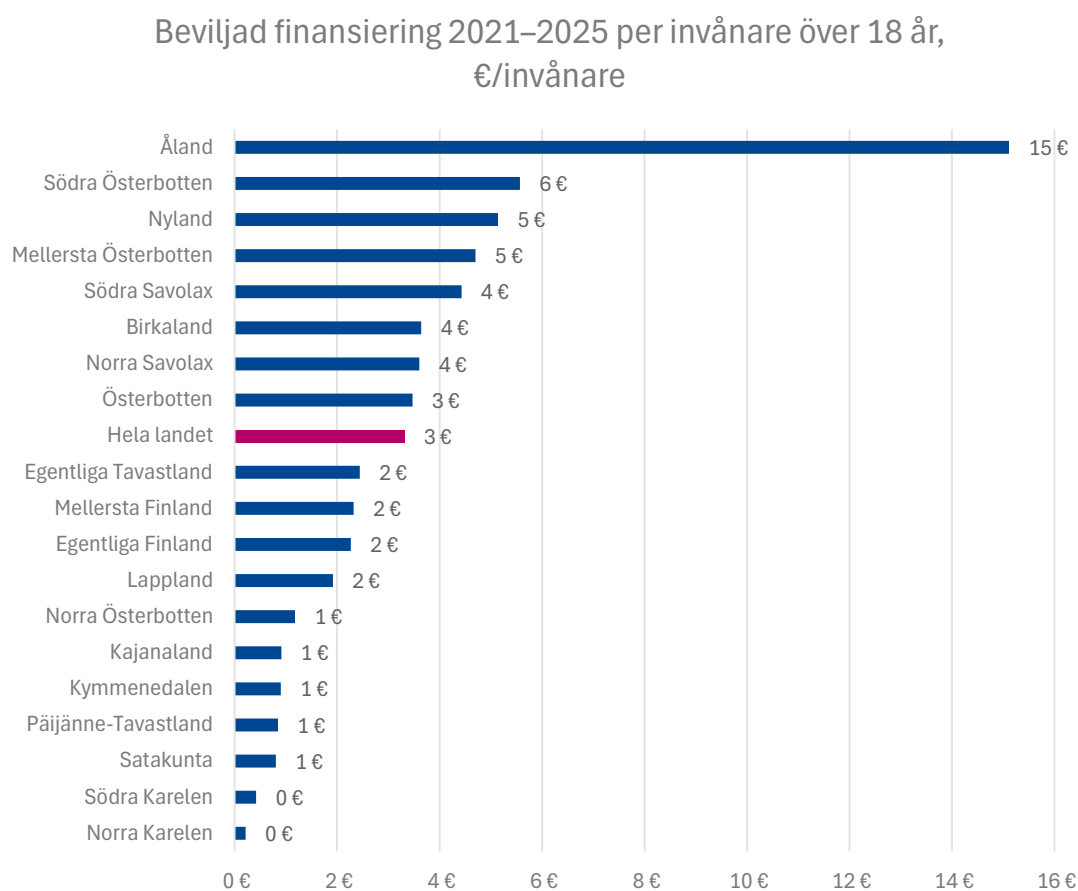
⁴ Det är fråga om den totala beviljade finansieringen. I en del projekt har det funnits partner och en del av finansieringen kan därför ha gått till en utländsk partner.

FIGUR 12. FINANSIERING SOM BEVILJATS PROJEKT INOM VUXENUTBILDNINGEN PER LANDSKAP.

När den beviljade finansieringen sätts i relation till landskapets invånarantal framträder vissa skillnader mellan landskapen. Den beviljade finansieringen per invånare som fyllt 18 år har varierat från 0,20 euro per invånare i Norra Karelen till 15 euro per invånare på Åland. För hela landet har beloppet varit cirka 3 euro per invånare.

FIGUR 13. FINANSIERING SOM BEVILJATS PER LANDSKAP I FÖRHÅLLANDE TILL BEFOLKNINGEN SOM FYLLT 18 ÅR.

De svarande organisationerna inom vuxenutbildningen representerar ett brett spektrum av aktörer inom det fria bildningsarbetet, medborgarinstitut och folkhögskolor samt yrkesutbildningen. Organisationerna är vanligtvis aktiva Erasmus+-aktörer som ofta har ackreditering och erfarenhet av både kortvariga mobilitetsprojekt och mer omfattande partnerskap för samarbete (KA2).

I många organisationer har den internationella verksamheten blivit en etablerad del av den ordinarie verksamheten, även om genomförandet ofta är beroende av ett fåtal personer som bär ansvaret. De intervjuade framhöll särskilt den kontinuitet och det strategiska arbetssätt som ackrediteringen medför och som möjliggör en långsiktig utveckling av den internationella verksamheten och mobiliteten. Ett framträdande särdrag inom vuxenutbildningen är det starka engagemanget för att främja deltagandet bland vuxna i en svag socioekonomisk ställning, invandrare och andra särskilda målgrupper. Till exempel stöds deltagandet bland lärande i en svag socioekonomisk ställning genom riktade insatser. Även om organisationerna är aktiva identifierades det som en regional utmaning att aktörerna inom vuxenutbildningen ofta är få, vilket framhäver betydelsen av nätverkande och kamrattstöd.

Det största mervärdet av internationaliseringsprogrammen inom vuxenutbildningen är att individernas yrkesmässiga självkänsla och tilltro till den egna förmågan stärks samt att organisationerna förnyas pedagogiskt. De intervjuade betonade att internationaliseringen för med sig nya verksamhetsmodeller och god praxis som direkt förbättrar undervisningens kvalitet och gör undervisningsutbudet mångsidigare. Nedskärningarna i grundfinansieringen identifierades som en kritisk

utmaning. Därför är Erasmus+-programmet för många en livsviktig kanal för strategiskt utvecklingsarbete och fortbildning av personalen, som det annars inte skulle finnas resurser för. Genomslaget tar sig uttryck inte bara i ökad kompetens och ökat självförtroende, utan också i konkreta resultat, såsom förbättrade språk- och digitala färdigheter, kollegialt nätverkande samt regionala effekter, bland annat för lokala aktörer inom turism- och restaurangbranschen.

Det finns betydande regionala skillnader i utnyttjandet av internationella utbildningsprogram inom vuxenutbildningen, och deltagandet är i hög grad beroende av organisationernas resurser och den lokala aktiviteten. Även om vuxenutbildningen regionalt når många människor, utgör långa avstånd och den tid som går åt till resor ett konkret hinder för internationell verksamhet, särskilt på mer avlägset belägna orter. I små organisationer gör de begränsade resurserna det svårare att komma i gång med verksamheten. Följden blir lätt att nyttan av programmen koncentreras till huvudstadsregionen och stora organisationer som redan har nätverk och samordnare som kan avsätta arbetstid för projektarbete. I intervjuerna betonades behovet av tydligare kommunikation och aktivare handledning. De möjligheter som programmen erbjuder är inte alltid kända exempelvis inom musei- och organisationsfältet. Därför behövs mer omfattande information för att nyttan av den internationella verksamheten ska nå alla befolkningsgrupper och inte vara tillgänglig endast för en liten grupp.

Det viktigaste utvecklingsbehovet i det nationella genomförandet är att förtydliga ansökningsprocesserna och stärka rådgivningen med låg tröskel. De intervjuade uppskattade det stöd som Utbildningsstyrelsen erbjuder, men framhöll att programmet utifrån sett ofta upplevs som komplicerat och att obekant "projektjargong" utgör ett hinder, särskilt för nya eller små organisationer. I utvecklingsförslagen betonades behovet av tydligare material och konkreta exempel för att sänka tröskeln för att komma i gång med verksamheten. När det gäller finansieringen framhölls att det i nuläget råder mycket hård konkurrens om finansiering för exempelvis småskaliga partnerskap (Small-scale Partnerships). I intervjuerna betonades dessutom att man på nationell nivå bör utnyttja regionala ambassadörer och i högre grad lyfta fram den högklassiga finländska kompetensen inom vuxenutbildning och pedagogik i hela Europa.

2.3 Yrkesutbildning

Centrala iakttagelser

- Inom yrkesutbildningen har 393 projekt genomförts, varav 95 procent leds av läroanstalter.
- Deltagande i internationell verksamhet upplevs inom yrkesutbildningen som en verksamhet som stärker likabehandlingen. Det ger de studerande möjligheter som de annars inte nödvändigtvis skulle ha tillgång till, såsom utlandsperioder, internationella arbetsmiljöer och nya erfarenheter.
- Deltagandet är främst inriktat på mobilitet, men det finns stora skillnader mellan organisationerna när det gäller verksamhetens omfattning och resurser. En del aktörer deltar i flera olika finansierings- och projektformer, medan den internationella verksamheten hos mindre aktörer kan vara aktiv men starkt beroende av enskilda personer och resurser.
- De största utmaningarna gäller resurser, administrativ belastning och regional jämlikhet. Byråkrati, minskad nationell utvecklingsfinansiering och organisationernas olika utgångslägen utmanar deltagandet, även om den internationella verksamheten upplevs som strategiskt och pedagogiskt viktig.
- Nationellt nätverkande och stödet från det nationella programkontoret är avgörande för att möjliggöra deltagande. Kollegiala nätverk, kamratstöd, rådgivning och möjlighet till dialog hjälper särskilt små organisationer och nya internationaliseringskoordinatorer.

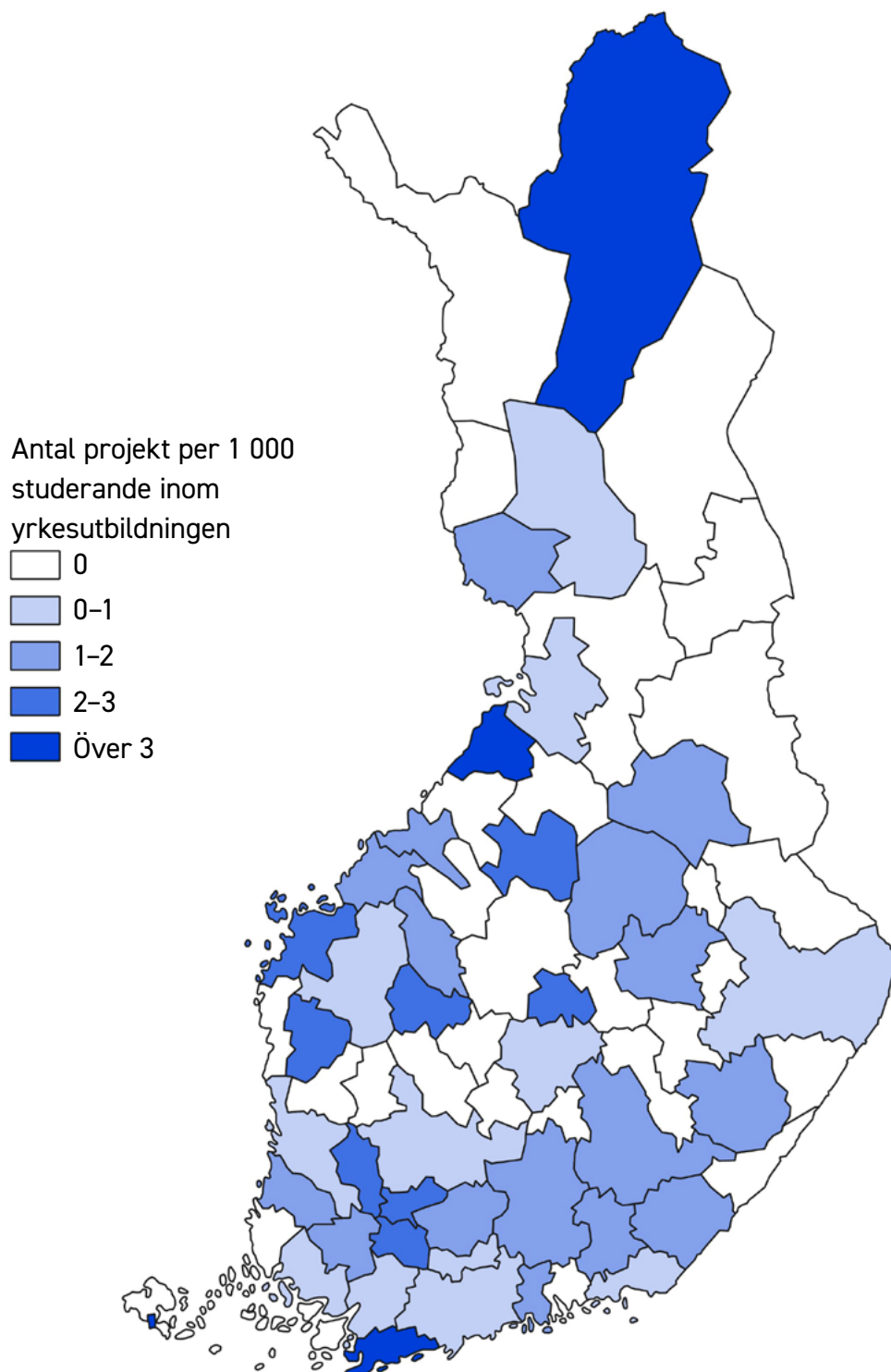
För yrkesutbildningens del har granskningen omfattat 393 projekt. Projekten har i störst utsträckning varit inriktade på ackrediterad mobilitet inom yrkesutbildningen, men även utvecklings- och partnerskapsprojekt har genomförts aktivt, antingen med aktören som samordnare eller som projektpartner. Projektgenomförarna har huvudsakligen varit yrkesläroanstalter (95 %). (Se bilaga 1.) Projekten inom yrkesutbildningen har varit inriktade på ett brett spektrum av teman. De vanligaste temana har varit utveckling av undervisning och kompetens, arbetslivskontakter och sysselsättning samt digitalisering.

För yrkesutbildningens del har projektaktiviteten granskats per ekonomisk region, eftersom yrkesutbildning ofta ordnas över kommungränserna, medan projektverksamheten registreras i statistiken endast för en kommun utifrån utbildningsanordnarens adressuppgifter. Inom yrkesutbildningen är knappt en fjärdedel av anordnarna av yrkesutbildning utbildningssamkommuner som är verk-samma i flera kommuner. Omkring 70 procent av utbildningsanordnarna är privata föreningar, stiftelser och aktiebolag. Även deras verksamhet kan omfatta flera kommuner.

Projekt har registrerats för sammanlagt 56 ekonomiska regioner. I Finland finns sammanlagt 69 ekonomiska regioner. I de ekonomiska regioner där projekt har genomförts varierar antalet projekt per 1 000 studerande inom yrkesutbildningen mellan 1 och 111. Genomsnittet är 9,8 projekt per 1 000 studerande inom yrkesutbildningen. Sett till de ekonomiska regionerna omfattar projektaktiviteten en stor del av Finland, men aktiviteten är inte helt jämnt fördelad. Det bör dock beaktas att en del av de ekonomiska regioner som framstår som inaktiva ingår i större verksamhetsområden för anordnare av yrkesutbildning, även om projektverksamheten i statistiken registreras i den ekonomiska region som bestäms utifrån anordnarens hemort. Att en ekonomisk region framstår som inaktiv i statistiken innebär därför inte nödvändigtvis att studerande eller aktörer i regionen inte deltar i internationell verksamhet inom yrkesutbildningen.

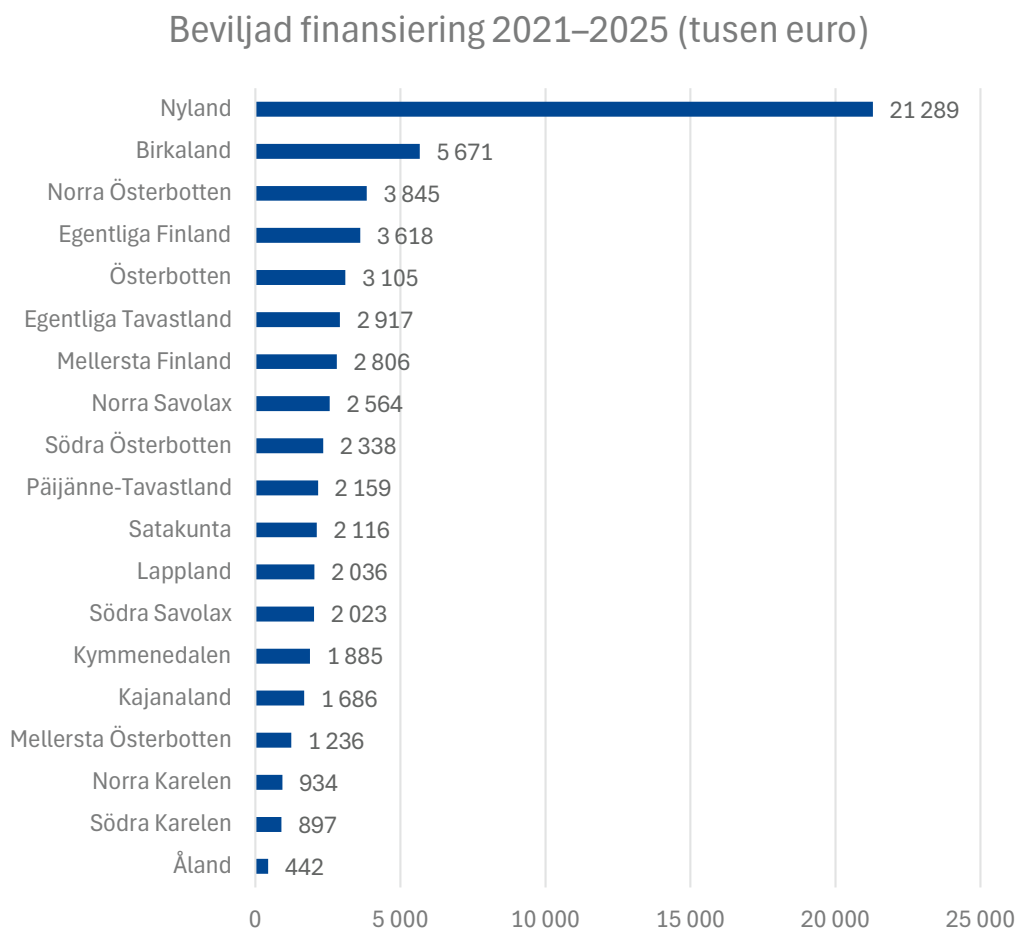
FIGUR 14. DE EKONOMISKA REGIONERNAS PROJEKTAKTIVITET PÅ KARTAN. ANTAL PROJEKT PER 1 000 STUDERANDE INOM YRKESUTBILDNINGEN.

På kartan bestäms den ekonomiska regionens aktivitet utifrån den sökande organisationen eller dess hemort.

Projekt inom yrkesutbildningen har beviljats sammanlagt cirka 63,6 miljoner euro i finansiering ⁵. I absoluta tal finns det stora skillnader mellan landskapen i den beviljade finansieringen. Finansieringen per landskap har varierat från 442 000 euro som beviljats Åland till 21,3 miljoner euro som beviljats Nyland. Den finansiering som beviljats per projekt har varierat mellan cirka 8 000 och 460 000 euro och medianbeloppet per projekt har varit cirka 147 000 euro.

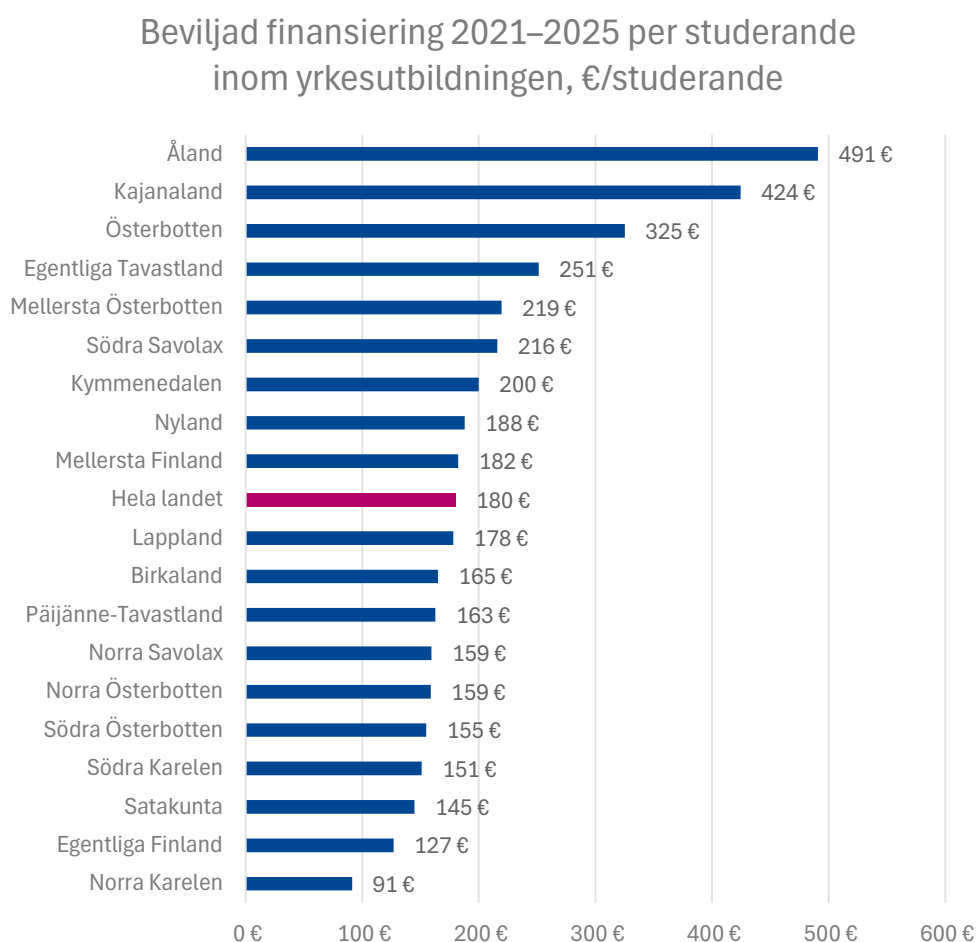
FIGUR 15. FINANSIERING SOM BEVILJATS PROJEKT INOM YRKESUTBILDNINGEN PER LANDSKAP.

När den beviljade finansieringen sätts i relation till antalet studerande inom yrkesutbildningen i landskapet framträder skillnader mellan landskapen. Den beviljade finansieringen per studerande har varierat från 91 euro i Norra Karelen till 491 euro på Åland. För hela landet har beloppet varit cirka 180 euro per studerande.

⁵ Det är fråga om den totala beviljade finansieringen. I en del projekt har det funnits partner och en del av finansieringen kan därför ha gått till en utländsk partner.

FIGUR 16. FINANSIERING SOM BEVILJATS PER LANDSKAP I FÖRHÅLLANDE TILL ANTALET STUDERANDE INOM YRKESUTBILDNINGEN.

Deltagande i internationell verksamhet beskrivs som ett sätt att erbjuda de studerande möjligheter som de annars inte nödvändigtvis skulle ha. De företrädare för yrkesutbildningen som deltog i intervjuerna bedömde att mobilitet för studerande i målgruppen kan vara den första möjligheten att resa utomlands eller fungera i en internationell arbetsmiljö. Internationalisering ses inte bara som en separat tilläggsverksamhet, utan är i många organisationer direkt kopplad till de studerandes lika möjligheter, utvecklingen av personalens kompetens, regionala kompetensbehov och organisationens strategiska utveckling.

Det finns betydande skillnader i den internationella verksamhetens omfattning och i organisationernas resurser för att delta. En del organisationer bedriver en bred internationell verksamhet med hjälp av flera olika finansieringsformer (ackrediterad mobilitet, partnerskapsprojekt, projekt som söks direkt hos och finansieras av kommissionen samt kapacitetsuppbyggnadsprojekt som riktar sig till länder utanför EU), medan andra organisationer har en mer begränsad inriktning och koncentrerar sig på studerandemobilitet eller ett fåtal utvalda projektformer. I mindre organisationer kan den internationella verksamheten ha en hög aktivitetsnivå i förhållande till antalet studerande, men samtidigt vara starkt beroende av enskilda personer och resurser.

Deltagandet i internationell verksamhet sker framför allt genom mobilitet. De företrädare som deltog i intervjuerna bedömde att studerande- och personalmobiliteten utgör grunden för den internationella verksamheten. Organisationerna skickar studerande på utlandsperioder, ger personalen möjligheter att utveckla sin kompetens internationellt och tar emot utländska studerande,

sakkunniga och besökare. Ömsesidighet identifieras som verksamhetens viktigaste princip. Vid en del läroanstalter deltar årligen tiotals studerande i studerandemobilitet och vid andra över hundra. Vid mindre läroanstalter kan den internationella verksamheten relativt sett vara mycket aktiv, även om verksamheten är inriktad på utvalda prioriteringar. Betydelsen av deltagandet kan inte bedömas enbart utifrån det absoluta antalet deltagare, utan måste också bedömas i förhållande till organisationens storlek, studerandeunderlag, personalresurser och verksamhetsmiljö.

Gruppmobilitet upplevs som en viktig verksamhetsform som stöder jämlikheten. De intervjuade aktörerna bedömde att alla studerande inte är beredda att åka ensamma på en utlandsperiod, men att deltagande i grupp och med stöd av en lärare sänker tröskeln för att delta. I intervjuerna framhålls att de ungas behov av stöd har ökat och att det har blivit mindre vanligt att resa, vilket innebär att deltagande i internationell verksamhet kräver mer handledning, förberedelse inför avresan och trygga strukturer än tidigare.

I deltagandet betonas också nationellt nätverkande. De intervjuade beskriver samarbetet mellan finländska läroanstalter som exceptionellt starkt. I internationella projekt, vid planeringen av mobilitet och i praktisk problemlösning utnyttjas kollegiala nätverk, informella kommunikationskanaler och kamratstöd. Detta ses som en viktig förutsättning för deltagande, särskilt för nya koordinators för internationella ärenden och små organisationer där endast en eller ett fåtal personer ofta ansvarar för den internationella verksamheten.

Partnerskaps- och utvecklingsprojekt utgör en annan viktig form av deltagande. De företrädare för yrkesutbildningen som deltog i intervjuerna nämner bland de viktigaste verksamhetsformerna bland annat strategiska partnerskapsprojekt, projekt med anknytning till europeiska värden och demokrati, kapacitetsuppbyggnadsprojekt samt utvecklingsprojekt av Excellence- och Blueprint-typ. I dessa projekt har de yrkesläroanstalter som deltog i intervjuerna olika roller: en del koordinerar projekt, en del deltar som partner i andra aktörers projekt och en del deltar via nätverk. Skillnaderna mellan rollerna är väsentliga, eftersom rollen som koordinator kräver större administrativ och strategisk kapacitet än att delta som partner.

Ett framträdande särdrag inom yrkesutbildningen är kopplingen till arbetslivet. De intervjuade aktörerna betonar att studerande som kommer till Finland ofta får platser för lärande i arbetslivet hos lokala företag. Den internationella verksamheten får då effekter inte bara inom läroanstalten utan också på arbetslivet i regionen. Internationaliseringen skapar kontakter med företag, ökar den internationella växelverkan på arbetsplatserna och stöder i bästa fall den regionala livskraften. Deltagandet i internationell verksamhet inom yrkesutbildningen skiljer sig därmed tydligt från exempelvis den allmänbildande utbildningen genom att arbetslivet och lokala företag ofta är direkt involverade i genomförandet av verksamheten.

Finansierings- och programstrukturerna fungerar väl, särskilt när det gäller programmets flexibilitet, stödet från det nationella programkontoret och beaktandet av särskilda målgrupper. Programmets flexibilitet får särskilt beröm när det gäller studerande som behöver särskilt stöd eller situationer där det sker förändringar under mobilitetsperioden. De intervjuade bedömde att utvecklingen av finansieringsmekanismerna numera gör det möjligt att bättre beakta de studerandes individuella behov. Att exempelvis ange behov av särskilt stöd och rikta ytterligare resurser ses som konkreta sätt att främja lika möjligheter att delta.

Rådgivningen, möjligheten till dialog och de kollegiala träffarna som det nationella programkontoret erbjuder upplevs fungera väl. Rådgivningens tillgänglighet och möjligheten att diskutera tolkningar, ansökningar och det praktiska genomförandet stärker organisationernas förmåga att delta

i programmen. Rådgivningen och stödet från det nationella programkontoret upplevs som särskilt betydelsefulla när organisationen har begränsade resurser för att sköta internationella ärenden.

Byråkratin i anslutning till programmen identifieras dock som en utmaning. De företrädare för yrkesläroanstalterna som deltog i intervjuerna upplevde att det administrativa arbetet fortfarande tar mycket tid, även om systemen i övrigt upplevs ha blivit tydligare. Den administrativa belastningen kan därmed utgöra en tröskel för deltagande, även om det finns finansieringsmöjligheter.

Minskningen av den nationella utvecklingsfinansieringen väcker oro. De aktörer som deltog i intervjuerna konstaterade att det tidigare fanns mer nationell finansiering för att utveckla den internationella verksamheten, ta fram gemensamt material, upprätthålla nätverk och ordna gemensamma mobilitetsarrangemang för läroanstalterna. Minskningen av sådan finansiering bedöms ha försvagat den gemensamma utvecklingen och den nationella samordningen. Även om det fortfarande finns informella nätverk blir upprätthållandet av dem utan strukturellt stöd lätt beroende av enskilda aktörers aktivitet. Den minskade tillgången till finansiering tar sig också uttryck i oro över internationaliseringens ställning i organisationerna. När utbildningens totala finansiering skärs ned kan den internationella verksamheten i allt högre grad behöva motivera sin plats. I intervjuerna betonades dock att internationaliseringen anses vara till så stor nytta för de studerande att man vill hålla fast vid den. I många organisationer har den internationella verksamheten blivit en etablerad del av den pedagogiska och strategiska verksamheten, men kontinuiteten förutsätter tillräckliga resurser.

Den regionala jämlikheten ser mycket olika ut i olika verksamhetsmiljöer. I urbana och mångkulturella miljöer kan internationalisering vara en naturlig del av vardagen, eftersom studerandeunderlaget, företagsfältet och de internationella kontakterna redan är mångsidiga. I sådana miljöer kan utmaningen snarare vara att koordinera verksamheten, beakta studerandegruppernas varierande behov och integrera internationaliseringen i en stor organisation. I glesbefolkade områden, områden med befolkningsminskning eller områden med ett mer begränsat högskoleutbud har den internationella verksamheten däremot en annan betydelse. Om det inte finns något universitet i regionen eller om det finns få högskoleaktörer, får anordnarna av yrkesutbildning en ännu viktigare roll när det gäller att bygga upp internationella kontakter. För att främja regional jämlikhet krävs det då att även organisationer som är verksamma i mindre och mer avlägset belägna regioner har realistiska möjligheter att delta i internationella program. Framtidens kompetensbehov ökar betydelsen av regional jämlikhet. De aktörer som deltog i intervjuerna bedömde att internationella projekt kan stödja prognostisering, utvecklingen av lärarnas kompetens och de studerandes möjligheter att komma in i nya tillväxtbranscher.

Ur ett regionalt jämlikhetsperspektiv bör finansierings- och programstrukturerna beakta organisationernas olika utgångslägen. Stora utbildningsanordnare kan ha större administrativ kapacitet, internationella nätverk och personalresurser för att ansöka om och koordinera projekt. Små läroanstalter eller organisationer där verksamheten är beroende av enskilda koordinators kan ha stark motivation och goda resultat i förhållande till sin storlek, men deras deltagande är mer sårbart. Enligt de aktörer som deltog i intervjuerna främjas den regionala jämlikheten särskilt av nätverk, gemensam utveckling och nationell samordning. När läroanstalterna delar med sig av kompetens, planerar gemensamma mobiliteter, tar fram material tillsammans och stöder nya koordinators får även mindre och mindre erfarna aktörer möjlighet att delta i internationell verksamhet. Den internationella verksamheten får störst effekt när mobilitet, partnerskaps- och utvecklingsprojekt, arbetslivskontakter, stöd till de studerande och nationellt nätverkssamarbete bildar en helhet där de olika delarna förstärker varandra.

2.4 Allmänbildande utbildning

Centrala iakttagelser

- Av samtliga sektorer har flest projekt genomförts inom den allmänbildande utbildningen (1 004 projekt), och verksamheten har varit fördelad mellan grundskolor och gymnasier. I verksamheten deltar grundskolor, gymnasier, organisationer inom småbarnspedagogiken och den grundläggande konstundervisningen samt andra aktörer inom allmänbildande utbildning.
- Ackrediteringen har etablerat internationell mobilitet som en permanent, regelbunden och tydlig del av gymnasiernas verksamhet. Även grundskolornas deltagande i ackrediteringen har ökat under programperioden. I kommunernas allt stramare ekonomiska läge har den finansiering som erhålls genom ackrediteringen blivit allt viktigare för skolornas och gymnasiernas internationella verksamhet.
- Internationalisering utvecklar de studerandes färdigheter på ett konkret sätt, ökar intresset för språkstudier och bidrar till ett öppnare attitydklimat. Genom internationell verksamhet kan man till exempel främja målen för mångsidig kompetens i gymnasiets läroplan.
- Mindre och mer avlagset belägna gymnasier⁶ och grundskolor har avgörande nytta av stödet från större utbildningssamkommuner eller konsortier i sitt internationaliseringsarbete.
- I avlägsna områden är det särskilt logistiken och förutsättningarna för grönt resande som innebär utmaningar.

För den allmänbildande utbildningens del granskades sammanlagt 1 004 projekt. Projekten har framför allt varit inriktade på ackrediterad mobilitet och kortvarig mobilitet inom den allmänbildande utbildningen. Projektgenomförarna har framför allt varit grundskolor (48 %) och gymnasier (43 %). (Se bilaga 1.) Man deltar också aktivt i partnerskapsprojekt, antingen som koordinator eller partner. Projekten har varit inriktade på ett brett spektrum av teman. Teman har bland annat varit utveckling av kompetens och undervisning, delaktighet, likabehandling och välbefinnande, digitalisering och den gröna omställningen.

Projekt har genomförts i sammanlagt 150 kommuner. I de kommuner där projekt har genomförts varierar antalet projekt per 1 000 invånare under 21 år mellan 0,2 och 9,9. Genomsnittet är 1,9 projekt per 1 000 invånare under 21 år. Projektaktiviteten är relativt brett spridd över olika delar av Finland. Projektaktiviteten är inte begränsad till större kommuner, utan är hög även i mindre kommuner i olika delar av Finland. Särskilt i mellersta och norra Finland finns det dock flera kommuner för vilka inga projekt inom den allmänbildande utbildningen har registrerats.

⁶ I de intervjuer som genomfördes inom ramen för utredningens datainsamling deltog endast företrädare för gymnasier när det gäller den allmänbildande utbildningen. I intervjumaterialet betonas därför gymnasiernas perspektiv något. Ackrediteringen inom den sektorn är dock betydelsefull även för grundskolorna, och deras deltagande har ökat under programperioden, även om gymnasierna fortfarande är starkt representerade i förhållande till sitt antal.

FIGUR 17. KOMMUNERNAS PROJEKTAKTIVITET PÅ KARTAN ANTAL PROJEKT PER 1 000 INVÅNARE UNDER 21 ÅR.

På kartan bestäms kommunens aktivitet utifrån den sökande organisationen eller dess hemort.

Antal projekt per 1 000
invånare under 21 år

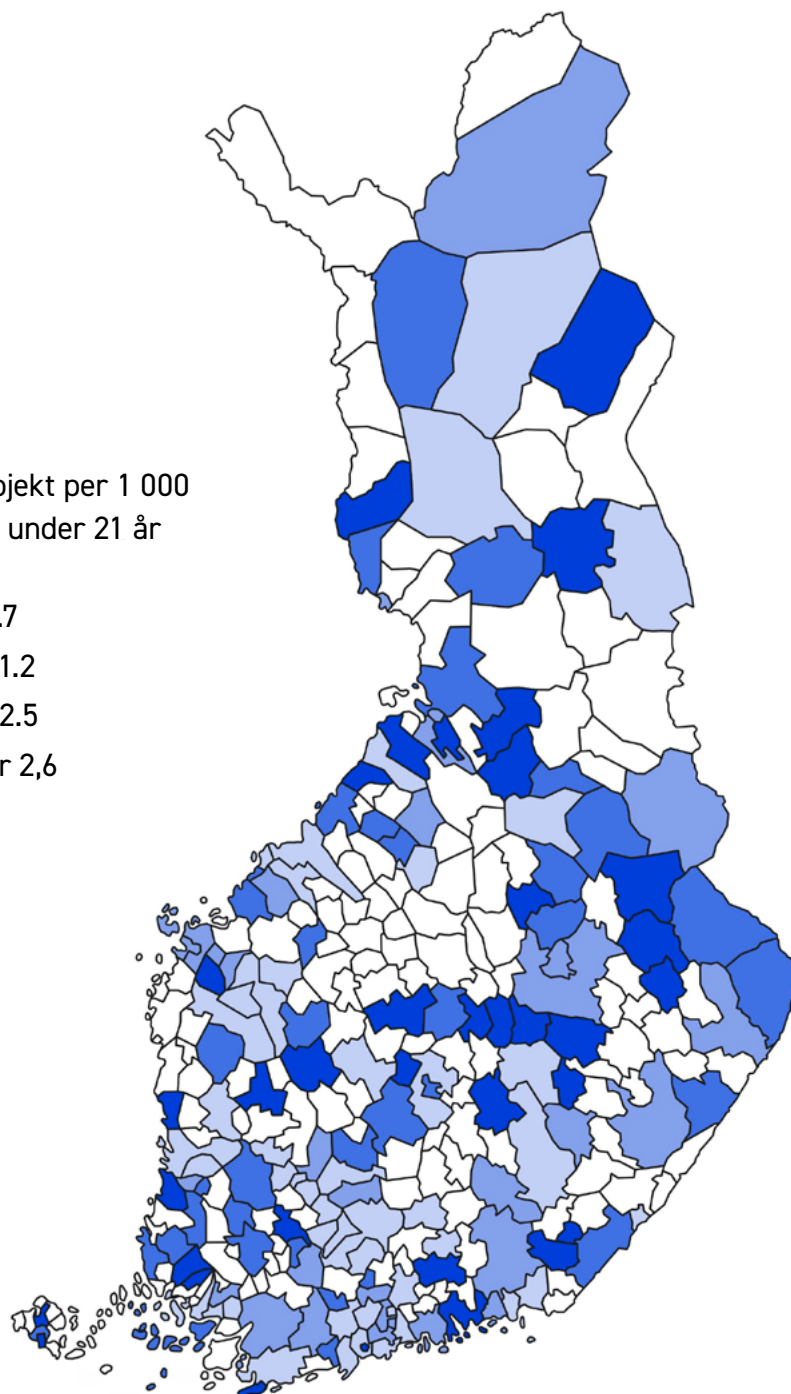
0

0-0.7

0.7-1.2

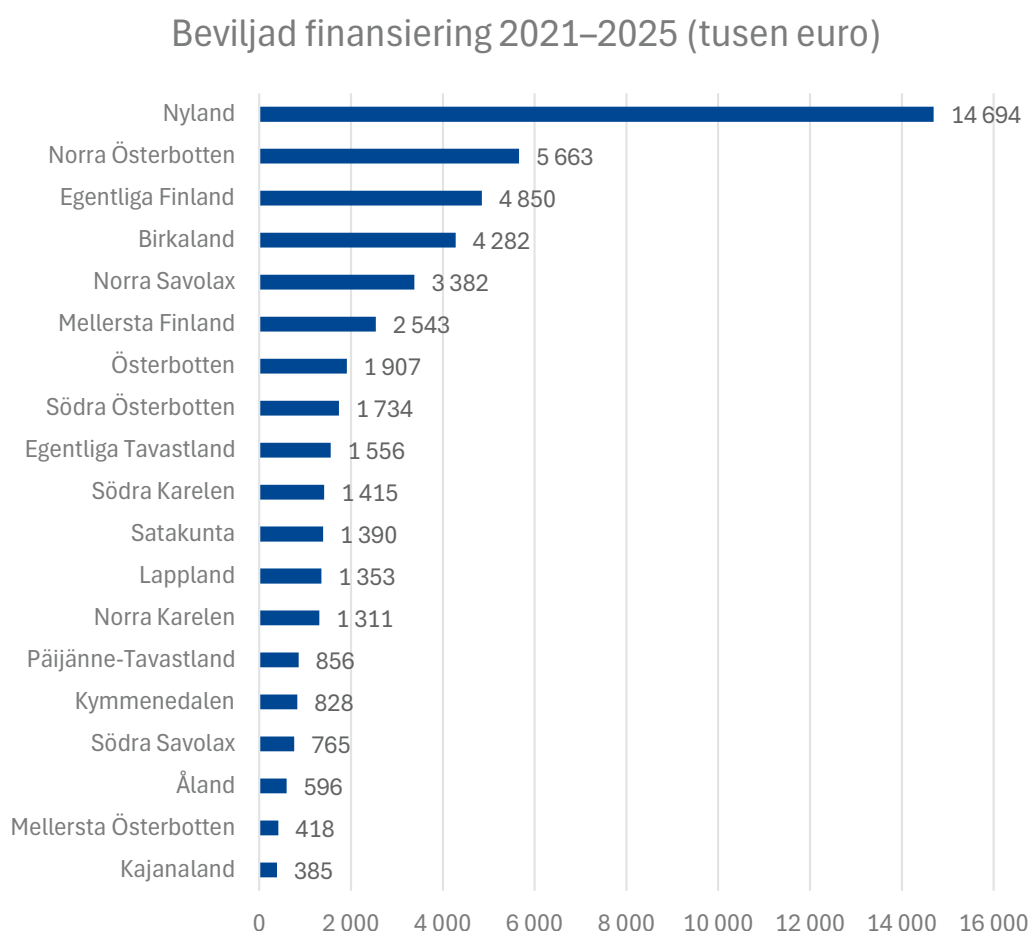
1.2-2.5

Över 2,6

Projekt inom den allmänbildande utbildningen har beviljats sammanlagt cirka 49,9 miljoner euro i finansiering⁷ under 2021–2025. I absoluta tal finns det betydande skillnader mellan landskapen i den beviljade finansieringen. Finansieringen per landskap har varierat från 385 000 euro som beviljats Kajanaland till 14,7 miljoner euro som beviljats Nyland. Den finansiering som beviljats per projekt har varierat mellan cirka 3 000 och 407 000 euro och medianbeloppet per projekt har varit cirka 30 600 euro.

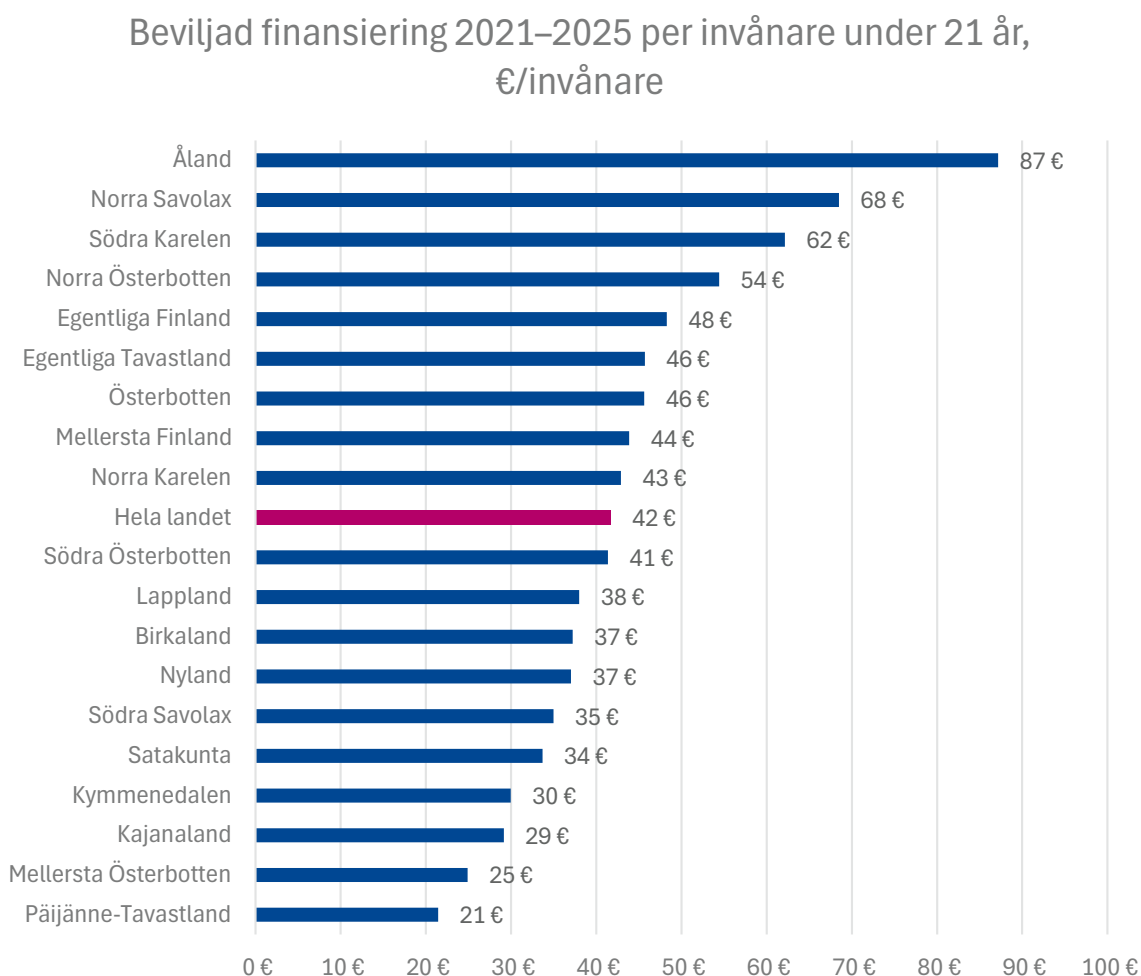
FIGUR 18. FINANSIERING SOM BEVILJATS PROJEKT INOM DEN ALLMÄNBILDANDE UTBILDNINGEN PER LANDSKAP.

När den beviljade finansieringen sätts i relation till landskapets invånarantal framträder skillnader mellan landskapen. Den beviljade finansieringen per invånare under 21 år har varierat från 21 euro i Päijänne-Tavastland till 87 euro på Åland. För hela landet har beloppet varit cirka 42 euro per invånare.

⁷ Det är fråga om den totala beviljade finansieringen. I en del projekt har det funnits partner och en del av finansieringen kan därför ha gått till en utländsk partner.

FIGUR 19. FINANSIERING SOM BEVILJATS PER LANDSKAP I FÖRHÅLLANDE TILL BEFOLKNINGEN UNDER 21 ÅR.

Ackrediteringen har etablerat internationell mobilitet som en permanent, regelbunden och tydlig del av verksamheten i organisationer inom den allmänbildande utbildningen. Tidigare kunde internationaliseringen i högre grad bygga på enskilda lärares projekt och nätverk, men numera är den mer strukturerad och målinriktad. Den långsiktighet som ackrediteringen medför gör det lättare att hantera helheten, skapa gemensamma regler och få med nya kollegor.

Den internationella verksamheten omfattar flera olika former: individuell mobilitet och gruppmobilitet för studerande, lärarnas fortbildning samt internationalisering på hemmaplan och virtuell internationalisering. I partnerskapsprojekten arbetar man tillsammans med internationella partner kring ett valt tema. I projekten bedrivs också sektorsövergripande samarbete: skolorna samarbetar med högskolor, medborgarorganisationer, företag, expertorganisationer med flera. Tyngdpunkterna för mobiliteten varierar och kan till exempel ligga på språk, samhällsvetenskaper eller konst. Daghem, skolor och gymnasier är också attraktiva besöksmål för besökare från utlandet.

I kommunernas allt stramare ekonomiska läge har den finansiering som erhålls genom ackrediteringen blivit allt viktigare för skolornas och gymnasiernas internationella verksamhet. De intervjuade beskrev de knappa resurserna som en situation där det skulle vara mycket svårt att upprätthålla verksamhet av hög kvalitet utan finansiering från programmen. Finansieringens centrala betydelse sammanfattas träffande i följande intervjuцит:

"Före ackrediteringen fanns det fler enskilda projekt. [utbildningsanordnaren] meddelade att man inte får ansöka om något som inte ger något tillbaka. Ackrediteringen är vår räddning. Enligt läroplanen borde man genomföra något [med anknytning till internationalisering]."

Förverkligandet av delaktighet och jämlikhet ses som ett av EU-programmens viktigaste mervärden, eftersom finansieringen gör det möjligt för alla studerande att delta, oberoende av familjebakgrund. Enligt de intervjuade kunde deltagande tidigare förutsätta ekonomiskt stöd hemifrån, men numera har deltagarkretsen breddats avsevärt.

Internationalisering utvecklar de studerandes färdigheter på ett konkret sätt, ökar intresset för språkstudier och bidrar till ett öppnare attitydklimat. Enligt de intervjuade är internationaliseringen synlig rent fysiskt i skolornas vardag, inspirerar de studerande och ger dem bland annat kompetens inom hållbar utveckling och förståelse för olika kulturer. Programmen tvingar också skolor och gymnasier att sätta ord på och synliggöra det värdefulla arbete som redan görs i skolorna. Tack vare den etablerade finansieringen har verksamheten kunnat kopplas till verkliga utvecklingsprojekt.

Organisationens geografiska läge medför betydande logistiska utmaningar, särskilt när det gäller grönt resande. Finland är ett land med långa avstånd, och enbart förflyttningarna kan ta flera timmar, vilket gör det alltför tidskrävande att till exempel resa landvägen till Europa i förhållande till målen för studierna. Enligt intervjuerna har det upplevts som arbetskrävande att hitta partner som är flexibla när det gäller dessa logistiska ramvillkor för grönt resande.

Särskilt mindre och mer avlägset belägna gymnasier och grundskolor har avgörande nytta av stödet från större utbildningssamkommuner eller konsortier i sitt internationaliseringsarbete. Om ett sådant nätverk saknas blir den internationella verksamheten ofta beroende av endast ett fåtal motiverade lärare och ledningens välvilja. Enligt de intervjuade är det tungt att bygga upp ny verksamhet från grunden. En del av de intervjuade uttryckte oro över att finansieringen upplevdes vara ojämnt fördelad mellan stora och små aktörer i förhållande till antalet studerande, vilket enligt dem kan försvåra ett jämlikt deltagande i tillväxtcentra.

Skolor och gymnasier skulle ha nytta av en gemensam nationell plattform för nätverkande och informationsutbyte, där man kunde dela god praxis och information om pålitliga partner. Enligt intervjuerna har skolor och gymnasier för närvarande så kallad tyst kunskap om exempelvis högklassiga europeiska kursarrangörer som erbjuder fortbildning för lärare, pålitliga skolor och gymnasier att samarbeta med samt fungerande praxis för internationell verksamhet. Denna kunskap stannar dock till största delen inom de enskilda organisationerna och kan inte delas systematiskt på ett sätt som kommer hela fältet till godo.

På motsvarande sätt har många aktiva skolor och gymnasier utvecklat egna praktiska verktyg, såsom ansökningsblanketter som används vid interna ansökningar till studerandes mobilitetsperioder och andra färdiga dokumentmallar. Om dessa material och den praxis som visat sig fungera delades på en gemensam plattform skulle det minska överlappande arbete, spara resurser och underlätta verksamheten särskilt för de skolor och gymnasier som saknar tidigare erfarenhet av internationell verksamhet eller omfattande samarbetsnätverk. En gemensam plattform för informationsutbyte skulle också stödja identifieringen av pålitliga samarbetspartner och bidra till att offentliga medel riktas till utbildnings- och samarbetsaktörer som har visat sig hålla hög kvalitet.

Enligt de intervjuade kunde administrationen av programmen göras smidigare under den kommande programperioden. Tekniska problem i Beneficiary Module, Europeiska kommissionens

internationella rapporteringsverktyg, har till exempel försvårat koordinatorens arbete. De intervjuade lyfte också fram att kvaliteten på de fortbildningskurser som erbjuds lärare varierar kraftigt. Skolor och gymnasier beslutar självständigt vilka kurser lärare eller annan personal ska delta i med hjälp av Erasmus+-finansiering och upplever att det är svårt att bedöma kursernas kvalitet. De intervjuade efterlyste kanaler för att dela information om kvalitetssäkring.

2.5 Ungdomssektorn

Centrala iakttagelser

- Inom ungdomssektorn (619 projekt) har föreningarna en betydande roll (53 %).
- Den internationella verksamheten anses kräva mer resurser än ungdomsarbetets ordinarie verksamhet, men satsningar på den anses ha betydelse för kommunens och dess invånares internationalisering samt för fostran som främjar likabehandling och jämställdhet.
- Ungdomscentren fungerar som avgörande regionala koordinators som gör det möjligt för små kommuner att delta. Även om en del av finansieringen i sådana fall går till koordinators, är det ändå mer fördelaktigt att lägga ut samordningen, eftersom det över huvud taget skapar förutsättningar för internationalisering.
- Det aktiva deltagandet i internationell verksamhet inom ungdomssektorn förklaras av enskilda personers aktivitet och mod att ta sig an något nytt, kommunledningens förtroende och, på regional nivå, ungdomscentrens verksamhet. Bristande aktivitet förklaras i sin tur till exempel av brist på resurser och tid inom ungdomssektorn.
- Som konkreta fördelar nämns ökad aktivitet bland unga, möten med olika människor, att barns, ungas och deras familjers världsbild vidgas, att de lär sig engelska samt ett incitament till andra former av internationalisering.
- Framöver bör projektgenomförarnas nätverkande stärkas, liksom förankringen av nyttan av den internationella verksamheten i kommunerna och informationen till kommunerna om denna nytta.

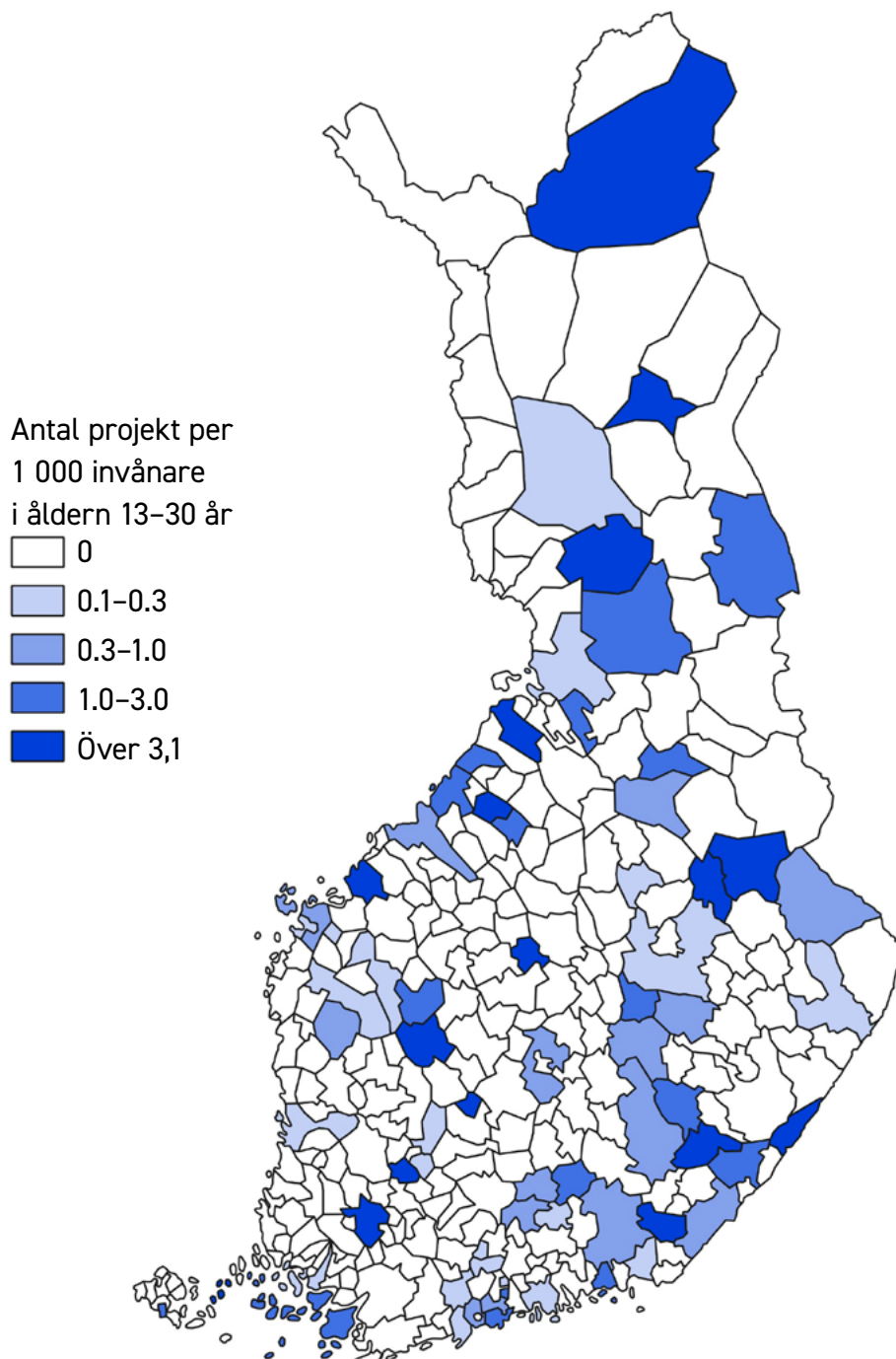
För ungdomssektorns del har granskningen omfattat 619 projekt. Av dessa har 368 varit Erasmus+-projekt och 251 projekt inom Europeiska solidaritetskåren. Projekten har framför allt varit inriktade på ackrediterad mobilitet för unga, volontärverksamhet och solidaritetsprojekt. Projektgenomförarna har framför allt varit medborgarorganisationer (53 %) och kommuner (15 %). (Se bilaga 1.) Erasmus+-projekten inom ungdomssektorn har varit inriktade på ett brett spektrum av teman. De vanligaste temana har varit delaktighet och likabehandling, demokrati och medborgarskap samt internationalisering och regional utveckling.

Finansierade projekt har registrerats för sammanlagt 71 kommuner. I de kommuner där projekt har genomförts varierar antalet projekt per 1 000 invånare i åldern 13–30 år mellan⁸ 0,1 och 64,9. För hela Finland är antalet 0,5 projekt per 1 000 invånare i åldern 13–30 år. Genomsnittet är 4,0 projekt per 1 000 invånare i åldern 13–30 år. Projektaktiviteten är relativt punktviss fördelad, även om det finns aktiva kommuner i olika delar av Finland. Projektaktiviteten är inte begränsad till större kommuner, utan är hög även i mindre kommuner i olika delar av Finland. Särskilt när det gäller ungdomssektorn bör man dock beakta luckor i statistiken. Bland genomförarna av projekt inom ungdomssektorn finns bland annat organisationer, och även om projekten har registrerats för endast en kommun kan de i verkligheten ha genomförts i flera kommuner.

8 Kumlinge, som utgör ett undantag, har utesluts vid beräkningen av antalet projekt per 1 000 invånare i åldern 13–30 år och genomsnittet. Om Kumlinge tas med i granskningen är variationsintervallet 0,1–263,2 projekt per 1 000 invånare i åldern 13–30 år. Genomsnittet är då 7,6 projekt per 1 000 invånare i åldern 13–30 år.

FIGUR 20. KOMMUNERNAS PROJEKTAKTIVITET PÅ KARTAN ANTAL PROJEKT PER 1 000 INVÅNARE I ÅLDERN 13-30 ÅR.

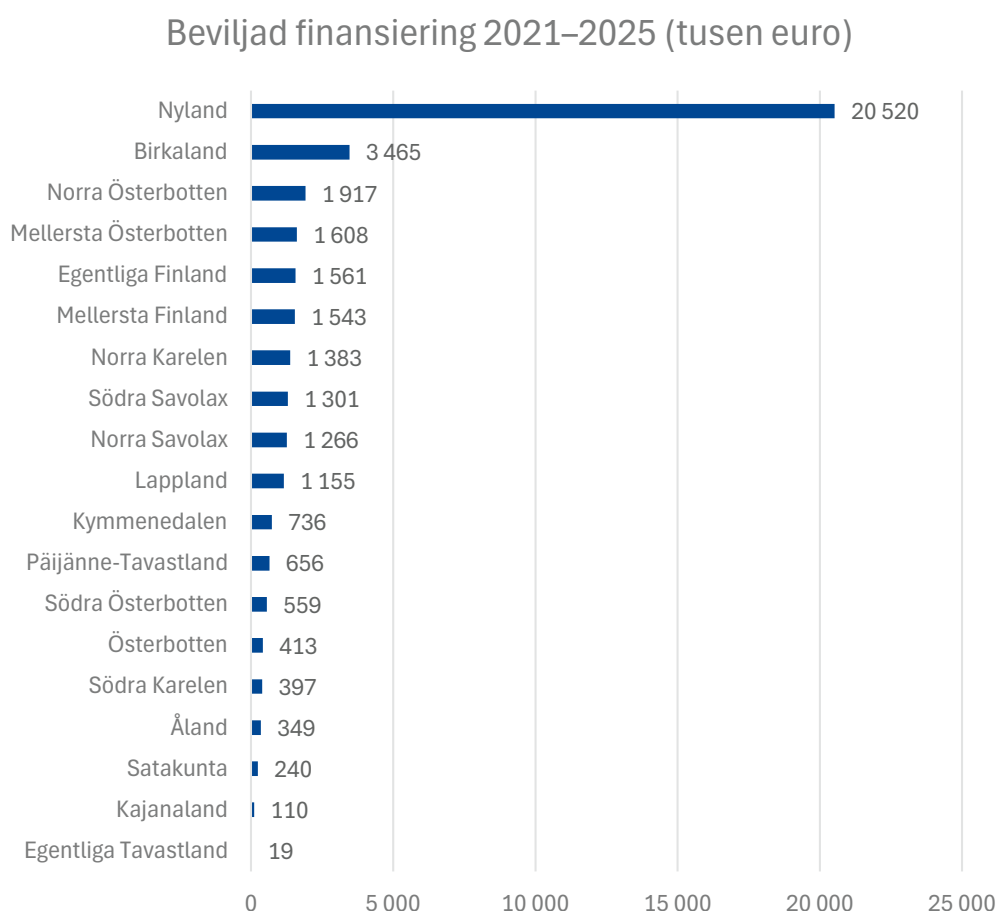
På kartan bestäms kommunens aktivitet utifrån den sökande organisationen eller dess hemort.

Projekt inom ungdomssektorn har beviljats sammanlagt cirka 39 miljoner euro i finansiering⁹. I absoluta tal finns det stora skillnader mellan landskapen i den beviljade finansieringen. Finansieringen per landskap har varierat från 19 000 euro som beviljats Egentliga Tavastland till 20,5 miljoner euro som beviljats Nyland. Den finansiering som beviljats per projekt har varierat mellan cirka 1 000 och 400 000 euro och medianbeloppet per projekt har varit cirka 42 000 euro.

⁹ Det är fråga om den totala beviljade finansieringen. I en del projekt har det funnits partner och en del av finansieringen kan därför ha gått till en utländsk partner.

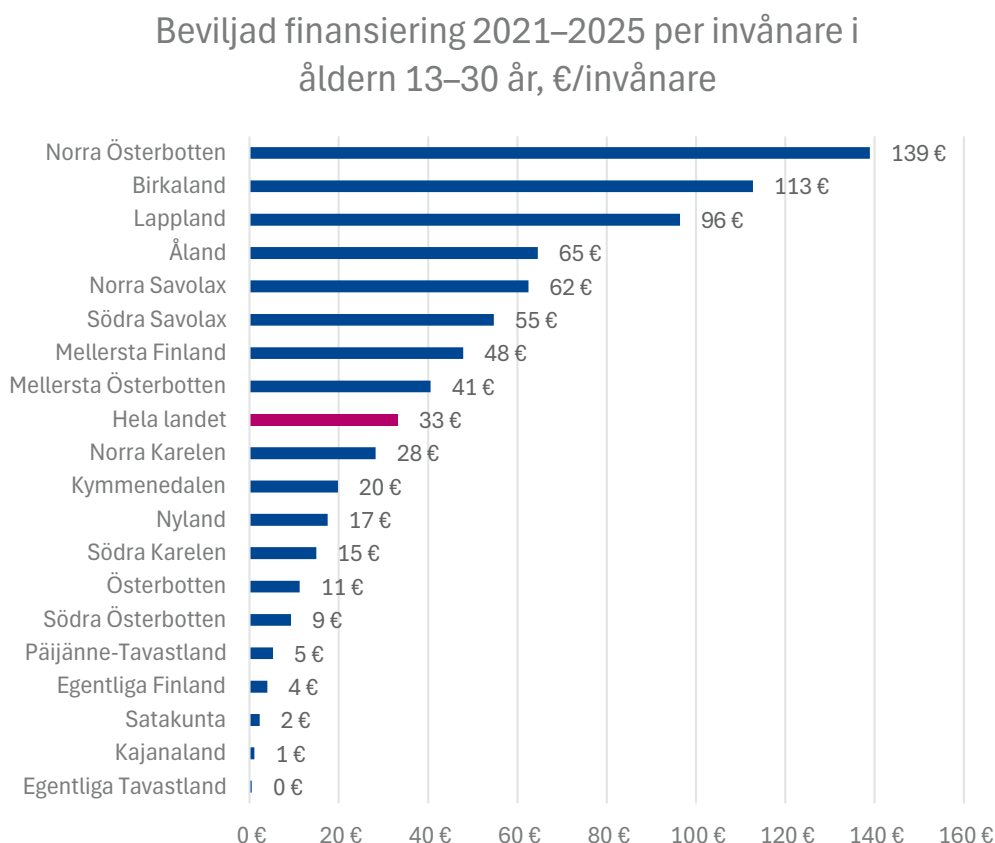
FIGUR 21. FINANSIERING SOM BEVILJATS PROJEKT INOM UNGDOMSSEKTORN PER LANDSKAP.

När den beviljade finansieringen sätts i relation till landskapets invånarantal framträder skillnader mellan landskapen. Den beviljade finansieringen per invånare i åldern 13–30 år har varierat från 0,50 euro i Egentliga Tavastland till 139 euro i Norra Österbotten. För hela landet har finansieringen uppgått till cirka 33 euro per person i åldern 13–30 år.

När finansieringen granskas i förhållande till antalet unga framgångsrika var finansiering har sökts och erhållits i större omfattning än vad man kunde förvänta sig utifrån antalet unga. Endast sex landskap ligger över genomsnittet för hela landet, vilket visar att finansieringen är starkt koncentrerad till ett fåtal områden. Till exempel Norra Österbotten, Birkaland och Lappland får mer finansiering än vad man kunde förvänta sig. Det bör dock beaktas att det i dessa landskap finns riksomfattande ungdomscenter, och den finansiering som dessa får förklarar delvis storleken på den beviljade finansieringen.

FIGUR 22. FINANSIERING SOM BEVILJATS PER LANDSKAP I FÖRHÅLLANDE TILL BEFOLKNINGEN I ÅLDERN 13-30 ÅR.

Inom ungdomsväsendet anses den internationella verksamheten vara mer resurskrävande än den ordinarie verksamheten, men satsningar på den anses ha betydelse för kommunens och dess invånares internationalisering samt för fostran som främjar likabehandling och jämställdhet.

Enligt intervjuerna är deltagandet i internationella projekt, särskilt för små kommuner, ett val som grundar sig på värderingar. Många av de intervjuade nämnde att den internationella verksamheten i ett svagt ekonomiskt läge lätt blir ett område som man skär ned på.

Det praktiska genomförandet av verksamheten inom Europeiska solidaritetskåren skiljer sig från genomförandet inom Erasmus+.

Inom Europeiska solidaritetskårens verksamhet kommer en volontär eller en grupp volontärer från annat håll till Finland för en volontärperiod, till exempel till en kommuns ungdomsväsende för att utföra volontärarbete. Ur de mottagande kommunernas perspektiv har särskilt koordineringen av volontärperioderna och hur mottagandet organiseras betydelse. I områden där det saknas lämpliga eller aktiva mottagande aktörer, till exempel ungdomscenter, är det svårare för små aktörer att delta i verksamheten inom Europeiska solidaritetskåren. I flera fall koordinerar ett ungdomscenter verksamheten och utnyttjar sina kontakter. I kommunerna anses det viktigt att ungdomscentret eller någon annan koordinerande aktör känner till områdets aktörer och särdrag. Ungdomscentren erbjuder också kommunerna stöd i form av information. Detta anses bidra till att volontärarbetet lyckas. Även periodernas längd har betydelse. I intervjuerna på kommunnivå konstaterades att en längre period skulle belasta arbetsgemenskapen mindre med tanke på introduktionen.

En del kommuner deltar i mobilitetsprojekt inom ungdomssektorn som ackrediterade organisationer, andra tillsammans med partner. Synen på nyttan av koordinering varierar. Även om en del av finansieringen i sådana fall går till koordinatoren, är det ändå mer fördelaktigt att lägga ut samordningen, eftersom det över huvud taget skapar förutsättningar för internationalisering. En del av de intervjuade ansåg däremot att organisering av den internationella verksamheten enligt en koordinatormodell minskar den berörda organisationens möjligheter att själv delta och att utveckla den internationella verksamheten strategiskt och på lång sikt. När till exempel en kommunanställd själv leder processen hela vägen från planering till genomförande och utvärdering blir kompetensen kvar hos personen och, i ett bredare perspektiv, i kommunen.

Aktörernas aktivitet inom ungdomssektorn förklaras av enskilda personers aktivitet och mod att ta sig an något nytt, kommunledningens förtroende, ackrediteringen och, på regional nivå, ungdomscentrens verksamhet. En ledarstil som präglas av en positiv syn på framtiden och utveckling stöder också ledningen av verksamhet som syftar till internationalisering. När den internationella verksamheten har skrivits in i strategin och resurser har avsatts för den (såsom internationaliseringskoordinatorer) blir den en etablerad del av vardagen. En del aktiva aktörer är, utöver sin verksamhet i den egna kommunen, också verksamma på regional och nationell nivå som utvecklare, förmedlare eller samlande aktörer. Långvariga och tillförlitliga partnerskap gör det lättare att starta nya projekt. Erasmus+-ackrediteringen ansågs underlätta verksamheten betydligt, eftersom den ger kontinuitet och förutsägbarhet i finansieringen.

Bristande aktivitet förklaras i sin tur till exempel av brist på resurser och tid, den administrativa belastningen och personberoendet. Enligt dem som hörts i utredningen är tidsbristen det största hindret. Antingen medarbetarna eller ledningen kan uppleva den internationella verksamheten som extra arbete som det inte reserveras tillräckligt med arbetstid för. Som centrala faktorer som bromsar verksamheten upplevs också programmens administrativa belastning, komplicerade rapporteringssystem och tungrodda ansökningsprocesser. Deltagandet i verksamheten inom Europeiska solidaritetskåren försvåras också av kommunvisa skillnader i lönetillägget för handledare inom Europeiska solidaritetskåren. I en del kommuner betalas ett nivå tillägg för arbetsplatshandledning inom Europeiska solidaritetskåren, medan handledaren inom Europeiska solidaritetskåren i andra kommuner sköter handledningen som en del av ungdomsarbetet och internationaliseringskoordinatören sköter det administrativa arbetet. Den internationella verksamheten är ofta beroende av ett fåtal sakkunniga. Om en nyckelperson byter arbetsplats går kompetensen och kontinuiteten förlorade. De intervjuade upplevde att kommunerna inte har identifierat sätt att informera sakkunniga som arbetar med unga om internationella möjligheter. Särskilt på mindre orter eller inom vissa utbildningsområden kan bristande språkkunskaper vara ett hinder, och den allmänna tröskeln för att åka utomlands kan vara hög.

Bland de upplevda fördelarna med den internationella verksamheten framhävs särskilt den kvalitativa nyttan av verksamheten, som är svår att uppnå enbart genom verksamhet i hemlandet. På personnivå ses nätverkande och förbättring av ungdomsarbetets kvalitet som centrala fördelar. Nya pedagogiska metoder, innovationer och kollegialt lärande från andra länder höjer nivån på ungdomsarbetet. Organisationerna blir mer kända och får tillgång till europeiska expertnätverk. Internationella perioder ökar välbefinnandet i arbetet och språkkunskaperna samt stärker den "europeiska identiteten".

Programmen har betydelse också på individnivå för barn och unga. Som konkreta fördelar nämns överlag ökad aktivitet bland unga, möten med olika människor, att barns, ungas och deras familjers världsbild vidgas, att de lär sig engelska samt ett incitament till andra former av internationalisering. Genom programmen har aktörerna möjlighet att erbjuda erfarenheter av internationalisering

också för de unga som saknar egna ekonomiska resurser för detta. I Finland har volontärer inom Europeiska solidaritetskårens verksamhet stannat kvar som säsongsarbetare eller undervisat i sitt eget språk vid ett lokalt medborgarinstitut.

Största delen av de unga hos oss är unga i svagare ställning. Annars skulle de inte ha möjlighet att delta. [Genom programmen har de fått] en känsla av att också jag har en möjlighet. Att också jag kan och klarar av det. Deltagandet har en mycket stor betydelse för den ungas utveckling.

På lång sikt och i ett bredare perspektiv bidrar deltagandet i programmen till fostran som främjar likabehandling och jämställdhet. Verksamheten vidgar barns, ungas och deras familjers syn på mångfald och olikheter. Volontärer inom Europeiska solidaritetskårens verksamhet deltar i verksamhet för barn och unga i olika åldrar, vilket kan stärka barnens och de ungas fortsatta internationalisering.

Den internationella verksamheten inom ungdomssektorn stöder det nationella utvecklingsarbetet på många sätt. Den tillför det nationella utvecklingsarbetet perspektiv, förståelse och olika sätt att närma sig nationella frågor (t.ex. den gröna omställningen eller delaktighet). Den internationella verksamheten stärker den europeiska identiteten och stöder möjligheterna att utnyttja EU-finansiering samt europeiska kontakter, färdigheter och resurser. Synergier uppstår när "god praxis" som hämtats från utlandet förankras i hela organisationen och inte bara hos dem som deltagit i projektet.

Den regionala fördelningen av projekten inom ungdomssektorn förklaras av aktörernas (kommunernas och andra organisationers) storlek, kompetens och mod, resurser samt hur verksamheten är organiserad. De intervjuade aktörerna identifierade prioriteringar som en möjlig förklaring till bristande aktivitet i små kommuner. Om en tjänsteinnehavare till exempel har flera ansvarsområden kan personen inte nödvändigtvis prioritera eller utveckla allt samtidigt. Att mäta den internationella verksamheten i antal eller volymer ställer små kommuner i en annan position än stora städer. En liten volym innebär dock inte att den internationella verksamheten inte skulle vara viktig just i små kommuner.

Inom ungdomssektorn ger en kommunbaserad granskning av projektaktiviteten inte nödvändigtvis en tydlig bild av projektaktiviteten, eftersom det också finns regionala samordnande aktörer inom organiseringen av den internationella verksamheten inom ungdomssektorn, till exempel ungdomscenter och riksomfattande organisationer. Åtta ungdomscentraler koordinerar och genomför projekt med eller utan ackreditering. Ungdomscentralerna informerar också om möjligheterna till internationell verksamhet. Genom ungdomscentralernas internationella verksamhet kommer nytta många olika kommuner till del i form av ungdomsutbyten, studiebesök och samordning av volontärer. Framöver kunde stora städer eller ungdomscentraler fungera som samlande aktörer för mindre kommuner, vilket skulle minska deras administrativa belastning. Å andra sidan konstaterades att nytta av ungdomscentrens verksamhet inte fördelas jämnt mellan olika kommuner, utan till exempel koncentreras till verksamhetsområdena för ungdomscentraler som är aktiva inom internationell verksamhet. De intervjuade inom ungdomssektorn konstaterade att utfallet skulle beskrivas mer realistiskt om finansieringen till den koordinerande aktören i analysen av statistiken fördelades på de deltagande kommunerna. På så sätt skulle den så kallade huvudkontorseffekten kunna minskas.

Effekterna av det internationella ungdomsarbetet blir ofta synliga först i efterhand. Inom internationell verksamhet kan det vara svårt att se hur de direkta fördelarna utvecklas till effekter. Faktorer som bidrar till den internationella verksamhetens genomslag är bland annat personalens och

de ungas kompetens samt stärkandet av aktörskap och delaktighet. På lokal nivå uppstår effekter genom att kunskaperna, färdigheterna, förståelsen och perspektiven ökar. För en del deltagare är erfarenheterna inte enbart positiva, men i efterhand kan man ofta se en väg där det första deltagandet har lett till senare deltagande. Till en början har de unga förhållit sig försiktigt kritiska till den nya typen av verksamhet, men senare har de varit stolta över att få visa internationella besökare platser som de själva har valt ut.

Framöver bör nätverkandet mellan projektgenomförarna stärkas, liksom arbetet med att förankra nyttan av den internationella verksamheten i kommunerna och informera kommunerna om denna nytta. Inom ungdomsarbetet är regionala träffar och diskussioner mellan medarbetare viktiga för kamratstödet. De sakkunniga som hördes i utredningen ansåg att det skulle vara viktigt att på något regelbundet och strukturerat sätt skapa möjligheter för medarbetare att träffas regionalt och få kamratstöd. Vid de ENNE-nätverksträffar som ordnades tidigare möttes ungdomsarbetare som genomförde internationella utbyten. Genom nätverket fick aktörerna tips och motivation att organisera internationell verksamhet just genom dessa program.

När det gäller att utvidga det internationella arbetet utgör medarbetarnas ovilja och rädsla för att utföra arbete som avviker från det invanda ett hinder. Att utvidga den internationella verksamheten, särskilt i kommuner eller bland aktörer som inte tidigare har deltagit i verksamheten, kräver att man väcker entusiasm och skapar tilltro, vilket stärker medarbetarens eget engagemang och vilja att arbeta. Genom den utbildningsverksamhet som genomförs med utbildningsanslaget för ungdomssektorn har man strävat efter att hitta och stödja nya aktörer så att de kommer med i verksamheten.

2.6 Motions- och idrottsområdet

Centrala iakttagelser

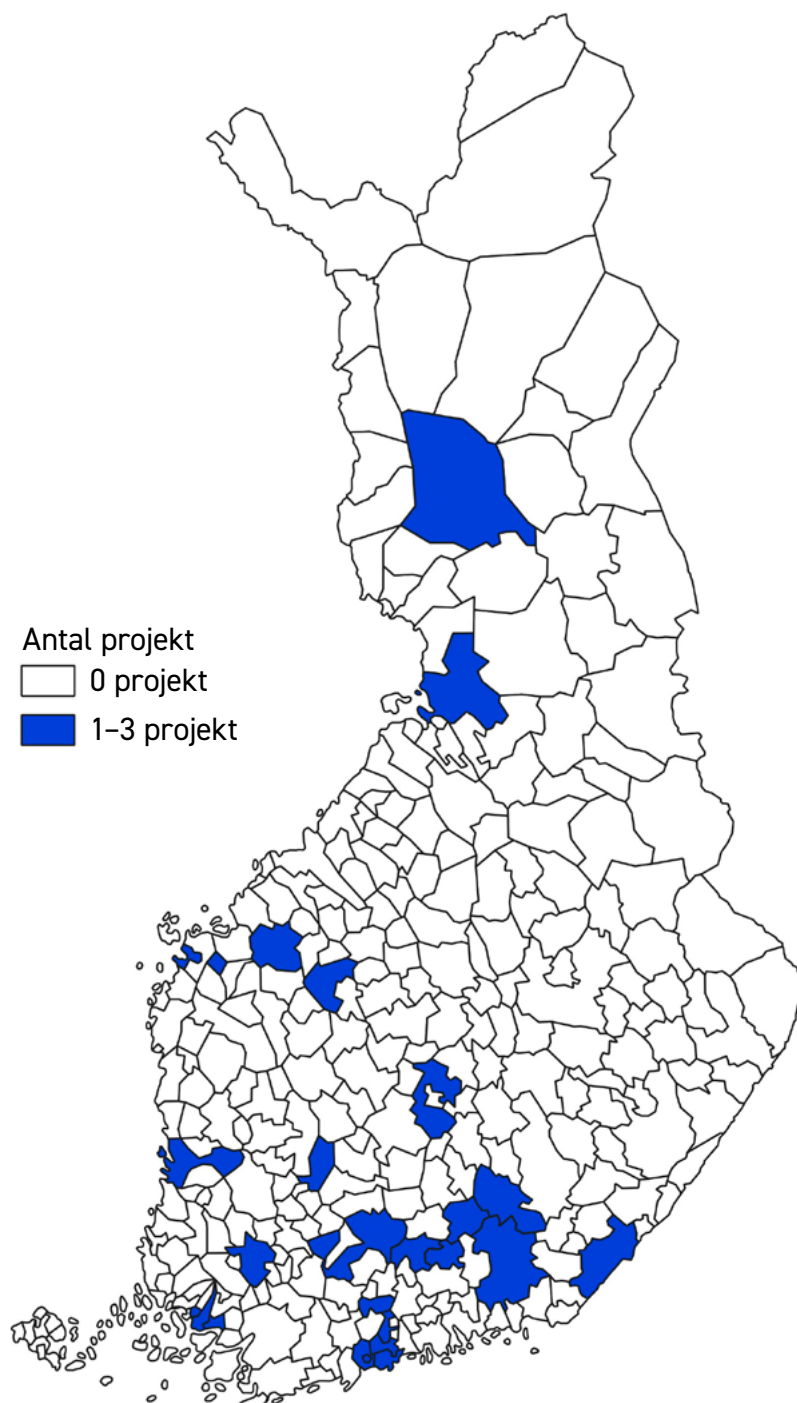
- Motions- och idrottsområdet är den nyaste sektorn (33 projekt 2023–2025), eftersom möjligheten till mobilitet för idrottspersonal öppnades först 2023.
- Idrottsföreningarnas aktivitet inom internationell verksamhet varierar bland annat beroende på föreningens storlek och hur den är organiserad. Knappa resurser och brist på information är de största hindren för internationell verksamhet.
- Den internationella verksamheten anses öka föreningarnas kompetens och synlighet samt ge nya erfarenheter.

För motions- och idrottsområdets del har granskningen omfattat 33 projekt. Projekt inom motions- och idrottsområdet har genomförts endast under åren 2023–2025. Inom idrottssektorn finns endast en decentraliserad projektform, mobilitetsprojekt för personal inom idrottsområdet, som i första hand riktar sig till idrottsföreningar. Projektgenomförarna har framför allt varit medborgarorganisationer (97 %). (Se bilaga 1.) Projekten inom motions- och idrottsområdet har framför allt varit inriktade på att stärka motion och idrott på gräsrotsnivå, utveckla träningsmetoder och personalens kompetens samt främja samarbetet mellan idrottsföreningar och företag.

Projekt har registrerats för 24 kommuner. Regionalt är verksamheten relativt heltäckande, eftersom endast 33 finansierade projekt under tre år har omfattat 14 landskap. Projekten har varit mer koncentrerade till södra Finland, men enstaka projekt har genomförts också i norra Finland. Antalet projekt är så litet och projekten har berört en så liten del av Finlands kommuner att antalet projekt inom motions- och idrottsområdet inte har satts i relation till folkmängden.

FIGUR 23. KOMMUNERNAS PROJEKTAKTIVITET PÅ KARTAN

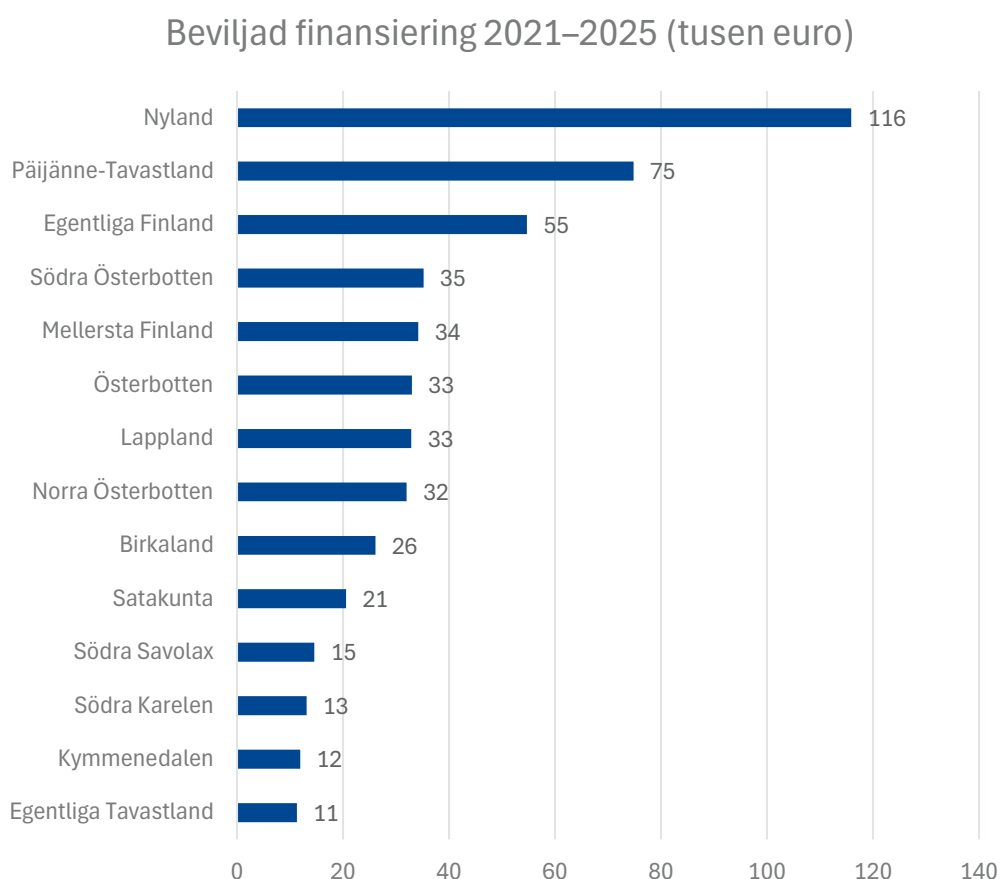
På kartan bestäms kommunens aktivitet utifrån den sökande organisationen eller dess hemort.

Projekt inom motions- och idrottsområdet har beviljats sammanlagt cirka 510 000 euro i finansiering¹⁰. Finansieringen per landskap har varierat från 11 000 euro som beviljats Egentliga Tavastland till 116 000 euro som beviljats Nyland. Den finansiering som beviljats per projekt har varierat mellan cirka 10 000 och 22 000 euro och medianbeloppet per projekt har varit cirka 15 000 euro.

¹⁰ Det är fråga om den totala beviljade finansieringen. I en del projekt har det funnits partner och en del av finansieringen kan därför ha gått till en utländsk partner.

FIGUR 24. FINANSIERING SOM BEVILJATS PROJEKT INOM MOTIONS- OCH IDROTTSOMRÅDET PER LANDSKAP.

Utöver de absoluta finansieringsbeloppen kan den regionala fördelningen av finansieringen granskas i förhållande till landskapens befolkningsunderlag. Det bör dock beaktas att de små finansieringsbeloppen gör de regionala skillnaderna känsliga för enskilda finansieringsbeslut. I förhållande till befolkningsunderlaget är den beviljade finansieringen särskilt koncentrerad till Päijänne-Tavastland. Även den finansiering som Södra Österbotten, Österbotten och Lappland har fått framstår som relativt stor i förhållande till deras folkmängd. Nyland har beviljats mest finansiering räknat i euro, men med beaktande av landskapets stora befolkningsunderlag framstår den finansiering som landskapet fått som mindre. I förhållande till befolkningsunderlaget framstår även den finansiering som Birkaland och Norra Österbotten har fått som proportionellt mindre.

Idrottsföreningarnas storlek och hur de är organiserade har betydelse för hur aktiva de är inom internationell verksamhet. Detta framgår av intervjuerna. En stor del av idrottsföreningarna är typiskt sett små aktörer både när det gäller antalet personer och resurserna, och verksamheten bygger ofta på frivilligarbete. I intervjuerna nämndes att frivilliga får kännedom om internationella program till exempel genom sitt arbete eller tidigare erfarenheter. Enligt intervjuerna har även föreningens användning av engelska betydelse för deltagandet i internationell verksamhet.

Deltagandet i internationella program har medfört direkta fördelar för idrottsföreningarna, bland annat genom spridning av kompetens och erfarenheter. De intervjuade betonade att internationaliseringen för med sig nya arbetssätt och idéer som kan förbättra föreningens verksamhet och träning. Föreningarna har bland annat stärkt sin kompetens inom marknadsföring och träning. Enligt

de intervjuade har internationaliseringen också ökat föreningens synlighet och attraktionskraft, vilket kan underlätta rekryteringen av nya spelare och tränare. Personalmobiliteten har stött tränare som verkar vid sidan av sitt ordinarie arbete och gett dem nya idéer. På individnivå är nyttan av projektet förknippad med internationalisering på hemmaplan och ökad förståelse för olika kulturer.

I projekten har kunskapsförmedlats i båda riktningarna mellan de internationella parterna. I intervjuerna identifierades som en särskild fördel att den internationella parten har annan, kompletterande kompetens, till exempel inom ledning av en idrottsförening, ekonomiförvaltning, träning och träningsmetoder eller organisationens verksamhetsmodeller. Med hjälp av lärdomarna från de internationella projekten har man inom den egna idrottsföreningen kunnat rikta de befintliga resurserna i enlighet med målen. Deltagandet i internationell verksamhet har stärkt tilltron till att även en liten aktör har möjlighet att delta i internationellt samarbete på jämlika villkor med andra. En av de intervjuade betonade att även små föreningar kan delta i internationella projekt, bara man vågar komma i gång. Internationalisering kan medföra betydande fördelar för föreningarna, men det kräver aktiv verksamhet och samarbete.

Knappa resurser och brist på information är de största hindren för internationell verksamhet. Internationaliseringen har varit en viktig del av utvecklingen i en av de intervjuade föreningarna, men bristen på information och de knappa resurserna har utgjort hinder. Många som arbetar frivilligt vet inte var de kan ansöka om finansiering eller få stöd för projekt. Även de knappa resurserna för att ansöka om och genomföra internationella projekt är en betydande utmaning. För idrottsföreningar som drivs med frivilliga krafter tar det tid att skriva ansökningar och kräver kompetens som små föreningar inte nödvändigtvis har. I intervjuerna framhölls också att även om de berörda idrottsföreningarna har lyckats delta i internationella projekt, finns det fortfarande utvecklingsbehov när det gäller informationsgången och samarbetet med andra föreningar. Enligt de intervjuade inom idrottssektorn underlättas ansökan av att man kan ansöka på finska och att man kan hitta en partner via EU-portalerna. Den information som Utbildningsstyrelsen erbjuder upplevs som tillräcklig, och stödet från Utbildningsstyrelsens sakkunniga får beröm.

Inom idrottssektorn framträder jämlikhetsperspektivet på deltagandet i internationella program snarare mellan idrottsgrenar än mellan regioner. Enligt de intervjuade inom idrottssektorn kunde man framöver mäta hur aktiv och omfattande kommunikationen och informationen är på regional nivå och mellan olika idrottsgrenar. Överlag ansåg de intervjuade att ett kontinuerligt synliggörande av finansieringsmöjligheterna kunde leda till fler sökande.

2.7 Sammanfattning

Den internationella verksamhet som finansieras genom EU:s program för utbildning, ungdom och idrott, ungdomsområdet och idrott har blivit en etablerad del av många aktörers vardag, men är ofta beroende av ett fåtal personer och genomförs ojämnt mellan sektorerna. Ansvaret koncentreras vanligtvis till en liten grupp, vilket försvagar kontinuiteten särskilt i små organisationer. Ackrediteringen och stödet från det nationella programkontoret framstår som särskilt viktiga för att upprätthålla verksamheten och möjliggöra deltagande. Nyttan tar sig uttryck i att deltagarnas självkänsla och arbetslivsfärdigheter stärks samt i stärkt likabehandling. Knappa resurser och den administrativa belastningen begränsar dock ett bredare deltagande.

Skillnaderna mellan sektorerna visar att en enda enhetlig åtgärd inte räcker för att stärka den regionala jämlikheten och att åtgärdernas logik varierar mellan sektorerna. Inom vuxenutbildningen är det centralt att nå ut till det glesa aktörsnätverket samt till vuxna i svagare ställning. Inom yrkesutbildningen framhävs nätverket av utbildningsanordnare, arbetslivskontakterna och lösningar på nivån för de ekonomiska regionerna. Inom den allmänbildande utbildningen är det väsentligt att kommunerna och skolorna kan förankra internationaliseringen i läroplanerna och vardagen. Inom ungdomssektorn är organisationernas, kommunernas och ungdomscentrens samordningsstrukturer avgörande. Inom motions- och idrottsområdet ligger tyngdpunkten i projekten fortfarande på att öka medvetenheten, stärka förmågan att ansöka och skapa balans mellan idrottsgrenarna.

Inom vuxenutbildningen är den internationella verksamheten i många organisationer en del av den ordinarie verksamheten, men genomförandet är ofta beroende av ett fåtal personer som bär ansvaret. Detta gör verksamheten sårbar för personalbyten, särskilt hos små aktörer där kompetensen och praxisen kan vara beroende av en enda person. Ett särdrag för sektorn är det starka engagemanget för att genom riktat stöd främja deltagandet bland vuxna i svagare ställning, såsom invandrare. Ackrediteringsmodellen är ett centralt verktyg för att utveckla en långsiktig och strategisk mobilitet inom vuxenutbildningen. Det finns stora skillnader i verksamhetens omfattning: stora aktörer utnyttjar flera finansieringsformer, medan små aktörer deltar i enskilda projekt.

Inom sektorn för allmänbildande utbildning har flest projekt genomförts (1 004), och verksamheten fördelar sig mellan grundskolor och gymnasier. Kommunernas allt stramare ekonomiska läge har ökat betydelsen av den finansiering som fås genom ackrediteringen för att upprätthålla och utveckla den internationella verksamheten. Inom både vuxenutbildningen och den allmänbildande utbildningen har ackrediteringen lyfts fram som en central garant för kontinuitet och regelbundenhet.

Deltagandet i internationella program inom yrkesutbildningen erbjuder de studerande möjligheter, såsom utlandsperioder, som de annars inte nödvändigtvis skulle ha tillgång till. Det finns stora skillnader i verksamhetens omfattning; stora aktörer utnyttjar flera finansieringsformer, medan små aktörer är starkt beroende av enskilda personer. Detta gör verksamheten sårbar för förändringar och belastning. Kollegialt nätverkande mellan läroanstalterna stöder utbytet av erfarenheter och praktiska lösningar. Stödet från det nationella programkontoret är avgörande särskilt för nya koordinatörer.

Inom ungdomssektorn har organisationerna och ungdomscentren en betydande roll som projektgenomförare. Organisationerna står för en betydande andel av projekten (53 %), och ungdomscentren fungerar som avgörande koordinatörer för de små kommunerna i sina regioner. Den internationella verksamheten anses kräva mycket resurser, men den medför betydande nytta. Inom ungdomssektorn framträder den "utkontrakterade" koordineringen via ungdomscentren, vilket underlättar små aktörers deltagande och minskar den administrativa belastningen för enskilda kommuner. Ackrediteringen samt rådgivningen och kamratstödet från det nationella programkontoret ses som faktorer som möjliggör kontinuitet i verksamheten och deltagande.

Av alla sektorer har det minsta antalet internationella projekt finansierats inom motions- och idrottsområdet (33 projekt), eftersom verksamheten inleddes först 2023. Regionalt sett är verksamheten relativt heltäckande. Aktiviteten är koncentrerad till mobilitet för idrottsföreningarnas personal, eftersom detta är den enda projektformen. Jämfört med de andra sektorerna håller sektorn fortfarande på att bygga upp sin internationella verksamhet genom Erasmus+-projekt. I

utvecklingen av verksamheten har man identifierat ett behov av att öka deltagandet och stödja särskilt mindre aktörer.

Inom alla sektorer (särskilt vuxenutbildningen, yrkesutbildningen och ungdomssektorn) identifieras det som en utmaning att verksamheten ofta är beroende av en liten grupp eller enskilda aktiva personer. Att ansvaret koncentreras begränsar verksamhetens omfattning och kontinuitet särskilt i mindre organisationer. Enligt dem som hörts i utredningen finns det utvecklingsbehov särskilt när det gäller att uppmuntra aktörer, minska den administrativa belastningen och hantera den tid som deltagandet kräver vid sidan av det ordinarie arbetet. Rådgivningen och kamratstödet från det nationella programkontoret är nödvändiga för att möjliggöra deltagande. Internationaliseringen anses inom alla sektorer stärka deltagarnas självkänsla och arbetslivsfärdigheter samt likabehandlingen.

3 NYTTAN OCH EFFEKTERNA AV DELTAGANDET

I detta kapitel granskas nyttan och effekterna av deltagandet i programmen. En central fråga är vilken nytta internationalisering ger dem som deltar i Europeiska unionens program, sett ur ett kommunalt eller regionalt utvecklingsperspektiv, och hur internationella nätverk och resurser kan utnyttjas strategiskt. Granskningen omfattar också faktorer som främjar respektive hindrar internationalisering på regional nivå samt på kommun- och organisationsnivå.

3.1 Nyttan och effekterna regionalt

Centrala iakttagelser

- internationalisering medför nytta på tre nivåer: för individer (kompetens), organisationer (verksamhetssätt) och regioner (livskraft och attraktivitet).
- Programmen har betydelse både genom att skapa förutsättningar för internationalisering och genom att kompensera för brist på annan finansiering. Ackrediteringen har gett verksamheten den kontinuitet och det strategiska arbetssätt som har efterfrågats. Särskilt i små kommuner är internationell verksamhet ofta ett medvetet val som grundar sig på värderingar.
- Det strategiska och synergiska utnyttjandet av internationella nätverk och resurser stärks när den internationella verksamheten blir en systematisk del av den ordinarie verksamheten och kopplas till regionens behov.

I utredningen har den upplevda nyttan och effekterna av den internationella verksamheten granskats. Nyttan och de långsiktiga effekterna har identifierats och klassificerats utifrån materialet och granskningen bygger på synpunkter från aktörer som har genomfört internationella projekt. Analysen fokuserar på nyttan på kort och medellång sikt. I utredningens kvalitativa material har man konstaterat att nyttan av den internationella verksamheten inte nödvändigtvis förverkligas under projektets gång eller omedelbart efter projektet. I denna utredning har exempelvis en jämförelse av nyttan med kostnaderna eller den tid som använts lämnats utanför granskningen.

Programmen har betydelse både genom att skapa förutsättningar för internationalisering och genom att kompensera för brist på annan finansiering. Ackrediteringen har medfört kontinuitet och strategisk kontinuitet. Kommunernas strama ekonomiska läge har lett till en situation där det lätt görs nedskärningar i den internationella verksamheten. Å andra sidan skapar nedskärningarna i grundfinansieringen ett incitament att söka finansiering för internationell verksamhet.

Effekterna av Erasmus+-programmet syns i Finland också utanför programmets förmånstagare och deras verksamhetsfält. Nyttan kommer både individer och organisationer till del. Verksamhetens genomslag är ofta långvarigt och nyttan ackumuleras under flera år. När aktörerna känner varandra finns det redan ett ömsesidigt förtroende och en gemensam förståelse. Genom partner och nätverk får aktörerna tillgång till ytterligare nätverk. En av de intervjuade beskrev det som att nätverket av internationella aktörer fungerar som ett litet nätverk, trots att det inte är litet. I mindre organisationer eller kommuner förklaras aktiviteten av enskilda personers aktivitet och ledningens förtroende. Samtidigt har små organisationer vanligtvis brist på kompetens, tid och pengar, och då kan samordningsstrukturer stödja mindre eller nya aktörers deltagande.

Internationalisering medför nytta för dem som deltar i programmen på individ-, organisations-, regional och samhällsnivå (se tabellen). På individnivå kommer nyttan både de unga och personalen till

del. På individnivå framhävs sociala effekter och effekter i form av ökad kompetens, medan utvecklingen av verksamhetssätt och samarbete framhävs på organisationsnivå. I kommunerna och på regional nivå kan deltagandet i programmen stärka beaktandet av jämlikhets- och delaktighetsperspektiv både på strategisk nivå och när det gäller invånarnas attityder.

TABELL 3. DEN UPPLEVDA NYTTAN OCH EFFEKTERNA AV DELTAGANDET I PROGRAMMEN

Nivå	Direkt nytta	Effekter
Individ	Stärkt kompetens Professionell utveckling Vidgad världsbild	Nätverk som en styrka Indirekta sysselsättningseffekter
Organisation	Förbättrad kvalitet och pedagogik Nätverkande Nya finansieringsmöjligheter	Strategisk etablering av den internationella verksamheten Attraktionskraft och image
Regioner och samhälle	Främjande av jämlikhet och delaktighet Stärkt arbetslivssamarbete och stärkt näringsliv i regionen Nya perspektiv till stöd för det nationella utvecklingsarbetet	Stärkt europeisk identitet och attitydklimat Ökad regional livskraft

Det strategiska och synergiska utnyttjandet av internationella nätverk och resurser stärks när den internationella verksamheten blir en systematisk del av den ordinarie verksamheten och kopplas till regionens behov. Ett bra sätt att utnyttja nätverk har ansetts vara att utvidga dem och bjuda in nya aktörer att delta. Ackrediteringarna är en central faktor när verksamheten systematiseras. De har bidragit till att etablera den internationella verksamheten som en regelbunden och långsiktig del av vardagen, vilket minskar belastningen av att kontinuerligt söka projektfinansiering och frigör resurser för det egentliga utvecklingsarbetet. Att koppla den internationella verksamheten till behov som identifierats i regionen gör den mindre fristående och ökar de ömsesidiga effekterna mellan den internationella verksamheten och den ordinarie verksamheten. Till exempel i Vasaområdet har yrkesläroanstalten Vamia ansökt om internationella projekt för att möta framtida kompetensbehov inom regionens industri (t.ex. vätgas- och batteriindustrin). I Ranua kommun har internationaliseringen förankrats så djupt i strukturerna att den har blivit en permanent del av människornas vardag. På mindre orter, där den naturliga kulturella mångfalden är begränsad på grund av den lilla befolkningen med invandrarbakgrund, används internationella volontärer inom Europeiska solidaritetskåren i stor utsträckning inom kommunens bildningstjänster. På så sätt når internationaliseringen och fostran som främjar likabehandling i större utsträckning invånarna i hela kommunen. Inom yrkesutbildningen framhävs det starka samarbetet: de finländska läroanstalterna konkurrerar inte med varandra, utan delar öppet med sig av sina befintliga partnerskap och genomför projekt tillsammans. Inom ungdomsarbetet drar små kommuner i sin tur strategiskt nytta av ungdomscenter (t.ex. Marttinen, Vasatokka och Villa Elba), som sköter samordningen av projekten och byråkratin för kommunernas räkning.

3.2 Faktorer som främjar och hindrar deltagande

Centrala iakttagelser

- Ledarskap och en strategisk förankring av den internationella verksamheten är centrala faktorer som främjar deltagandet i verksamheten. Ackrediteringen upplevs som en stark möjliggörande faktor, eftersom den stöder planmässighet, minskar den administrativa belastningen och underlättar fördelningen av resurser.
- Nätverk och kamratstöd är viktiga faktorer som stärker deltagandet. Nätverken stöder inte bara partnerskap, utan också informationsutbyte, lärande, spridning och möjligheterna för nya aktörer att komma med i verksamheten.
- Faktorer som hindrar deltagandet är bland annat att den internationella verksamheten saknar etablerade strukturer, vilket innebär att deltagandet blir beroende av enskilda personers entusiasm och mod. Dessutom upplever en del aktörer att den administrativa belastningen är alltför stor.
- Regionernas tillgänglighet och upplevelsen av delaktighet varierar. Små eller nya organisationer och organisationer som är verksamma längre från tillväxtcentra upplever oftare att de hamnar utanför, antingen när det gäller att hitta partner, även internationella partner, eller på grund av resurserna eller konkurrenssituationen.

Den internationella verksamheten inom utbildnings-, ungdoms- och idrottsområdena stärks när den inte är beroende av enskilda projekt eller enskilda aktiva medarbetare, utan förankras i organisationens permanenta strukturer. Enligt de aktörer som deltog i intervjuerna förverkligas internationaliseringen bäst när den har beaktats i organisationens värderingar och strategi, i läroplanerna, i kommunens internationaliseringsprogram eller i andra dokument som styr verksamheten. Då framstår den internationella verksamheten inte som en separat tilläggsverksamhet, utan som en del av en helhet som omfattar undervisning, ungdomsarbete, kompetensutveckling och regional livskraft. En del av de intervjuade beskriver att Erasmus+-verksamheten i den egna regionen har fått en tydlig plats på värderings- och strateginivå. Då stöds verksamheten också med kommunens egen finansiering och är kopplad till läroplanerna och stadens internationaliseringsprogram.

De intervjuade bedömde att ackrediteringen är en av de viktigaste strukturerna för att främja internationell verksamhet. Den anses bidra till långsiktighet, förutsägbarhet och kontinuitet i verksamheten. Ackrediteringen minskar behovet av att bygga upp verksamheten kring separata projektansökningar varje gång och gör det möjligt för organisationen att planera mobiliteter, partnerskap och personalens deltagande på längre sikt. De intervjuade beskriver att internationaliseringen i och med ackrediteringen har blivit en mer etablerad och samordnad verksamhet i en del organisationer och att den är tillgänglig på mer likvärdiga villkor. I intervjuerna med företrädare för den allmänbildande utbildningen bedömdes ackrediteringen ha gett verksamheten större tydlighet, gemensamma regler och öppnare möjligheter för de studerande att delta.

Nätverk och partnerskap är en annan central struktur som främjar deltagandet. Det är mer sannolikt att internationell verksamhet inleds och fortsätter när organisationen redan har partner, inhemska kollegiala nätverk eller regionala stödaktörer. De intervjuade konstaterar att partnerskap inte uppstår enbart genom kontakter, utan förutsätter förtroende, återkommande möten och en gemensam förståelse för verksamhetens mål. De intervjuade konstaterar att vägen kan ta slut redan före ansökningsskedet om det saknas en partner eller ett nätverk.

Internationell verksamhet förutsätter en tydlig ansvarsfördelning och tillräckligt med arbetstid. På organisationsnivå är en central främjande faktor att ansvaret för den internationella

verksamheten ligger hos en utsedd koordinator, ett internationaliseringsteam, en utvecklingsexpert eller någon annan ansvarsperson vars arbetsuppgifter omfattar internationell verksamhet. De intervjuade bedömer att verksamheten utan en sådan personalresurs lätt blir fragmentarisk och beroende av enskilda entusiastiska medarbetare. I intervjuerna inom vuxenutbildningen konstateras att ackrediteringen och den internationella verksamheten inte fungerar utan avsatta personalresurser och ett ansvar som har skrivits in i arbetsbeskrivningen.

Finansiering är en nödvändig, men inte i sig tillräcklig, förutsättning. Finansieringen från Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren möjliggör verksamhet som kommuner, läroanstalter, organisationer eller föreningar annars inte skulle ha möjlighet att genomföra. Samtidigt bedömer de intervjuade att programfinansieringen inte undanröjer behovet av basresurser. Genomförandet av internationell verksamhet kräver fortfarande arbetstid, kompetens, koordinering, administration och på vissa håll även en egen finansieringsandel från organisationen. De intervjuade konstaterar att de ovannämnda resurserna utgör grunden för verksamheten och att programfinansieringen endast i begränsad utsträckning kan påverka dem.

Även stödet från ledningen och beslutsfattarna ses som en avgörande faktor för deltagandet i programmen. Om ledningen förstår värdet av den internationella verksamheten kan arbetstid och finansiering avsättas för den och verksamheten ges organisatorisk legitimitet. Om denna förståelse saknas kan den internationella verksamheten felaktigt uppfattas som resande eller som extra verksamhet. En del av de aktörer som deltog i intervjuerna bedömde att deltagandet i verksamheten kan hindras av att beslutsfattare eller chefer inte ser verksamheten som arbete, utan som de ungas "resa".

Den regionala tillgängligheten är en betydande strukturell faktor. Långa avstånd, resekostnader inom Finland, den tid som går åt till resor och de praktiska utmaningarna med grönt resande påverkar hur lätt det är att delta i internationell verksamhet. I vissa delar av landet framstår tillgängligheten som en styrka, eftersom förbindelserna till Helsingfors-Vanda flygplats är goda. Å andra sidan framhävs till exempel i norra Finland de långa avstånden och det faktum att resebidraget inte alltid motsvarar de faktiska kostnaderna i avlägsna områden. De intervjuade aktörerna beskriver grönt resande som särskilt utmanande när redan resan inom Finland tar flera timmar innan den egentliga internationella resan börjar.

Brist på information är ett särskilt betydande hinder inom de sektorer och organisationer där Erasmus+ eller Europeiska solidaritetskåren inte uppfattas som en möjlighet för den egna verksamheten. En del av de intervjuade som representerade vuxenutbildningen bedömde att vissa aktörer fortfarande uppfattar programmen som något för skolor och inte är medvetna om att de själva är behöriga att delta eller vilka möjligheter de har. De intervjuade som representerade idrottsområdet beskriver i sin tur att frivilliga kanske aldrig nås av information om finansieringsmöjligheterna, om inte någon enskild aktiv person förmedlar informationen vidare till aktörerna.

Även den administrativa belastningen utgör ett betydande hinder för deltagande i verksamheten. Att ansöka förutsätter förmåga att formulera målen, planera verksamheten, engagera parterna, involvera de unga eller deltagarna och ansvara för rapporteringen. I intervjuerna beskrivs ansökningsprocessen som arbetskrävande särskilt när deltagarna är mycket unga och innehållet i ansökningsblanketten behöver förklaras för dem. Även brist på information, knappa resurser och en struktur som bygger på frivilligarbete försvårar deltagandet.

Enligt de intervjuade passar arbetstids- och lönestrukturerna inom ungdomssektorn inte alltid den internationella verksamhetens karaktär. Ungdomsutbyten, handledning av volontärer inom

Europeiska solidaritetskåren, läger och resor kräver ofta arbete på kvällar, veckoslut och nätter samt handledning under längre perioder. De intervjuade bedömer att om detta arbete inte beaktas i arbetsbeskrivningarna, arbetstidsstrukturerna eller lönesättningen, blir den internationella verksamheten lätt beroende av att enskilda medarbetare anstränger sig utöver det normala. Detta försvagar verksamhetens hållbarhet och kan öka de regionala skillnaderna, särskilt i små kommuner.

Ett av målen med utredningen var att klarlägga vilka strukturer och faktorer på kommun- och landskapsnivå samt inom organisationerna som hindrar genomförandet av internationell verksamhet. Vid tolkningen av statistiken och kartorna bör det beaktas att det i en del kommuner som framstår som inaktiva kan ha förekommit internationell verksamhet tidigare eller genom ackrediterade organisationer. Kommuner som framstår som inaktiva kan således ha deltagit i internationell verksamhet utan att ha varit partner eller sökande.

När man jämför aktiva och inaktiva kommuner kan man konstatera att de aktiva kommunerna i regel är större än de inaktiva och att förändringen av folkmängden under en femårsperiod har varit mindre i de aktiva kommunerna. De aktiva kommunerna har också en något bättre demografisk och ekonomisk försörjningskvot än de inaktiva kommunerna. I de aktiva kommunerna finns också en något större andel personer med ett främmande språk som modersmål och högskoleutbildade.

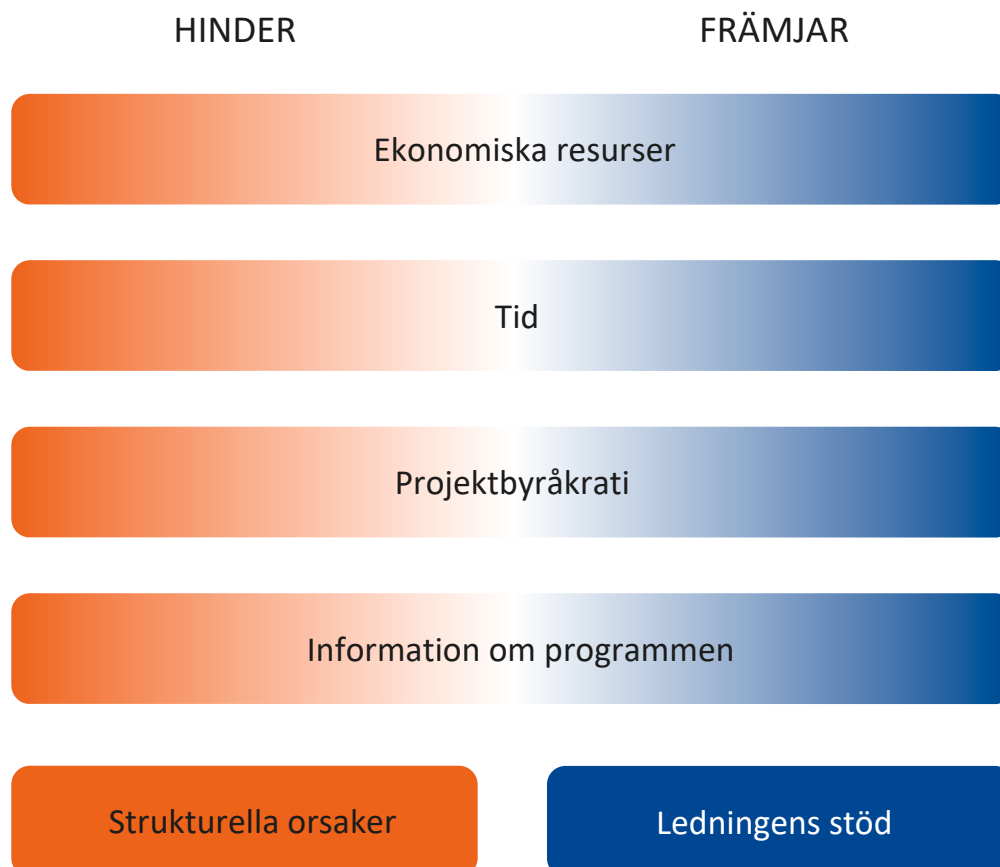
TABELL 4. GENOMSNITTLIG PROJEKTAKTIVITET ENLIGT OLIKA VARIABLER

Kommunvariabel	Inga projekt	Projekt ¹¹
Folkmängd 2025	3 556	28 598
Förändringen av folkmängden (%) 2020–2024	-4,8	-2,0
Demografisk försörjningskvot 2025	92,2	79,1
Ekonomisk försörjningskvot 2024	165,9	151,9
Andel personer med ett främmande språk som modersmål 2025	4,5	6,0
Andel högskoleutbildade (%) 2024	22,9	27,7

Enligt aktörernas synpunkter är de faktorer som hindrar deltagandet i internationell verksamhet av samma slag hos aktörer som ansöker som hos aktörer som inte ansöker. Ur de inaktiva aktörernas perspektiv är faktorer som hindrar respektive främjar deltagandet vanligtvis två sidor av samma mynt (figur 25). I svaren framhävs särskilt de små kommunernas utmaningar, såsom ständig resursbrist, ekonomiska begränsningar och personalens brist på tid för att delta i komplicerade ansökningsprocesser. Även om internationalisering anses vara viktig i många organisationer, hindrar de byråkratiska kraven och rapporteringsskyldigheterna ofta deltagandet i projekt.

¹¹ I granskningen ingår kommuner som har haft projekt eller varit partner i projekt.

FIGUR 25. FAKTORER SOM HINDRAR OCH FRÄMJAR DELTAGANDET

Inaktiva organisationer önskar olika former av stöd för att kunna delta i internationell verksamhet. Centrala stödbehov och utvecklingsförslag är 1) sakkunnigstöd och handledning i ansökningsskedet, vid utarbetandet av ansökningar och ledningen av projekt, språkstöd för rapporteringen och stöd för lärarnas praktiska internationaliseringsarbete, 2) minskad byråkrati, ett lättanvänt ansöknings-system, modeller med låg tröskel för deltagande och en översyn av den egna finansieringsandelen samt 3) stärkt regionalt samarbete och samordning, vilket skulle underlätta resursbristen och ge stordriftsfördelar. Det finns önskemål om att kommunikationen och informationen om finansierings-möjligheter ska vara direkt, tydlig och regelbunden, så att potentiella sökande lättare kan identifiera möjligheterna. Viktiga sätt att uppnå detta är att använda flera olika kommunikationskanaler, ha direkt och riktad kommunikation (direkta e-postmeddelanden till läroanstalter och kommuner), rikta marknadsföring till nya sökande, kommunicera regelbundet, tydligt och vid rätt tidpunkt samt lyfta fram fördelarna.

3.3 Sammanfattning

Deltagande i internationella EU-program medför nytta för individer, organisationer och regioner.

Nyttan syns i form av stärkt kompetens, utvecklade verksamhetssätt och ökad livskraft i regionerna. Deltagandet stöds av tydlig strategisk styrning, ackreditering och fungerande nätverk. Typiska hinder är resursbrist och att verksamheten förblir fristående från den ordinarie verksamheten, men planmässig internationalisering och stöd från nätverk sänker tröskeln för deltagande. Effekterna uppkommer ofta gradvis och förstärks med tiden.

Man får ut mer av den internationella verksamheten när den tydligt kopplas till regionens behov.

När internationaliseringen är en del av den ordinarie verksamheten blir den inte ett fristående projekt, utan stöder de strategiska målen. Detta ökar genomslagskraften och underlättar beslutsfattandet och motiveringen av verksamheten inom organisationen. Ackrediteringen gör verksamheten kontinuerlig och förutsägbar, vilket gör det lättare att fördela resurser. Samtidigt minskar det administrativa arbetet och verksamheten förblir planmässig. Exempelen visar att internationalisering kan förankras som en permanent del av vardagen även i små kommuner.

Deltagandet i internationell verksamhet främjas effektivast genom att ledningen engagerar sig och verksamheten förankras i strategin. Det tydliggör ansvarsfördelningen, säkerställer tillräckliga resurser och gör verksamheten långsiktig. Strategisk styrning och ackreditering gör verksamheten mindre sporadisk, medan nätverk och kamratstöd erbjuder nödvändig praktisk kunskap och partnerskap. Partnerskap och samarbete breddar nätverken och stärker verksamhetens kontinuitet. Nätverken ger tillgång till nya idéer, verksamhetsmodeller och jämförelsepunkter. De gör det också lättare att hitta lämpliga partner och tydliggöra gemensamma mål. När samarbetet är aktivt är det lättare att få med nya aktörer. Det främjar spridningen av kompetens och minskar beroendet av enskilda personer. Växande nätverk stärker också regionens synlighet och attraktionskraft.

Typiska hinder för deltagande är resursbrist, bristande kompetens och att verksamheten förblir fristående från den övriga vardagen. Dessa utmaningar kan dock lindras genom konkreta stöd-tjänster, tydlig kommunikation och flexibla processer. I slutändan sänker planmässighet och lättillgängligt stöd tröskeln för deltagande och säkerställer att nyttan av internationaliseringen etableras som en del av organisationens ordinarie verksamhet.

4 FÖRSLAG TILL INDIKATORMEKANISM

I det här kapitlet presenteras ett förslag till en indikatormekanism som gör det möjligt att följa utvecklingen av den regionala jämlikheten inom de program som granskas.

Centrala iakttagelser

- Den föreslagna indikatormekanismen består av basvariabler och förslag till hur indikatoruppsättningen kan utvidgas. Uppsättningen av basvariabler bygger på befintliga data. Utvidgningarna kräver ny datainsamling.
- Indikatormekanismen fungerar som ett verktyg både för att följa och för att stärka den regionala jämlikheten.

Tidigare utvärderingar och utredningar (t.ex. den nationella utvärderingen av Erasmus+-verksamheten) visar att antalet mobilitetsprojekt har ökat, men att det finns stora regionala skillnader i utnyttjandet av programmen Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren. Den ojämlika resursfördelningen gäller särskilt allmänbildande utbildning, vuxenutbildning samt ungdoms- och idrottssektorerna. Enligt utvärderingen bör genomförandet av Erasmus+-programmet stärkas både på strategisk och operativ nivå. Dessutom bör aktiveringsinsatser och stöd riktas så att de stärker den regionala jämlikheten. Stödet bör särskilt riktas till sådana sökande som behöver ytterligare stöd för att kunna delta. Utvärderingen och den tidigare utredningen (Mayer, Siltanen, Ruokonen & Varjonen, 2023) identifierar särskilt beroendet av enskilda personers aktivitet och bristen på institutionellt stöd som utmaningar. Dessa faktorer försvårar uppnåendet av programmets mål att erbjuda lika möjligheter.

Syftet med den indikatormekanism som presenteras här är att visa om möjligheterna att delta i programmen, fördelningen av finansieringen och nyttan av verksamheten utvecklas mot större regional balans. Med regional jämlikhet avses här inte att alla regioner ska ha samma resurser eller lika många projekt, utan att olika regioner och olika typer av aktörer ska ha faktiska möjligheter att delta, få finansiering och skapa nytta för deltagarna.

Utöver projektaktiviteten omfattar indikatormekanismen även ansökningsaktiviteten. I en tidigare utredning konstaterades att det framöver är viktigt att granska den regionala fördelningen av avslagna ansökningar, eftersom den ger en bild av intresset även när finansiering inte har beviljats. Enligt den tidigare utredningen (Mayer, Siltanen, Ruokonen & Varjonen, 2023) vore det motiverat att följa kommunernas deltagande på lång sikt, så att förändringar i projektaktiviteten kan upptäckas och de bakomliggande orsakerna till förändringarna utredas. På så sätt kan stödåtgärder riktas till de kommuner där aktiviteten har varit obefintlig eller riskerar att minska. Indikatoruppsättningen i den tidigare utredningen bygger på kommuner. Enligt vår bedömning bör indikatormekanismen även omfatta andra aktörer än kommuner (t.ex. regionala aktörer och samkommuner) och i högre grad än tidigare vara kopplad till vad Utbildningsstyrelsen har möjlighet att mäta.

Den indikatormekanism som har utvecklats utifrån iakttagelserna i denna utredning bygger huvudsakligen på befintliga data (basuppsättning indikatorer: uppgifter om ansökningar, beslut och rapportering). För att kunna identifiera det faktiska genomslaget bör mekanismen skilja mellan basområdet (den sökandes kommun i ansökningssystemet) och verkningsområdet (de faktiska effekterna). Påverkansområdet är särskilt relevant i verksamhet som bedrivs av samkommuner och i projekt där effekterna fördelas över ett större område. För att registrera verkningsområdet skulle det krävas ny eller kvalitativ datainsamling. Som konstaterats i den tidigare utredningen registreras

projekten i systemet enligt projektgenomförarens hemort. Därför syns exempelvis kommunernas samarbete kring ordnandet och produktionen av utbildning på andra stadiet inte i fördelningen per kommun. En del av finansieringsmottagarna och projektgenomförarna har en samordnande roll, vilket påverkar hur man bedömer var projektets nytta eller effekter uppstår och hur de kommer regionen till del.

TABELL 5. INDICATOR TYPOLOGY

Basindikatorer	• ansökningar • de sökandes geografiska läge • organisationstyp • beviljandegrad • beviljad finansiering • projekttyper • organisationens tidigare deltagande • aktiskt antal deltagare, i den mån uppgifterna registreras i systemen • ackumulerade uppgifter från förmånstagarnas rapporter, i den mån de ingår i programrapporteringen
Utvidgade indikatorer	• verkningssområde • upplevd nytta och effekter

Nedan presenteras ett förslag till en indikatormekanism som omfattar både basvariabler och utvidgade variabler.

TABELL 6. FÖRSLAG TILL INDIKATORMEKANISM

INDIKATOR	MOTIVERING	DATAKÄLLA
Tillgänglighet (= från vilka områden och vilka typer av organisationer kommer ansökningar, och var genomförs projekt?)		
Aktörer som har ansökt om projekt per kommun i förhållande till befolkningsunderlaget (antal, klassificering av aktörer) Förändring i antalet sökande i förhållande till de tre föregående åren	Beskriver ansökningsaktiviteten och motivationen att delta per kommun, även om finansiering inte beviljas	Ansöknings- och beslutsuppgifter (uppföljningstabell)
Aktörer som har genomfört projekt, per kommun (%)	Beskriver i vilka kommuner projekt faktiskt genomförs	Ansöknings- och beslutsuppgifter (uppföljningstabell)
Fördelning av godkända och avslagna projekt (antal) per kommun / ekonomisk region / landskap	Beviljandegraden beskriver förhållandet mellan godkända och avslagna projekt	Ansöknings- och beslutsuppgifter (uppföljningstabell)
Andelen nya aktörer bland de sökande och de godkända projekten (%), enligt kategorierna Newcomer organisation, Less experienced organisation och First time applicant. Uppgiften är inte relevant exempelvis för ansökningar inom KA121, KA131, KA151 eller KA171.	En dynamisk förändringsindikator som beskriver förändringen och en eventuell utvidgning eller minskning av verksamheten	Ansöknings- och beslutsuppgifter (uppföljningstabell)
Antalet partnerorganisationer och antalet deltagande aktörer	Beskriver aktörernas roll och koncentrationen av resurser	Ansöknings- och beslutsuppgifter (uppföljningstabell)
Antalet deltagare i förhållande till storleken på målgruppen i regionen (t.ex. 15–30-åringar), på organisationsnivå, eller antalet beviljade bidrag	Beskriver deltagandegraden inom målgruppen (mer exakt än kommunens folkmängd)	<i>Ny variabel; deltagarantal rapporteras för närvarande inte</i>

INDIKATOR	MOTIVERING	DATAKÄLLA
Finansiering (= hur fördelas den beviljade finansieringen?)		
Fördelning av den beviljade finansieringen per kommun. Det är ändamålsenligt att sätta projektaktiviteten och projektens regionala fördelning i relation till målgruppen och inte enbart till folkmängden i allmänhet. I utredningen från 2023 sattes antalen i relation till följande: • Samtliga projekt totalt: Kommunernas projektaktivitet (antal och euro), uttryckt som antalet projekt i förhållande till befolkningen under 45 år. • Vuxenutbildning: Kommunernas projektaktivitet (antal och euro) inom sektorn för vuxenutbildning, uttryckt som antalet projekt i förhållande till befolkningen i åldern 18 år och äldre. • Yrkesutbildning: De ekonomiska regionernas projektaktivitet (antal och euro) inom sektorn för yrkesutbildning, uttryckt som antalet projekt i förhållande till antalet studerande inom yrkesutbildningen. • Ungdomssektorn: Kommunernas projektaktivitet (antal och euro) inom ungdomssektorn, uttryckt som antalet projekt i förhållande till befolkningen i åldern 13–30 år. • Allmänbildande utbildning: Kommunernas projektaktivitet (antal och euro) inom sektorn för allmänbildande utbildning, uttryckt som antalet projekt i förhållande till befolkningen under 21 år.	Beskriver finansieringens fördelning och volym per kommun. Visar finansieringens fördelning på individnivå. <i>(Obs! Det är känt att finansieringen i praktiken inte fördelas jämnt per invånare.)</i>	Ansöknings- och beslutsuppgifter (uppföljningstabell)
Deltagande och nytta (= upplevd nytta och effekter)		
Självbedömning av kompetens Nätverksanalys ¹² Hur programmets övergripande fokusområden förverkligas Verksamhetens effekter och genomslag	Beskriver ökningen av kompetens och nätverk på individ- och organisationsnivå. Granskningen utgår från de fyra övergripande fokusområdena för programmen Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren. Modellering av verksamhetens effekter och genomslag beskriver verksamhetens bredare betydelse.	En separat granskning exempelvis vart tredje år, genomförd internationellt eller i samordning med kommissionen.

Utöver dessa föreslår vi att man som en del av bakgrundsdata till den årliga mobilitetsstatistiken samlar in information om riksomfattande och regionala aktörer som har genomfört projekt. Dessa uppgifter skulle ge en bild av gruppen av aktörer som genomför regionala projekt och dess mångfald på en nivå som är bredare än kommunnivån samt av de riksomfattande organisationernas verksamhet.

Om så önskas kan indikatorerna sammanföras till ett index som bygger på de tre mätbara dimensioner som presenteras ovan. När indexet utformas bör data sättas i relation till den relevanta målgruppen inom respektive sektor och olika aktörstyper beaktas (t.ex. utbildningssamkommuner). Indexets dimensioner kan då vara följande:

- Relativ aktivitet (ansökningsaktivitet i förhållande till befolkningsunderlaget)
- Förnyelsegrad (andelen nya aktörer)
- Finansieringens fördelning (beviljad finansiering i förhållande till den sektorsspecifika målgruppen)
- Förutsättningar för deltagande (andelen godkända projekt av de ansökta projekten)
- Modellering av effekter och genomslag (kvalitativ dimension, sammanställning av den upplevda nyttan)

12 Se t.ex. den nätverksanalys om internationalisering inom yrkesutbildningen som gjordes år 2010: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/17683_faktaa_1_2010_0.pdf

5 SLUTSATSER OCH UTVECKLINGSFÖRSLAG

I detta kapitel presenteras utredningens slutsatser och utvecklingsförslag.

Slutsatser

I denna utredning skiljer man mellan programmens regionala genomförande, förutsättningarna för deltagande, upplevda nyttor och effekter på längre sikt. Det statistiska materialet beskriver i första hand ansöknings- och genomförandeaktiviteten, hur finansieringen fördelas samt aktörernas regionala fördelning. Materialet från intervjuerna, informationsförfrågan och workshopen kompletterar i sin tur den statistiska bilden genom att beskriva aktörernas erfarenheter av hinder för deltagande, faktorer som möjliggör deltagande och nyttor samt utvecklingsområden. Slutsatserna om verksamhetens genomslag bygger således på en samlad tolkning av statistiska uppgifter om genomförandet och kvalitativa erfarenhetsbaserade uppgifter, inte på ett experimentellt eller kausalt upplägg för effektutvärdering.

EU-projekt inom internationell verksamhet på utbildnings-, ungdoms- och idrottsområdena har registrerats i sammanlagt 176 kommuner, det vill säga i 57 procent av Finlands kommuner. Det finns aktiva kommuner i olika delar av landet. Under 2021–2025 har projekten beviljats sammanlagt cirka 168,6 miljoner euro i finansiering. I absoluta tal finns det stora skillnader mellan landskapen i den beviljade finansieringen. De totala finansieringsbeloppen följer regionernas befolkningsunderlag, och en del av Nylands totala finansiering förklaras av de riksomfattande aktörer som finns där och av det stora befolkningsunderlaget. När den beviljade finansieringen granskas i förhållande till invånarantalet (euro per invånare) uppvisar flera regioner med mindre befolkning, exempelvis Åland och Mellersta Österbotten, exceptionellt hög aktivitet och stor framgång. Nyland och Birkaland, som har stor befolkning, ligger däremot ungefär i mitten när det gäller finansiering per invånare. Sammantaget är finansieringen per invånare relativt jämnt fördelad mellan regionerna.

Internationell verksamhet på **utbildnings-, ungdoms- och idrottsområdena** främjas av både strategiska och operativa faktorer. Internationaliseringen främjas bäst när den har skrivits in i organisationens värderingar och strategi, i läroplanerna eller i kommunens internationaliseringsprogram. Erasmus+-ackrediteringen är en central struktur som främjar verksamheten, eftersom den bidrar till långsiktighet, förutsägbarhet och kontinuitet och samtidigt minskar den administrativa belastningen. Dessutom underlättar en utsedd koordinator, ett internationaliseringsteam eller en ansvarsperson i organisationen deltagandet i internationella program. En positiv och utvecklingsinriktad ledarstil samt ledningens förståelse för den internationella verksamhetens värde är avgörande. Befintliga nationella kollegiala nätverk, regionala stödaktörer och internationella partnerskap som bygger på förtroende gör det lättare att inleda och fortsätta verksamheten.

Särskilt i små kommuner begränsas deltagandet av medarbetarnas mångsidiga ansvarsområden och nedskärningar i grundfinansieringen. Programmens byråkrati, komplicerade rapporteringssystem och betungande ansökningsprocesser upplevs som en tröskel särskilt för små aktörer. Dessutom försvårar långa avstånd, den tid som går åt till resor och det faktum att resebidraget inte alltid motsvarar de faktiska kostnaderna, särskilt för resor från östra och norra Finland, deltagandet eller ökar kostnaderna.

Synergi mellan nationell och internationell utvecklingsverksamhet uppstår när den internationella verksamheten kopplas direkt till regionens behov och organisationens kärnuppgift, såsom att möta kompetensbrister. Finansieringen inom EU-programmen möjliggör deltagande i internationell verksamhet. Framöver, när kommunekonomin och den offentliga ekonomin blir allt stramare, kan en del kommuner i allt högre grad rikta blicken mot europeiska finansieringsinstrument. Det är viktigt att sprida de lärdomar och metoder som hämtats från utlandet till hela organisationen och inte bara till projektgruppen. Att samtidigt kommunicera om resultaten av nationella och internationella projekt gör det lättare att se vilket mervärde den internationella verksamheten ger lokalt.

Nytan av internationell verksamhet uppstår på individ-, organisations- och regional nivå. På individnivå stärker den de ungas och personalens yrkesmässiga självkänsla, språkkunskaper, arbetslivsfärdigheter och europeiska identitet. Organisationerna drar nytta av pedagogisk förnyelse, utvecklade verksamhetssätt och tillgång till nätverk. Den internationella verksamheten stärker den regionala livskraften och attraktionskraften samt främjar fostran som stöder jämlikhet och delaktighet på lokal nivå.

Knappt en fjärdedel (23 %, 30 kommuner) av de kommuner som inte har genomfört projekt har ansökt om finansiering men inte fått den. Som en faktor som hindrar deltagandet nämndes återkommande kommunorganisationens begränsade resurser eller bristen på engagerade personer som driver verksamheten. Utifrån materialet från informationsförfrågan till kommuner utan projektaktivitet är de viktigaste stödformerna för att främja deras deltagande information om möjligheterna till projektfinsiering, regional samordning, sakkunnigstöd i ansökningsprocessen och rapporteringen, tydliga samarbetsstrukturer med andra kommuner och aktörer samt möjligheten att delta med en liten insats.

Den föreslagna indikatormekanismen fungerar inte bara som ett verktyg för mätning och uppföljning utan också för att skapa en bättre balans. Syftet är både att minska antalet inaktiva områden (= inga genomförda projekt) och att stödja nya sökande. Genom att använda indikatorerna och följa upp dem kan man identifiera områden som upprepade gånger ligger under det nationella genomsnittet (t.ex. under 75 procent av genomsnittet) och rikta kommunikation och samordning till dessa områden och aktörer.

I utredningen har regional jämlikhet granskats utifrån dess olika dimensioner. Regional jämlikhet förverkligas inte enbart genom att möjligheten att ansöka formellt är öppen för alla. De verkliga möjligheterna att delta beror på om organisationen har tillräcklig kompetens och arbetstid, stöd från ledningen, samarbetspartner, god tillgänglighet och regionala stödstrukturer. Analysen visar att det i olika regioner finns möjligheter att få information och stöd för ansökan. Däremot förverkligas inte jämlikheten i ansökningsaktiviteten fullt ut. Projekt har sökts och genomförts i olika delar av Finland, men inte i alla kommuner. Det bör beaktas att ansökningsaktiviteten i statistikmaterialet granskas utifrån den sökande organisationen och dess hemort. Statistikmaterialet visar inte hur omfattande projektets genomförandeområde är. "Inaktiva områden" inom den internationella verksamheten behöver inte nödvändigtvis tyda på bristande intresse, utan kan bero på att aktörerna inte har haft realistiska förutsättningar att komma i gång. Utifrån det kvalitativa materialet kan man dock konstatera att nytan av den internationella verksamheten även har nått områden, aktörer och målgrupper som inte själva har ansökt om projekt eller som har sämre kapacitet att ansöka.

Regional jämlikhet ska inte anses innebära att projekten eller finansieringen fördelas jämnt mellan alla kommuner, utan att olika regioner har realistiska möjligheter att delta i verksamheten utifrån sina egna utgångspunkter. En del av de regionala skillnaderna kan på ett godtagbart sätt förklaras av aktörsstrukturen, befolkningsunderlaget och hur utbildningen ordnas. Problematiske skillnader

är däremot de som beror på brist på information, arbetstid, kompetens, partner eller administrativt stöd Utvecklingsåtgärderna bör särskilt inriktas på dessa hinder som är möjliga att åtgärda.

Nedan presenteras god praxis för kommunikation om programmen och genomförande av projekt.

GOD PRAxis: Ett gott exempel är att samtidigt kommunicera om resultaten av nationella och internationella projekt, vilket har gjort det lättare att se vilket mervärde den internationella verksamheten ger på lokal nivå.

GOD PRAxis: Ett effektivt sätt att få med nya kommuner och organisationer är den draghjälp som erfarna aktörer erbjuder. Större städer, gymnasienätverk eller regionala ungdomscenter (såsom Vasatokka, Villa Elba och Marttinen) tar då med mindre aktörer i sina projekt.

GOD PRAxis: Inom yrkesutbildningen har det visat sig vara en mycket välfungerande taktik med låg tröskel att en aktiv aktör ringer direkt till rektorerna vid inaktiva läroanstalter och erbjuder en färdig och enkel projekthelhet.

GOD PRAxis: I ungdomsväsendets internationella projekt har man först samarbetat med inhemska aktörer, därefter med utländska aktörer och slutligen gått vidare till genomförandet av ett mer omfattande internationellt mobilitetsprojekt.

Utredningen har fokuserat på fördelningen av den beviljade finansieringen och den regionala jämlikheten. Regional jämlikhet innebär i detta fall inte att likadan internationell verksamhet ska bedrivas överallt, utan att de särskilda behoven i olika regioner identifieras och att de kan tillgodoses genom ändamålsenliga program och finansiering. Framöver kunde det vara intressant att granska vilka aktörer i en region som skulle kunna ansöka om finansiering. Intressant är om åtgärderna är relevanta för respektive region eller om de borde riktas på olika sätt i olika regioner, och i vilken utsträckning regional differentiering eller koncentration av resurser kan tillåtas, även om detta skulle försämra jämlikheten i möjligheter på individnivå (= lika möjligheter att delta).

Utvecklingsförslag

Ett av målen med utredningen var att identifiera verksamhetssätt eller utvecklingsområden för att främja deltagandet i internationell verksamhet i olika regioner under Erasmus+-programperioden 2028–2034 och som en del av genomförandet av Kompetensunionen. Enligt de aktörer som hördes i utredningen handlar det såväl om att förbättra de strukturella förutsättningarna som om kulturella faktorer och om att koppla den internationella verksamheten mer strategiskt och systematiskt till den övriga utvecklingsverksamheten. Ur ett regionalt jämlikhetsperspektiv behöver fokus flyttas från formella möjligheter att ansöka till faktiska förutsättningar att delta, det vill säga till huruvida olika aktörer har den kompetens som krävs för att ansöka om finansiering och om organisationerna har de stödstrukturer som krävs för deltagande i internationell verksamhet. Den indikatormekanism som föreslås i utredningen och användningen av den som stöd för uppföljningen bidrar till att rikta stöd till områden utan projektaktivitet.

Nedan presenteras utvecklingsförslag som man utifrån denna utredning bör fästa särskild uppmärksamhet vid.

Rekommendation 1. Kommunala beslutsfattare bör informeras om nyttan med programmen och sakkunniga inom olika sektorer i kommuner och samkommuner om möjligheterna att delta i programmen. Brist på resurser, tidspress på grund av andra arbetsuppgifter och att ledningen i kommunen eller organisationen inte ser värdet av internationalisering utgör ofta hinder för internationell verksamhet. På nationell nivå skulle ett materialpaket om nyttan av internationell verksamhet, riktat till kommunala beslutsfattare, stödja en utvidgning av den internationella verksamheten. Med hjälp av materialet skulle det vara lättare för de anställda att övertyga ledningen om nyttan med verksamheten och få det tillstånd och de resurser som behövs. Kommunikationen om internationella möjligheter bör förbättras så att allt fler sakkunniga inom olika sektorer i kommuner eller samkommuner samt organisationer och föreningar som drivs med frivilliga krafter kan få information om finansieringsmöjligheter och projekt. Kommunikationen bör genomföras tillsammans med intressentgrupperna för respektive program eller fond.

Rekommendation 2. Erfarenhetsbaserad kunskap om deltagare och icke-deltagare bör följas upp mer systematiskt än i dag. I denna utredning beskrivs organisationernas och de sakkunnigas synpunkter, men framöver är det viktigt att stärka den erfarenhetsbaserade kunskapen från unga, studerande, vuxna lärande, volontärer och personal. Det skulle vara särskilt värdefullt att samla in information inom projekten och på projektnivå. Datainsamlingen bör omfatta eventuella avsikter att delta och hinder för deltagande samt orsakerna bakom dessa. Om man dessutom ville utvidga analysen till personer som inte deltagit (kännedom om möjligheterna) och särskilt till dem som faktiskt hade haft möjlighet att delta, skulle granskningen bidra till att klargöra om det låga deltagandet beror på bristande intresse, brist på information, ekonomiska hinder, behov av handledning, språkkunskaper, familjesituation, tillgänglighet eller andra trösklar för deltagande.

Rekommendation 3. Den regionala samordningsstrukturen för deltagandet i programmen, till exempel en satellitmodell, bör stärkas. Utifrån analysen kan organisationer eller kommuner som inte är aktiva uppmuntras och stödjas att delta i internationella projekt på flera olika sätt. Förankringen av internationell verksamhet och möjligheterna för nya aktörer att komma med kan stärkas genom en samordningsstruktur, till exempel en "satellitmodell", där mer erfarna aktörer (såsom ungdomscenter eller stora städer) sköter den administrativa samordningen medan mindre kommuner koncentrerar sig på den egentliga verksamheten. Aktiva aktörer skulle också kunna erbjuda "gästplatser", det vill säga bjuda in organisationer som inte är aktiva att bekanta sig med eller delta i projekt i marknadsföringssyfte. Även regionala nätverk eller träffar skulle kunna fungera som viktiga informationsförmedlare på gräsrotsnivå.

Rekommendation 4. Förenkling av finansierings- och ansökningsmodellerna bör granskas särskilt ur små organisationers perspektiv. Små kommuner och nya aktörer behöver skraddarsytt stöd och mycket konkret, stegvis rådgivning. Framöver bör man stärka möjligheterna för förstagångsdeltagare att delta (t.ex. genom enklare inledande projekt), nätverkandet mellan projektgenomförare samt arbetet med att föra ut nyttan med internationell verksamhet till kommunerna och informera om den. Inom exempelvis ungdomssektorn är föreningarna betydande aktörer, men deras verksamhet är ojämnt fördelad regionalt, vilket talar för att kommunernas roll som sökande stärks. För många små aktörer är regionalt eller tematiskt kollegialt stöd och träffar med andra anställda viktiga för att de anställda ska våga delta i verksamheten och kunna utveckla idéer för samarbete med grannkommunerna. Att öppet dela information om tillförlitliga internationella partner och god praxis på gemensamma forum skulle avsevärt sänka tröskeln för nya aktörer.

Rekommendation 5. Indikatormekanismen bör användas som ett verktyg för både uppföljning och strategisk ledning. Med hjälp av indikatorerna kan man följa programmets genomförande, regionala fördelning och deltagandegrad samt förändringar i dessa. Genom att mäta förändringen kan man följa utvecklingen av programmen Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren under programperioden. Vi föreslår att indikatorerna, till exempel deltagandet, följs upp på årsbasis och att man dessutom granskar förändringen jämfört med föregående år (t.ex. med trafikljus eller förändringspil-lar). Utifrån dessa utvecklingsförlopp skulle man till exempel kunna rikta nationella utvecklings- och stödåtgärder.

KÄLLOR

European Commission: Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. (2025). Erasmus+ annual report 2024. Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2766/8201983>

Mayer, M., Siltanen, K., Ruokonen, H. & Varjonen, J. (2023). Genomslaget för Utbildningsstyrelsens internationella verksamhet ur ett regionalt jämlikhetsperspektiv: Slutrapport 2/2023. MDI.

Resultatavtal mellan undervisnings- och kulturministeriet och ämbetsverken (2018–2027).

Länk: <https://okm.fi/tulosohjaus-opetushallitus>

Webbplatser:

[Europeiska kommissionen: Vad är Erasmus+?](#)

[Programmet Erasmus+ 2021–2027 | Utbildningsstyrelsen](#)

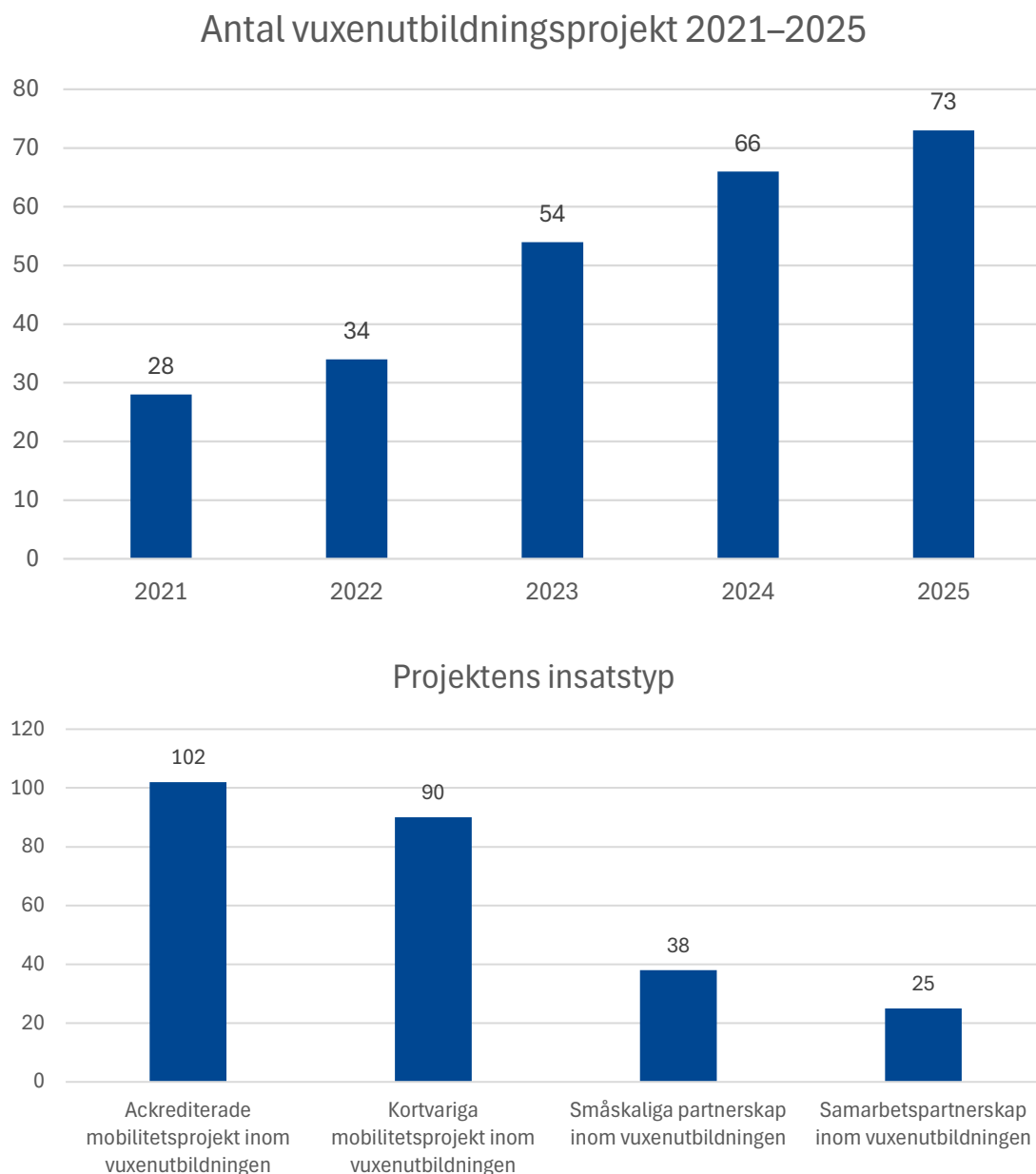
[Europeiska solidaritetskåren | Utbildningsstyrelsen](#)

[Europeiska solidaritetskåren – Europeiska kommissionen](#)

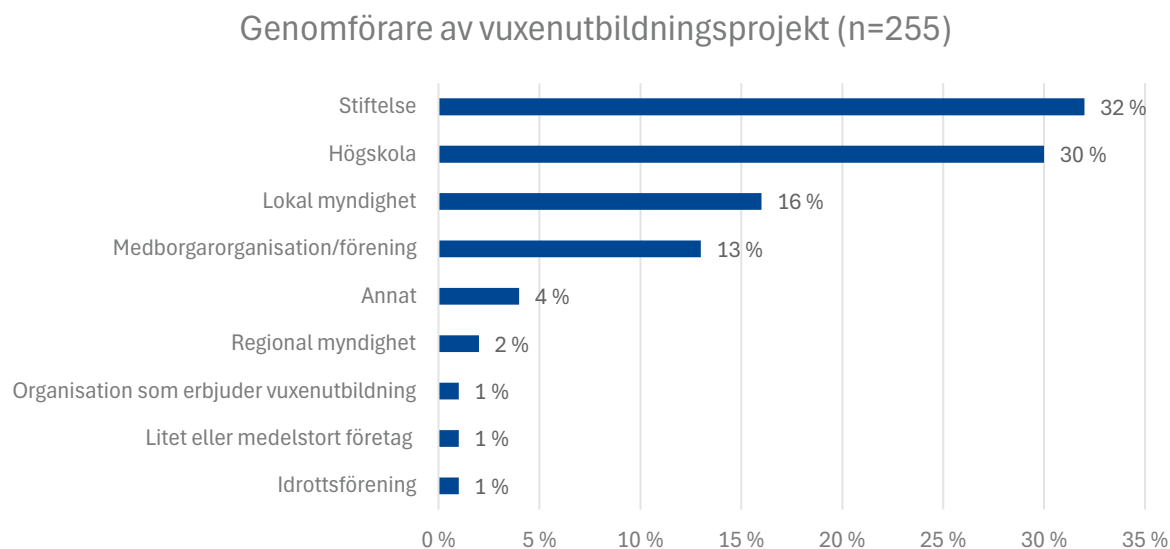
[Almost 1.5 million people went on an Erasmus+ mobility in 2024, according to latest report | Erasmus+](#)

Bilaga 1: Figurer från den statistiska granskningen

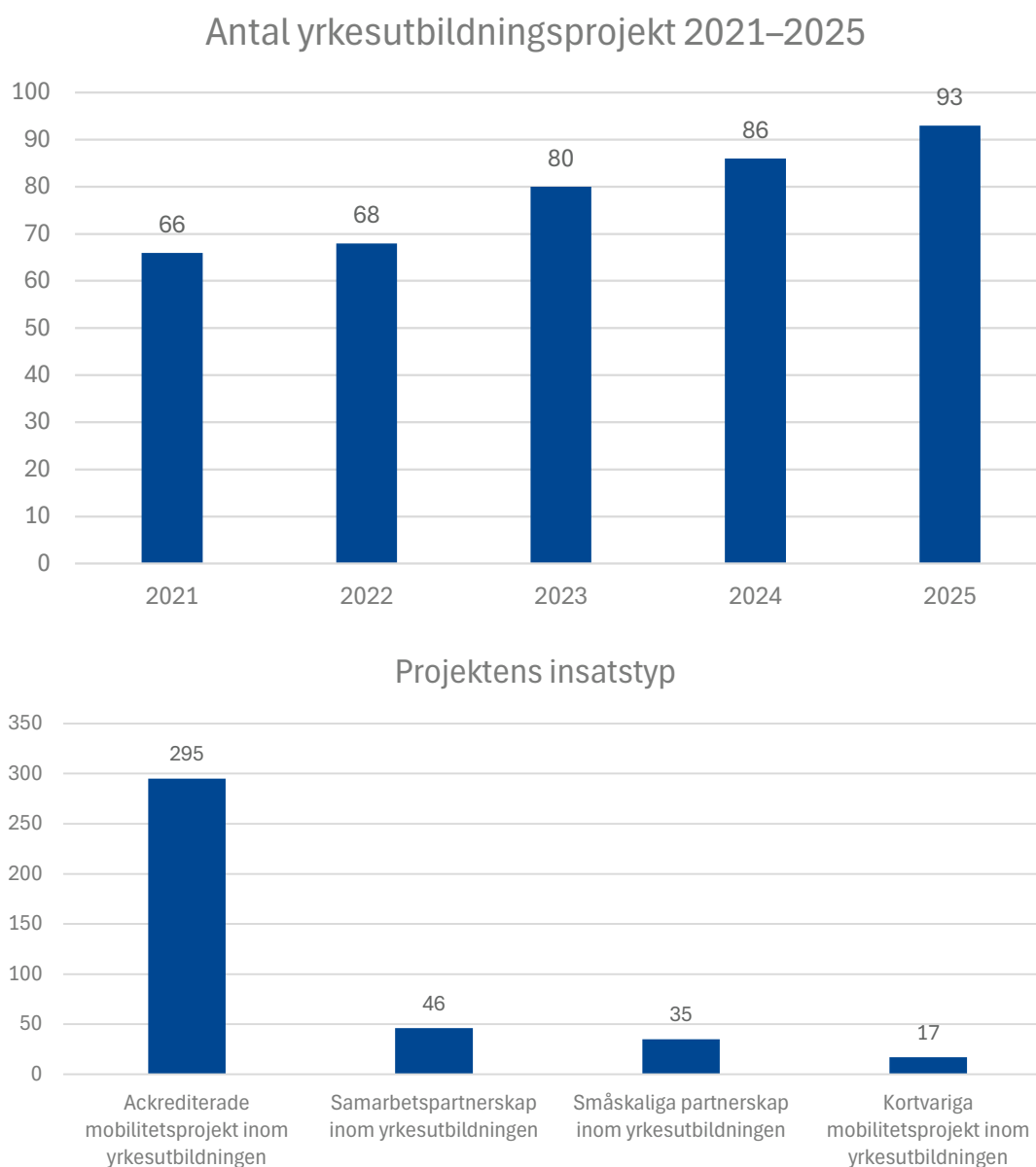
FIGUR 26. ANTAL PROJEKT OCH TYP AV INSATS INOM VUXENUTBILDNINGEN

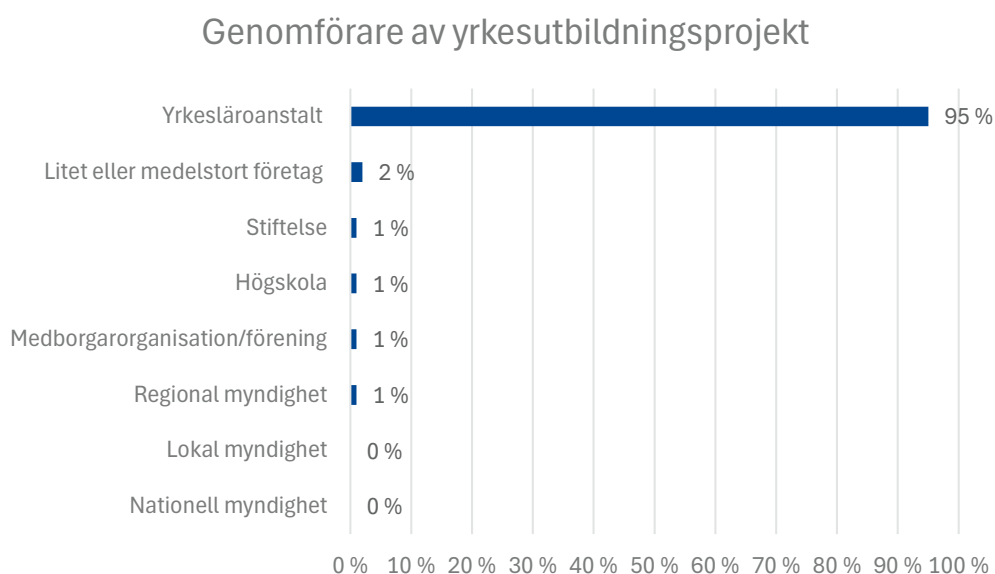
FIGUR 27. GENOMFÖRARE AV PROJEKT INOM VUXENUTBILDNINGEN

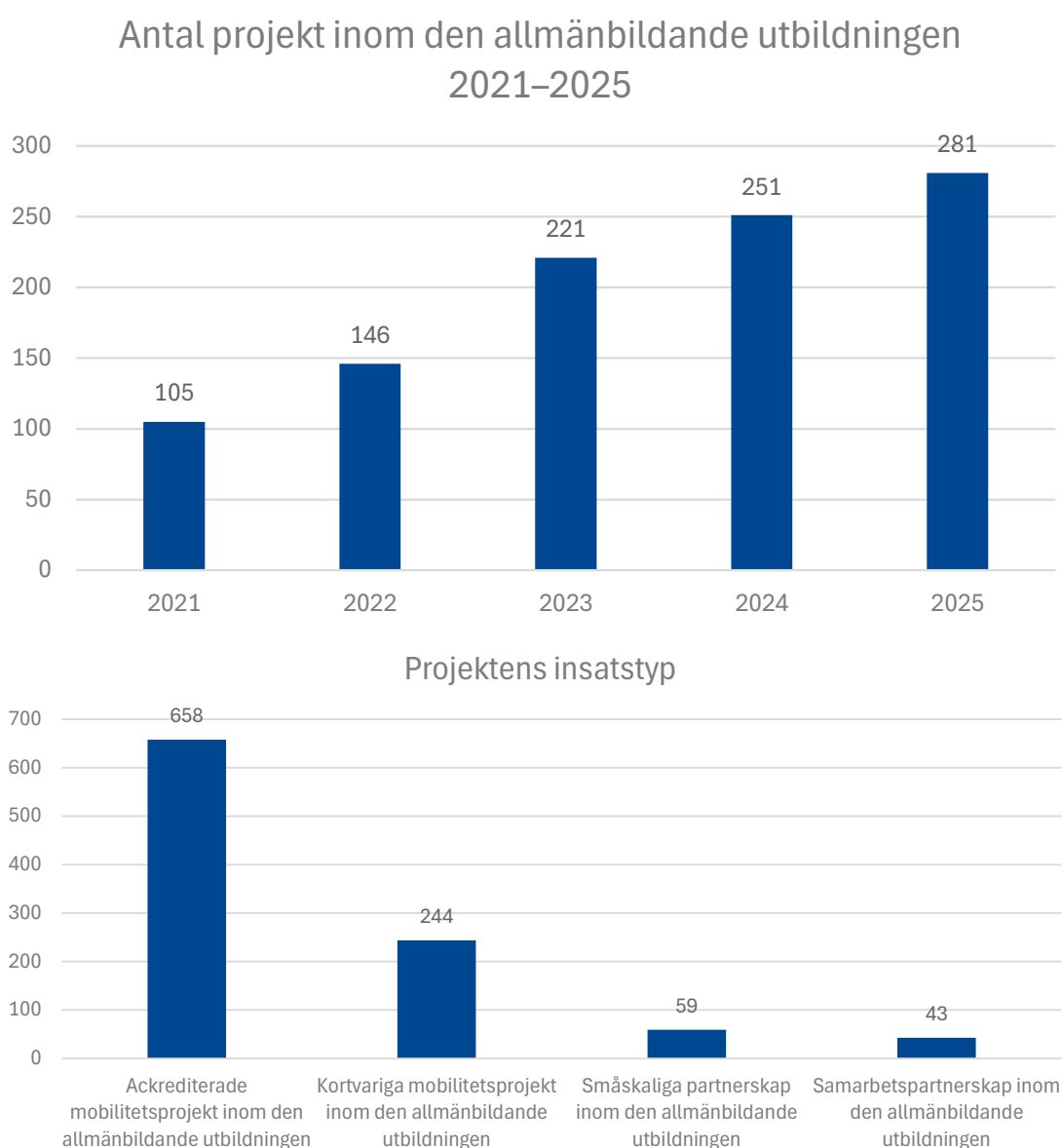
FIGUR 28. ANTAL PROJEKT OCH TYP AV INSATS INOM YRKESUTBILDNINGEN

FIGUR 29. GENOMFÖRARE AV PROJEKT INOM YRKESUTBILDNINGEN

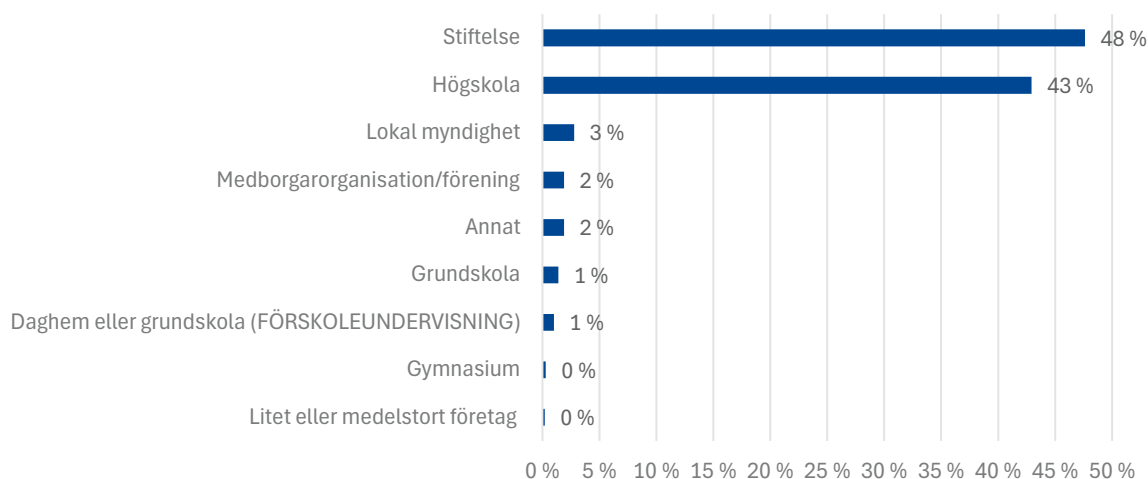

FIGUR 30. ANTAL PROJEKT OCH TYP AV INSATS INOM DEN ALLMÄNBILDANDE UTBILDNINGEN

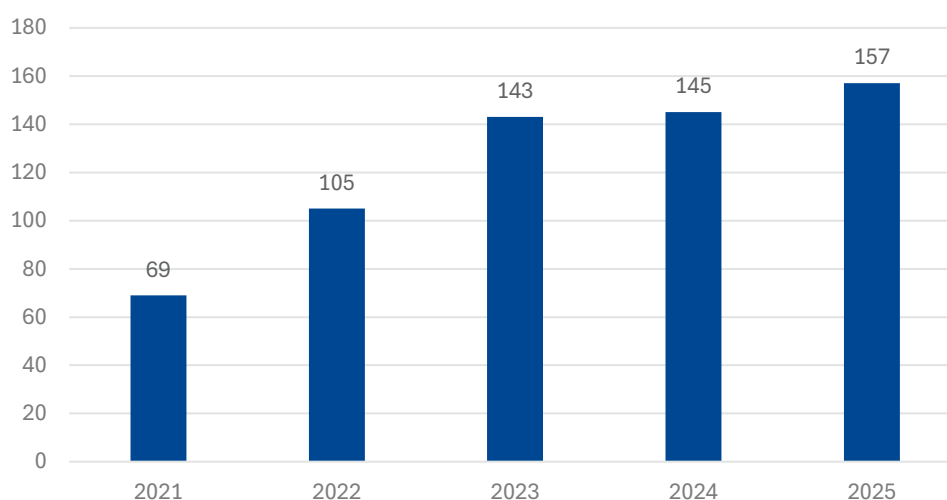
FIGUR 31. GENOMFÖRARE AV PROJEKT INOM DEN ALLMÄNBILDANDE UTBILDNINGEN

Genomförare av projekt inom den allmänbildande utbildningen

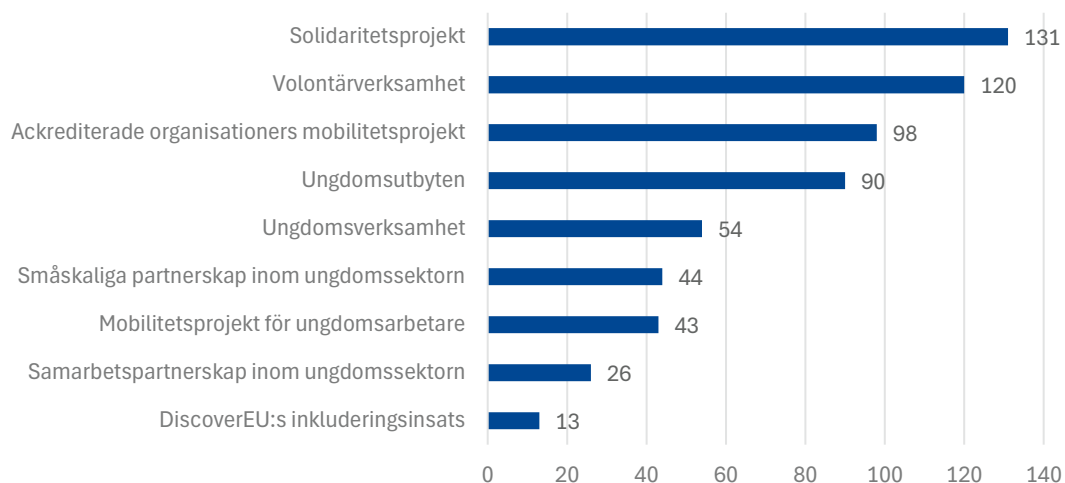
FIGUR 32. ANTAL PROJEKT INOM UNGDOMSSEKTORN

Antal projekt inom ungdomssektorn 2021–2025

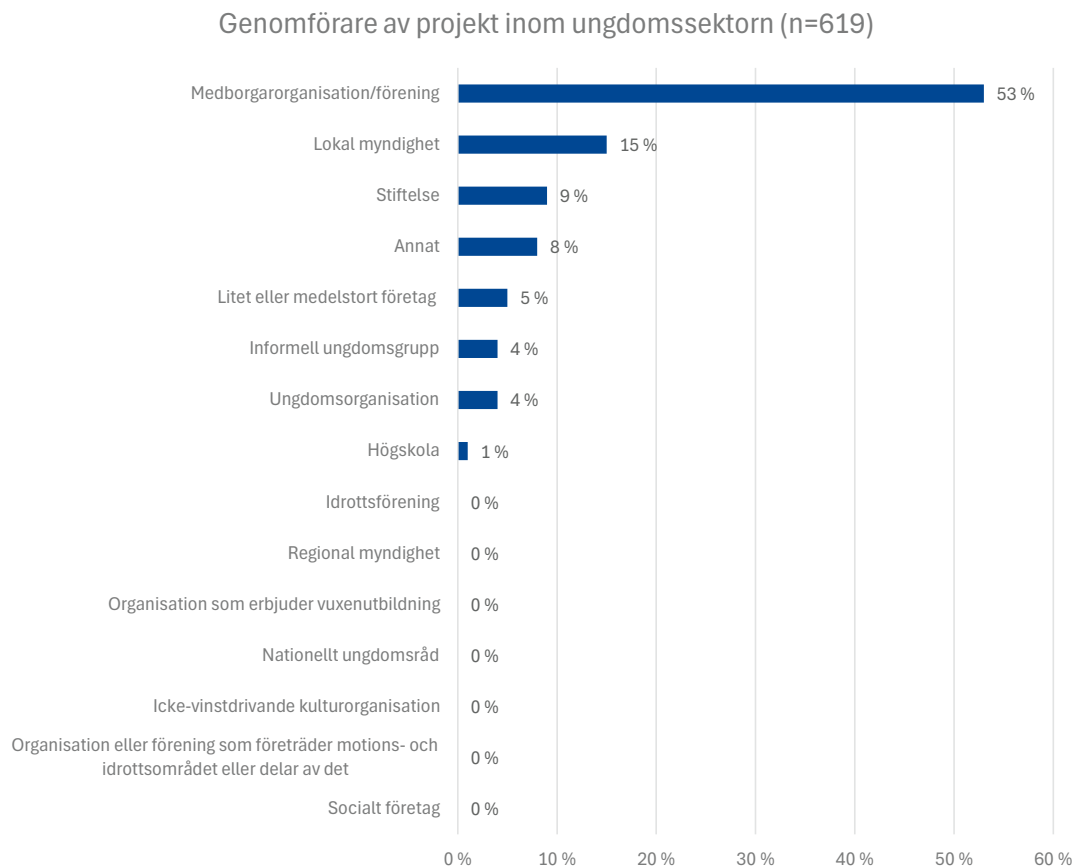

FIGUR 33. TYP AV INSATS INOM UNGDOMSSEKTORN

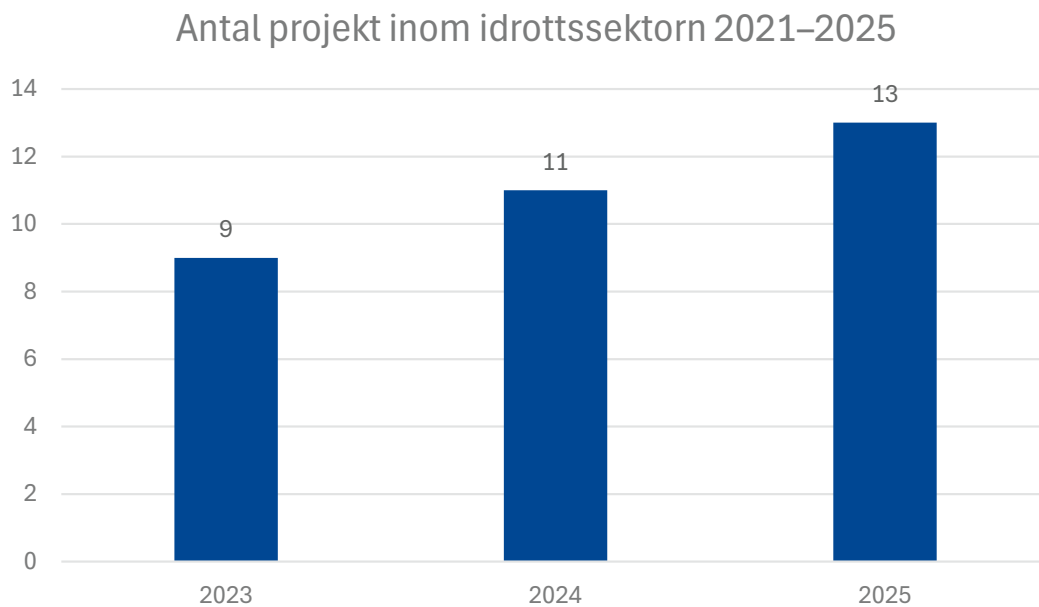
Projektens insatstyp

FIGUR 34. GENOMFÖRARE AV PROJEKT INOM UNGDOMSSEKTORN

FIGUR 35. ANTAL PROJEKT INOM MOTIONS- OCH IDROTTSOMRÅDET

ISBN 978-952-13-7078-6 (pdf)
ISSN 1798-8926 (pdf)